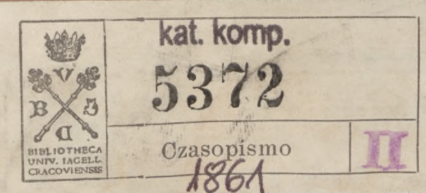


МѢСЯЦОСЛОВЪ

ХОЗЯЙСТВЕННЫЙ

НА 1861 ГОДЪ.

KALENDARZ

GOSPODARSKI

NA ROK 1861.

ВИЛЬНО,

Въ Типографіи Р. М. Ромма.



НАЧАЛО ЧЕТЫРЕХЪ ВРЕМЕНЪ ГОДА.

ZMIANY CZTERECH POR ROKU.

Весны, Марта 8 (20)

Въ Вильнѣ	Въ 4 час. 21 мин.	вечера.
— Ковнѣ — Гроднѣ	— 4 час. 15 мин.	—
— Минскѣ	— 4 час. 30 мин.	—



Wiosny, Marca 8 (20)

W Wilnie	o g. 4 min. 21	wieczorem.
— Kownie — Grodnie	o g. 4 min. 15	—
— Mińsku	o g. 4 min. 30	—

Лѣта, Іюня 9 (21)

Въ Вильнѣ	Въ 1 час. 8 мин.	по полудни
— Ковнѣ — Гроднѣ	— 1 час. 2 мин.	—
— Минскѣ	— 1 час. 17 мин.	—



Lato, Czerwca 9 (21)

W Wilnie	o g. 1 min. 8	po południu.
— Kownie — Grodnie	o g. 1 min. 2	—
— Mińsku	o g. 1 min. 17	—

Осени, Сентября 11 (23)

Въ Вильнѣ	Въ 3 час. 21 мин.	утра.
— Ковнѣ — Гроднѣ	— 3 час. 15 мин.	—
— Минскѣ	— 3 час. 30 мин.	—



Jesień, Września 11 (23)

W Wilnie	o g. 3 min. 21	rano.
— Kownie — Grodnie	o g. 3 min. 15	—
— Mińsku	o g. 3 min. 30	—

Зимы, Декабря 9 (21)

Въ Вильнѣ	Въ 9 час. 8 мин.	вечера.
— Ковнѣ — Гроднѣ	— 9 час. 2 мин.	—
— Минскѣ	— 9 час. 17 мин.	—



Zima, Grudnia 9 (21)

W Wilnie	o g. 9 min. 8	wieczorem.
— Kownie — Grodnie	o g. 9 min. 2	—
— Mińsku	o g. 9 min. 17	—

№ 797.

Drukować wolno. Wilno, 1860 roku d. 22 Maja.

Biskup Wileński, A. S. Krasiński.

Печатать позволяется съ тѣмъ, чтобы по напечатаніи представлено было въ Ценсурный Комитетъ узаконенное число экземпляровъ.— Вильно, 6 Іюня 1860 года.

Ценсоръ, П. Кукольникъ.

МѢСЯЦОСЛОВЪ
ХОЗЯИСТВЕННЫИ
НА ЛѢТО ХРИСТОВО
1861,

КОТОРОЕ ЕСТЬ ПРОСТОЕ, СОДЕРЖАЩЕЕ ВЪ СЕБѢ 365 ДНЕЙ.

съ означеніемъ въономъ Праздниковъ Православныхъ и Римско-Каточическихъ по старому и новому стилю, Табельныхъ дней, указателя восхожденія и захожденія Солнца, перемѣнъ Мѣсяца и другихъ небесныхъ явленій, статей хозяйственныхъ, прихода Почты въ Вильнѣ, знатнѣйшихъ Ярмарокъ и праздниковъ Еврейскихъ.

KALENDARZ
GOSPODARSKI
NA ROK PAŃSKI
1861,

KTÓRY JEST ROKIEM ZWYCZAJNYM, ZAWIERAJĄCYM W SOBIE DNI 365,

z oznaczeniem w nim Świąt Prawosławnych i Rzymsko-Katolickich, według starego i nowego stylu, dni galowych, tabelli wschodu i zachodu Słońca, odmian Księżyca i innych zjawisk niebieskich, artykułów gospodarskich, chodu Poczt w Wilnie, znaczniejszych Jarmarków i Świąt Starozakonnych.

ВИЛЬНО.

Въ Типографіи Р. М. Ромма.

ИЗЪЯСНЕНІЕ ЗНАКОВЪ
OBJAŚNIENIE ZNAKOW.

1) *Дни недѣли.* *Dni tygodnia.*

☉	Воскресенье,	Niedziela.
☽	Понедѣльникъ,	Poniedziałek.
♂	Вторникъ,	Wtorek.
☿	Среда,	Środa.
♃	Четвергъ,	Czwartek.
♀	Пятница,	Piątek.
♄	Суббота,	Sobota.

2) *Знаки зодіака.* *Znaki zwierzyńcowe.*

♈	Овенъ, Мартъ.	Baran, Marzec.
♉	Телецъ, Апрѣль.	Byk, Kwiecień.
♊	Близнецы, Май.	Bliźnięta, Maj.
♋	Ракъ, Іюнь.	Rak, Czerwiec.
♌	Левъ, Іюль.	Lew, Lipiec.
♍	Дѣва, Августъ.	Panna, Sierpień.
♎	Вѣсы, Сентябрь.	Wagi, Wrzesień.
♏	Скорпіонъ, Октяб.	Niedźwiadek, Październik.
♐	Стрѣлецъ, Нояб.	Strzelec, Listopad.
♑	Козерогъ, Декаб.	Koziorożec, Grudzień.
♒	Водолей, Январь.	Wodnik, Styczeń.
♓	Рыбы, Февраль.	Ryby, Luty.

3) *Знаки лунныхъ фазъ.*

Znaki zmian księżycowych.

●	Новый мѣсяцъ.	Nów.
◐	Первая четверть.	Pierwsza kwadra.
○	Полный мѣсяцъ.	Pełnia.
◑	Послѣдняя четв.	Ostatnia kwadra.

4) *Знаки 8-ми большихъ планетъ.*

Znaki 8 większych planet.

☿	Меркурій,	Merkury.
♀	Венера,	Wenus.
♁	Земля,	Ziemia.
♂	Марсъ,	Mars.
♃	Юпитеръ,	Jowisz.
♄	Сатурнъ,	Saturn.
♅	Уранъ,	Uranus.
♆	Нептунъ,	Neptun.

ЦЕРКОВНОЕ СЧИСЛЕНІЕ.

Индикта	Д.	4.
Кругъ Солнцу	Е.	5.
Вруцѣ лѣто	Ѕ҃	6.
Кругъ Лунѣ	Ѕ҃І	16.
Основаніе	КѲ.	29.
Эпакта	КВ.	22.
Ключъ Границъ	Ю.	33.

Подвижные Праздники.

Тріодъ начинается .	— 12 Февраля.
Недѣля мясопустная	— 26 Февраля.
Недѣля Сыропустная	— 5 Марта.
Пасха ХРИСТОВА .	— 23 Апрѣля.
Вознесеніе Господне .	— 1 Іюня.
Пятидесятница . .	— 11 Іюня.
Мясопустъ Петровъ .	— 18 Іюня.
Петрова поста . . .	— 1 Недѣля и 3 дня.
Мясопустъ Успенскій	— 31 Іюля.
Мясопустъ Филипповъ	— 14 Ноября.
Мясоястіе продолжается	— 9 Недѣль и 1 день.

LICZBY ZWRÓTÓW KOŚCIELNYCH.

Podług Star. Kal.		*Podług Now. Kal.*
VIII.	Złota Liczba	VIII.
XI.	Okrąg Słońca	XI.
XXVIII.	Epakta	XVII.
VIII.	Poczet Rzymski	VIII.
A.	Litera Niedzielna	G.

Święta Ruchome.

19 Lutego.	Niedz. Starozapust.	27 Stycznia.
8 Marca.	Popielec	13 Lutego.
23 Kwiet.	Wielkanoc	31 Marca.
29 30, i 31, Maja	Krzyż. dni.	6 7 i 8 Maja.
1 Czerwca.	Wniebowstąp. Pań.	9 Maja.
11 Czerwca.	Zesłanie Ducha S-go	19 Maja.
22. Czerwca.	Boże Ciało	30 Maja.
24 Czerwca.	Niedz. po Ziel. Sw.	27 Maja.
3 Grudnia.	1 Niedz. Adw.	1 Grudnia.

Mięsopustu od Nowego Roku do Popielcu Niedziel 9 i dni 3.

Wielkanoc Ruska w 5 Niedz. po Rzymskiéj.

SUCHEDNI PRZYPADAJĄ.

Podług Starego kalendarza.			Podług Nowego kalendarza.
Marca 15, 17, i 18.	Piérwsze,	20, 22, i 23, Lutego.	
Czerwca 14, 16, i 17.	Drugie,	22, 24, i 25, Maja.	
Września 20, 22, i 23.	Trzecie,	18, 20, i 21, Września.	
Grudnia 20, 22, i 23.	Czwarte,	18, 20, i 21, Grudnia.	

PRZEDMOWA DO KALENDARZA.

Kiedy *Postępu* wszechmogąca władza
Wszystko do koła zmienia i odmładza,
Oto w tym roku przybiera kształt nowy
Nasz *gospodarski* kalendarz domowy;
Lat kilkadziesiąt on Litewskiéj niwie
Służył jak umiał — wiernie i poczciwie:
On wam zwiastował wszystkie imieniny,
On w gospodarstwie poradnik jedyny.
On wam wiadomość najściślejszą poda,
Co będzie za rok: czy dészcz czy pogoda?
Kiedy i dokąd jechać na jarmarek?
O któréj porze nakręcić zegarek?
A gdyś od pracy swobodny w dni słoty,
On ci dowcipne prawił anekdoty.—
Słowem, dogadzał więcéj niż pół wieka
Skromnym potrzebom litewskiego człeka.
Dziś gdy się postęp rozwija tak skoro,
Potrzeby Litwy szerszy zakres biorą—
A cny gospodarz ma lepszémi plany
Uprawiać pole i rządzić włościany.
Do tego dzieła, w którém znać duch Boży,
Niech się i stary kalendarz przyłoży!
Dobrze Litwinom znana jego cnota,
I staroświecka z bibuły kapota,
Czy praca w domu, czy na polu żniwo,
Zawsze przychodził z poradą życzliwą,
Zawsze wysłuchan jak przyjaciel stary,
Niechże i teraz nie traci swéj wiary!
Pragnie wam służyć jak w dawniejsze lata
Wasze *Bóg zapłać*— to jego zapłata.
Pragnie ulepszyć garnąc na swe łono
I lud rolniczy i ziemię rodzoną.—

Wł. Syrokomla.

ГЛАВНЫЯ ЭПОХИ.

Годъ

1861 Эры Христіанской есть годъ:
7369 Эры Византійской.
6374 Юліанскаго періода, введеннаго Скалигеромъ.
5622 Эры Еврейской.
2637 Олимпіадъ, или первый годъ 660 олимпіады, начинающейся въ Іюлѣ 1860 года.
2614 Отъ основанія Рима по Варрону.
2608 Эры Набонассара, которой начало случилось 747 года прежде Эры Христіанской.
1391 Отъ разоренія Римской Имперіи Одоакромъ, вождемъ Геруловъ, Леттовъ и Сцирровъ.
1001 Отъ начала Царства Польскаго.
999 Отъ начала Россійской Монархіи.
896 Отъ введенія Христіанской вѣры въ Польшу.
837 Отъ кончины Болеслава Храбраго, основателя Польской Монархіи.
609 Отъ коронованія Мендога на короля Литвы.
593 Отъ основанія Вильна.
542 Отъ сраженія при Жеймахъ, къ которомъ въ первый разъ Крестоносцы употребили орудія противъ Литовцевъ, однако же они были поражены.
539 Отъ объявленія всеобщаго крестоваго похода на Литовцевъ съ дозволенія папы Іоанна XXII.
536 Отъ союза Литвы съ Польшею, въ слѣдствіе котораго Казимиръ, сынъ Владислава Локетка, вступаетъ въ бракъ съ Анною Альдоною, дочерью Гедимина.
530 Отъ побѣды надъ Орденомъ Крестоносцевъ, одержанной при Пловцахъ Владиславомъ Локеткомъ.
521 Отъ кончины Гедимина.
514 Отъ Вислицкаго Статута, объявленнаго на Латинскомъ языкѣ. Симъ статутомъ Казимиръ Великій соглашалъ и соединялъ великопольскіе законы съ малопольскими.
484 Отъ кончины Ольгерда, могущественнѣйшаго Государя Литвы.
474 Отъ восшествія Владислава Ягеллы на польскій престолъ и отъ введенія Христіанской вѣры въ Литву.
461 Отъ основанія Краковской Академіи.
369 Отъ открытія Америки.

GŁÓWNE EPOKI.

Rok

1861 Ery Chrześciańskiéj jest rokiem:
7369 Ery Bizantyńskiéj.
6374 Peryodu Juliańskiego wprowadzonego przez Skaligera.
5622 Ery Żydowskiéj.
2637 Olimpiad, czyli piérwszym rokiem 660 olimpiady, zaczynającéj się w lipcu 1860 r.
2614 Od założenia Rzymu podług Warrona.
2608 Ery Nabonassara, któréj początek przypadł 747 roku przed Erą Chrześciańską.
1391 Od zburzenia państwa Rzymskiego przez Odoakra, wodza Herulów, Lettów i Scirrów.
1001 Od początku państwa Polskiego.
999 Od początku Państwa Rossyjskiego.
896 Od wprowadzenia wiary Chrześciańskiéj do Polski.
837 Od śmierci Bolesława Chrobrego, założyciela Monarchii Polskiéj.
609 Od koronacyi Mendoga na króla Litwy.
593 Od założenia Wilna.
542 Od bitwy pod Żejmami, w któréj po raz piérwszy Krzyżacy użyli dział przeciw Litwinom, a jednak byli porażeni.
539 Od ogłoszenia powszechnéj krucyaty na Litwinów za dozwoleniem papieża Jana XXII.
536 Od przymierza Litwy z Polską, w skutek którego Kazimierz, syn Władysława Łokietka, żeni się z Anną Aldoną, córką Gedymina.
530 Od zwycięztwa nad Zakonem Krzyżackim, odniesionego pod Płowcami przez Władysława Łokietka.
521 Od śmierci Gedymina.
514 Od Statutu Wiślickiego, ogłoszonego w języku łacińskim. Tym statutem Kazimierz Wielki godził i jednoczył prawa wielkopolskie z małopolskiémi.
484 Od śmierci Olgierda, najpotężniejszego mocarza Litwy.
474 od wstąpienia Władysława Jagiełły na tron polski i od wprowadzenia wiary Chrześciańskiéj do Litwy.
461 Od założenia Akademii Krakowskiéj.
369 Od odkrycia Ameryki.

Годъ

332 Отъ снабженія статутомъ Литвы Сигизмундомъ I.

292 Отъ Люблинской Уніи, или отъ послѣдняго соединенія Литвы съ Польшею.

282 Отъ основанія Виленской Академіи.

206 Отъ Тышовецкой Конфедераціи, заключенной противъ Короля Густава.

178 Отъ побѣды, одержанной надъ Турками Іоанномъ Собѣскимъ.

43 Отъ Рождества **АЛЕКСАНДРА НИКОЛАЕВИЧА**, Императора Всероссійскаго, Царя Польскаго.

6 Отъ вступленія на престолъ Его Императорскаго Величества **АЛЕКСАНДРА II**, Императора Всероссійскаго, Царя Польскаго.

Rok

332 Od nadania Statutu Litwie przez Zygmunta I.

292 Od Unii Lubelskiéj, czyli od ostatecznego zjednoczenia się Litwy z Polską.

282 Od założenia Akademii Wileńskiéj.

206 Od Konfederacyi Tyszowieckiéj przeciw królowi Gustawowi zawiązanéj.

178 Od zwycięztwa nad Turkami, odniesionego pod Wiedniem przez Jana Sobieskiego.

43 Od Urodzenia **ALEKSANDRA MIKOŁAJEWICZA**, Cesarza Wszech Rossyi, Króla Polskiego.

6 Od wstąpienia na tron Jego Cesarskiej Mości, **ALEKSANDRA II**, Cesarza Wszech Rossyi, Króla Polskiego.

ИЗЪЯСНЕНІЕ УПОТРЕБЛЕНІЯ МѢСЯЦОСЛОВА.

Въ новомъ Календарѣ въ послѣдней графѣ для каждаго мѣсяца показано: когда Солнце вступаетъ въ новый знакъ зодіака; а эти знаки раздѣляютъ эклиптику на 12 равныхъ частей и каждая часть содержитъ 30 град. Далѣе показано время лунныхъ фазъ и разстояній кратчайшаго и дальнѣйшаго луны. Всѣ эти времена даны по Виленскимъ часамъ; а если бы кто захотѣлъ знать когда именно будетъ напр. Мартовское полнолуніе въ Минскѣ по тамошнимъ часамъ; то долженъ смотрѣть на таблицу IV въ *прибавленіи*, гдѣ въ графѣ 4 показано для многихъ мѣстъ на сколько минутъ и секундъ должны разниться мѣстные часы отъ Виленскихъ.

Въ таблицѣ восхожденія и захожденія солнца показано время, когда центръ онаго *по видимому* будетъ находиться на горизонтѣ. По этимъ числамъ можно даже приблизительно повѣрять часы. Но кто имѣетъ вѣрно установленные солнечные часы, или самъ умѣетъ начертить полуденную линію; тотъ въ каждый ясный день можетъ повѣрить свои стѣнные, или карманные ча-

OBJAŚNIENIE JAK UŻYWAĆ KALENDARZA.

W nowym kalendarzu w ostatniéj rubryce na każdy miesiąc pokazano: kiedy słońce wstępuje w nowy znak zodyaku; a znaki te dzielą ekliptykę na 12 części równych i każda część zawiera 30°. Daléj pokazany jest czas odmian księżyca i odległości najdalszéj i najbliższéj księżyca. Wszystkie te czasy oznaczone są podług zegaru wileńskiego; a gdyby kto zażądał wiedzieć kiedy mianowicie będzie np. pełnia marcowa w Mińsku podług tamecznego zegaru; powinien patrzéć na tablicę IV w *dodatku*, gdzie w rubryce 4 pokazano dla wielu miejsc na ile minut i sekund różnić się powinien zegar miejscowy od wileńskiego.

W tablicy wschodu i zachodu słońca oznaczono czas, kiedy środek jego *widzialnie* będzie na horyzoncie zostawał. Podług tych liczb można nawet przez przybliżenie konfrontować zegar. Lecz kto ma dokładnie nastawiony zegar słoneczny, albo sam umie nakréślić linią południową; ten w każdym dniu pogodnym może regulować swój zegar ścienny, lub kieszonkowy z największą akuratno-

сы еще съ большею точностію. А именно, въ самый полдень по солнечнымъ часамъ онъ долженъ поставить стрѣлки минутную и секундную такъ, какъ показано въ предпослѣдней графѣ этой таблицы. И если стѣнные или карманные часы идутъ хорошо; то на слѣдующіе дни при повѣркахъ не требуется прибавлять или убавлять ходу. Если же нѣтъ, то надобно регулировать до тѣхъ поръ, пока ходъ часовъ будетъ незначителенъ.

Эта же таблица можетъ служить и для многихъ другихъ мѣстъ здѣшняго края; а именно напр. *Виленская* для всѣхъ тѣхъ мѣстъ, которыхъ географическая широта мало разнится отъ широты Вильны (см. таб. III), подобнымъ образомъ служатъ таб. и для другихъ 3-хъ мѣстъ.

Въ таблицѣ III кромѣ географической широты и долготы многихъ мѣстъ, по которымъ можно отыскать или назначить мѣсто на картѣ, показано въ графѣ 4 разность гременъ считаемыхъ въ одинъ и тотъ же моментъ въ различныхъ мѣстахъ сравнительно съ Виленскимъ, (т. е. разность географической долготы мѣстъ съ Вильною, выраженная во времени). Тѣ мѣста, которыя лежатъ къ Востоку отъ Вильны, считаютъ въ одно и то же время *больше* часовъ, нежели въ Вильнѣ и это означено въ таблицѣ знакомъ +. Мѣста лежащія къ Западу отъ Вильны напротивъ имѣютъ всѣ часы дня позже и это означено знакомъ.— Такимъ образомъ въ каждый моментъ, на всякомъ мѣстѣ можно узнать, сколько часовъ, минутъ и секундъ считаютъ въ то же время въ Вильнѣ. На оборотъ повѣривъ часы въ Вильнѣ и пріѣхавши въ одно изъ показанныхъ въ таблицѣ мѣстъ (для которыхъ даны числа въ этой графѣ), можно тотчасъ поправить часы такъ, какъ они должны показывать въ томъ мѣстѣ. А именно если въ таблицѣ стоитъ +; то должно подвинутъ стрѣлки впередъ на столько минутъ и секундъ, сколько тамъ показано; если же —; то назадъ.

———

ścią. A mianowicie, w samo południe podług zegaru słonecznego powinien postawić minutnik i skazówkę sekundową tak, jak w rubrycе téj tablicy pokazano. I jeżeli zegar ścienny lub kieszonkowy dobrze idzie, w dni następne przy regulowaniu nie trzeba posuwać lub cofać skazówki. Jeżeli zaś nie, wtedy należy regulować zegarek dopóty, dopóki zboczenie nie będzie nic nieznaczące.

Taż tablica posługiwać może i dla wielu innych miejsc kraju tutejszego; a mianowicie np. *wileńska* dla wszystkich tych miejsc, których szerokość geograficzna mało się różni od szerokości Wilna (p. tabl. III), podobnież służyć mogą tablice i dla innych 3-ch miejsc.

W tablicy III oprócz szerokości geograficznéj i długości wielu miejsc, podług których można wyszukać lub oznaczyć miejsce na mappie, pokazana jest w rubrycе 4 różnica czasów liczonych w jednym i tymże momencie w rozmaitych miejscach, porównywając z wileńskim, (t. j. różnica długości geograficznéj miejsc z Wilnem wyrażona w czasie). Te miejsca, które leżą na wschód od Wilna, liczą w jednym i tymże czasie *więcéj* godzin, niż w Wilnie i to oznaczone jest w tablicy znakiem +. Miejsca leżące na zachód od Wilna, przeciwnie, mają wszystkie godziny dnia późniéj i to pokazano znakiem —. Takim sposobem w każdym momencie na każdém miejscu można się dowiedzieć ile godzin, minut i sekund liczą w tymże czasie w Wilnie. Na odwrót, nastawiwszy zegarek w Wilnie i przyjechawszy do jednego ze wskazanych miejsc na tablicy (dla których dane są liczby w téj rubrycе), natychmiast można poprawić zegarek tak, jak w tém miejscu wskazywać powinien. A mianowicie jeżeli w tablicy stoi +; wtedy należy posunąć skazówki naprzód na tyle minut i sekund, ile tam pokazano; jeżeli zaś —; to cofnąć w tył.

———

Благословиши вѣнецъ лѣта благости твоея, Господи!

ЯНВАРЬ 31 дней. JANUARIUS. STYCZEŃ ma dni 31.

Ч. Д.		Праздники Православные.	D. T.	Święta Rzymsko-Katolickie według Starego Kalendarza.	L.	S. Rz.-Kat. według Nowego Kalendarza Luty w Styczniu.
		Недѣля предъ Просвѣщен. *Апост.* 254. *Ев. Луки* 6.		*O obrzezaniu Chrystusa Pana.* Łuk. 2.		*Ewanielija.* Łuk. 2.
1	☉	ОБРѢЗАН. ГОСПОД.	N.	NOWY ROK. Fulgent.	13	N. 1 po 3 Król.
2	☽	Св. Силвестра, Папы Р.	P.	Makar. Op. i Stefanii P.	14	Hilarego Opata.
3	♂	Пророка Малахіи.	W.	Danijela M. i Genowefy.	15	Pawła 1 Pustel.
4	☿	Соборъ 70 Апостолъ.	S.	Tytusa B. i Anieli Wd.	16	Marcella Pap. M.
5	♃	*Навеч.* Муч. Ѳеопемта.	C.	Telesfora M. i Emiliany.	17	Antoniego Op.
6	♀	Богоявл. Господ.	P.	SS. Trzech Królów.	18	Katedry S. Piot.
7	♄	*Соб. Іоан. Предтечи.*	S.	Julijana M. i Pauli P.	19	Kanuta i Henr. M.
		Недѣля по Просвѣщеніи. *Апост.* 224. *Ев. Матѳ.* 8.		*O utracie, i znalezieniu Jezusa w Kościele.* Łuk. 2.		*Ewanielija.* Jana 2.
8	☉	Пре. Георгія Хозевита.	N.	1 po 3 Król. Seweryna.	20	N. 2 po 3 Król.
9	☾	Мучен. Полиевкта.	P.	Marcyanny P. Męcz.	21	Agnieszki P. M.
10	♂	Григоріи Еп. Нуссійск.	W.	Agatona Pap. i Wilhelma.	22	Anastazego M.
11	☿	*Преподоб. Ѳеодосія.*	S.	Hygina Pap. i Tacyany.	23	*Zaślub. N. P.*
12	♃	Мученицы Татіаны.	C.	Rajnolda, i Honoraty P.	24	Tymoteusza B.
13	♀	Ермила и Стратоника.	P.	Felixa Pap. i Weroniki P.	25	*Nawróc. S. Paw.*
14	♄	Преп. Отецъ въ Синаи.	S.	Hilar. Op. i Odona Wyz.	26	Polikarpa B. M.
		Недѣля 34 по Пятидесят. *Апост.* 258. *Ев. Луки* 89.		*O przemianie wody w wino na godach.* Joan. 2.		*Ewanielija.* Mat. 20.
15	☉	Пре. Павла Ѳивейскаго	N.	2 po 3 Król. *Im. Jezus.*	27	N. Starozap.
16	☾	Апост. Петра Веригъ.	P.	Marcella M. i Pryscylli.	28	Ildefonsa Bis.
17	♂	*Пре. Антонія Велик.*	W.	Antoniego Op. i Sabina.	29	Franciszka Sal.
18	☿	Аѳанасія, и Кирилла.	S.	*Kat. S. Piot. w Rzymie.*	30	Martyny P. M.
19	♃	Преподоб. Макарія.	C.	Henryka, i Poncyana M.	31	Marcelli Wd.
20	♀	*Преп. Евѳимія Велик.*	P.	Fabijana i Sebastyana M.	1	*Feb.* Ignac. *Wig.*
21	♄	Преподобн. Максима.	S.	*Agnieszki* P. M. i Epifan.	2	N. P. Gromn.
		Недѣля 35 по Пятидесят. *Апост.* 230. *Ев. Луки* 93.		*O uzdrowieniu trędowatego, i o Setniku.* Mat. 8.		*Ewanielija.* Łuk. 8.
22	☉	Апостола Тимоѳеа.	N.	3 po 3 Król. Wincent. M.	3	N. Męsopust.
23	☾	Священмуч. Климента.	P.	*Zaślub. Najśw. Panny.*	4	Weroniki P.
24	♂	Преп. Матери Ксеніи.	W.	Tymoteusza, i Benigna.	5	Agaty P. Męcz.
25	☿	*Григорія Богослова.*	S.	*Naw. S. Paw.* i Blezylli.	6	Teofila. i Doroty.
26	♃	Преподоб. Ксенофонта.	C.	Polikarpa, Bisk. Męcz.	7	Romualda Op.
27	♀	*Іоанна Златаустаго*	P.	Jana Złotoustego B.	8	Rycharda Króla.
28	♄	Преп. Ефрема Сурина.	S.	Karola W. Ces. i Cyrylla.	9	Apollonii P. M.
		Недѣля 36 по Пятидесят. *Апост.* 257. *Ев. Луки* 85.		*O uciszeniu morskiej nawalnicy.* Mat. 8.		*Ewanielija.* Łuk. 18.
29	☉	Пр. Мощ. С. Игн. Бого.	N.	4 po 3 Król. Franc. Sal.	10	N. Zapustna.
30	☽	Трехъ Святителей.	P.	Martyny P. i Gwidona.	11	Eufrozyny P. M.
31	♂	Св. Кура, и Іоанна.	W.	Marcelli Wd. i Ludwiki.	12	Modesta Dyak.

МѢСТО СОЛНЦА и ФАЗЫ ЛУНЫ.

LUNACYE, czyli ZMIANY KSIĘŻYCA.

8 (20) Солнце вступаетъ въ знакъ Водолея въ 1 час. 52 мин. утра.

8 (20) Słońce wstępuje w znak Wodnika o god. 1 min. 52 rano.

☽ 7 (19) Первая четверть въ 5 ч. 41 мин. утра.

7 (19) Piérwsza kwadra o god. 5 min. 41 rano.

○ 14 (26) Полнолуніе въ 6 ч. 48 мин. вечера.

14 (26) Pełnia o god. 6 min. 48 wieczorem.

☾ 21 (Фев. 2) Последняя четверть въ 11 ч. 40 мин. утра.

21 (2 Lut.) Ostatnia kwadra o g. 11 min. 40 rano.

● 28 (Февр. 9) Новолуніе въ 9 ч. 46 м. вечера.

28 (9 Lut.) Nów o god. 9 min. 46 wieczorem.

Луна въ апогеѣ 5 (17) въ 6 ч. вечера.

Księżyc w oddaleniu 5 (17) o g. 6 wieczorem.

Луна въ перигеѣ 17 (29) въ 1 час. по полудни.

Księżyc w przybliżeniu 17 (29) o g. 1 po południu.

Dzień Stycznia pogodny,
Śnieg błyszczy na roli,
Jaskrawy a chłodny —
To treść naszéj doli.

ФЕВРАЛЬ 28 дней. FEBRUARIUS. LUTY ma dni 28.

Ч.	Д.	Праздники Православные.	D. T.	Święta Rzymsko-Katolickie według Starego Kalendarza.	L.	S. Rz.-Kat. według Nowego Kalendarza Marzec w Lutym.
1	☿	Мученика Трифона.	S.	Ignacego B. M. *Wigil.*	13	Julijana. *Popiel.*
2	♃	Срѣтеніе Господне.	C.	Gromnicz. N. Panny.	14	Walent. Kapł. M.
3	♀	*Пр. Сумеона, и Анны.*	P.	Błażeja Bisk. Męcz.	15	Faust. i Jowity.
4	♄	Препод. Ісидора.	S.	Ansgar. B. i Weroniki.	16	Julianny P. M.
		Недѣля 37 по Пятидесят. *Апост.* 285. *Ев. Луки* 94.		*O podsiewie kąkolu na roli między pszenicą.* Mat. 13.		*Ewanielija.* Mat. 4.
5	☉	Мученицы Агафіи.	N.	5 po 3 Król. Agaty P.	17	N. 1 Wstępna.
6	☾	Преп. Вукола Смирн.	P.	Teofila, i Doroty P. M.	18	Konstancyi P.
7	♂	Пре. Парѳенія Еписк.	W.	Romualda Op. i Rychar.	19	Konrada W.
8	☿	*Великомуч. Ѳеодора.*	S.	Juwencyusza Bisk.	20	Euchar. *Such.*
9	♃	Мучен. Никифора.	C.	Apollonii P. Męcz.	21	Eleonory. P.
10	♀	Мучен. Харлампія.	P.	Scholastyki P. i Sotery.	22	Paschaz. *Such.*
11	♄	Свящ. Муч. Власія.	S.	Lucyusza, i Eufrozyny P.	23	Romany P. *Su.*
		Недѣля Мытар. и Фарис. *Апост.* 296. *Ев. Луки* 89.		*O wzroście ziarna gorczycy, i ciaście zakw.* Mat. 13.		*Ewanielija.* Mat. 17.
12	☉	Мелетія, и *Алексія.*	N.	6 po 3 Król. Eulalii P.	24	N. 2 Sucha.
13	☾	Преп. Мартиніана.	P.	Jordana, i Eustochii P.	25	Flawijana M.
14	♂	Преп. Авксентія.	W.	Walentego, i Felikuli P.	26	Alexandra B.
15	☿	Апост. Онисима.	S.	Faustyna, i Jowity M.	27	Leandra Bisk.
16	♃	Мучен. Памфила.	C.	Sygfryda B. i Filippiny.	28	Romana Op.
17	♀	*Муч. Ѳеодора Тирона.*	P.	Klaudyusza, i Sylwina.	1	*Mar.* Albina B.
18	♄	Льва Папы Римскаго.	S.	Symeona, i Flawijana.	2	Heleny Ces. Wd.
		Недѣля о блудномъ Сынѣ. *Апост.* 135. *Ев. Луки* 79.		*O robotnikach do pracy w winnicy najętych.* Mat. 20.		*Ewanielija.* Łuk. 11.
19	☉	Апостола Архиппа.	N.	Starozapust. Mansweta.	3	N. 3 Głucha.
20	☾	Льва Еписк. Катан.	P.	Eleuteryusza, i Amaty P.	4	*Kazim. Króle.*
21	♂	Препод. Тимоѳеа.	W	Fortunata, i Eleonory.	5	Hadryana Męcz.
22	☿	Обр. Мощ. М. во Евген.	S.	*Kated. Ś. Piot. w Ant.*	6	Kolety Panny.
23	♃	Свмучен. Поликарпа.	C.	Fulgentego, i Romany.	7	Tom. z Akwinu.
24	♀	*Обр. Гл. Іоанна Пред.*	P.	*Macieja Ap.* i Flawijana.	8	Filemona Męcz.
25	♄	Св. Отца Тарасія Арх.	S.	Wiktoryna, i Cezarego.	9	Franciszki Wd.
		Недѣля Мясопустная. *Апост.* 140. *Ев. Матѳ.* 106.		*O zbożu na rozmaitéj roli zasiewaném.* Łuk. 8.		*Ewanielija.* Jana 6.
26	☉	Св. Порфурія Еписк.	N.	Mięsopust. Nestora.	10	N. 4 Środopost.
27	☾	Препод. Прокопія.	P.	Leonarda, i Anastazyi.	11	Sofroniusza B.
28	♂	Преподоб. Василіа.	W.	Serapiona, i Rufina M.	12	Grzegorza W.

МѢСТО СОЛНЦА и ФАЗЫ ЛУНЫ.

LUNACYE, czyli ZMIANY KSIĘŻYCA.

6 (18) Солнце вступаетъ въ знакъ Рыбъ въ 4 ч. 29 мин. вечера.

6 (18) Słońce wstępuje w znak Ryb o g. 4 min. 29 wieczorem.

6 (18) Первая четвертъ въ 2 час. 1 мин. утра.

6 (18) Piérwsza kwadra o god. 2 min. 1 rano.

13 (25) Полнолуніе въ 6 час. 25 мин. утра.

13 (25) Pełnia o god. 6 min. 25 rano.

19 (Марта 3) Послѣдняя четвертъ въ 8 час. 57 мин. вечера.

19 (3 Marca) Ostatnia kwadra o g. 8 min. 57 wieczorem.

27 (Марта 11) Новолуніе въ 3 ч. 19 мин. по полудни.

27 (11 Mar.) Nów o god. 3 min. 19 po południu.

Луна въ апогеѣ 2 (14) въ 1 час. по полудни.

Księżyc w oddaleniu 2 (14) o g. 1 po południu.

Луна въ перигеѣ 14 (26) въ 4 ч. по полудни.

Księżyc w przybliżeniu 14 (26) o g. 4 po południu.

Och, Luty się sroży!
Och, zamieć się wzdyma!
Błyśnie dzionek boży,
Pójdzie sobie zima —
Pójdzie w insze kraje,
Mrozić inszych ludzi,
Nam pierś gdy odtaje
Nie prędko ostudzi.—

Hulaj, duszo rada,
W zapustowéj chwili!
Serce zapowiada,
Żeśmy chłód przebyli.—
Chcesz pohulać zdrowy —
Niech cię ludzkość wzruszy,
Wypędź chłód zimowy
Z twojéj własnéj duszy.

МАРТЪ 31 дней. MARTIUS MARZEC ma dni 31.

Ч.	Д.	Праздники Православные.	D. T.	Święta Rzymsko-Katolickie według Starego Kalendarza.	L.	S. Rz.-Kat. według Nowego Kalendarza Kwiecień w Marcu.
1	☿	Преп. Мучц. Евдокіи.	S.	Albina B. i Antoniny.	13	Nicefora Bis.
2	♃	Священмуч. Ѳеодота.	C.	Symplic. i Heleny.	14	Matyldy Król.
3	♀	Мученика Евтропіа.	P.	Asteryusza, i Eudocyi.	15	Cyryaka, i Long.
4	♄	Преподоб. Герасима.	S.	Kazim. Kr. i Lucyusza.	16	Tacyana B. M.
		Недѣля Сырпоустная. *Апост.* 112. *Ев. Матѳ.* 17.		*O uleczeniu ślepego pod Jerychem.* Łuk. 18.		*Ewanielija.* Jana 8.
5	☉	Мученика Конона.	N.	Zapustna. Adryana.	17	N. 5 Biała.
6	☾	42 М. во Амм. (1 *д. пос.*)	P.	Euzebijusza Męcz.	18	*Gabryela Arch.*
7	♂	Священмуч. Василіа.	W.	Kolety P. i Konona M.	19	*Józ. Oblu. N. P.*
8	☿	Преп. Ѳеофилакта.	S.	Tomasza z Akwinu.	20	Fotyny Męcz.
9	♃	40 *Муч. въ Севаст.*	C.	Franciszki Rzym. Wd.	21	Benedykta Op.
10	♀	Мучен. Кондрата.	P.	40-tu Męcz. i Cyryona.	22	*N. Panny Boles.*
11	♄	Софроніа Патріарха.	S.	Melitona, i Zozyma M.	23	Ottona Pustel.
		Недѣля 1 Поста. *Апост.* 329. *Ев. Іоанна* 5.		*O poście, i kuszeniu Chrystusa na puszczy.* Mat. 4.		*Ewanielija.* Mat. 21.
12	☉	Препод. Ѳеофана.	N.	1 Wstępna. Grzeg. W.	24	N. 6 Kwietna.
13	☾	Пр. Мощ. Никиф. Патр.	P.	Nicefora i Patrycyi M.	25	Ireneusza Bis.
14	♂	Препод. Венедикта.	W.	Matyldy Ces. Wd.	26	Ludgera Bisk.
15	☿	Мучен. Агапіа.	S.	Longina M. *Such.*	27	Narsesa Męcz.
16	♃	Священмуч. Савина.	C.	Tacyana Dyak. M.	28	*Wielki Czwar.*
17	♀	*Пр. Алексіа,* и Макар.	P.	Patrycyusza B. *Such.*	29	*Wielki Piątek.*
18	♄	Св. Кvрилла Іерусал.	S.	*Gabryela Arch. Such.*	30	*Wielka Sobota.*
		Недѣля 2 Поста. *Апост.* 304. *Ев. Марка* 7.		*O przemienieniu się Chrystusa na górze.* Mat. 17.		*Ewanielija.* Marka 16.
19	☉	Хрvсанѳа, и Даріи Муч.	N	2 Sucha. *Józefa Obl.*	31	Zmartw. Pań.
20	☾	Пр. Отецъ убіенныхъ.	P.	Eugenijusza, i Fotyny.	1	*Apr.* Pon. Wiel.
21	♂	Пр. Іакова Епископа.	W.	Benedykta Opata.	2	Teodozyi P. M.
22	☿	Муч. Василіа Пресвvт.	S.	Oktawijana Męcz.	3	Rycharda Bis.
23	♃	Преп. Муч. Никона.	C.	Fidelisa, i Pelagii M.	4	Izydora Bisk.
24	♀	Препод. Захаріи.	P.	Pigmenijusza, i Berty P.	5	Wincent. Ferrer.
25	♄	Благовѣщ. Пр. Богор.	S.	Zwiast. Najśw. Panny.	6	Wilhelma Op.
		Недѣля 3 Поста. *Апост.* 311. *Ев. Марка* 37.		*O wyrzucaniu czartów z opętanych.* Łuk. 11.		*Ewanielija.* Jana 20.
26	☉	*Соб. Арх. Гавріила.*	N.	3 Głucha. Ludgera B.	7	N. Przewodna.
27	☾	Мученицы Матроны.	P.	Narsesa i Lidyi MM.	8	Zwiast. N. P.
28	♂	Препод. Іларіона.	W.	Guntramna Kr. Franc.	9	Hugona Bisk.
29	☿	Пр. Марка, и Кvрилла.	S.	Jonasza, i Eustazego M.	10	Ezechiela Pror.
30	♃	Пр. Іоанна Списат.	C.	Kwiryna, i Anieli Wd.	11	Leona W. Pap.
31	♀	Преп. Vпатіа Еписк.	P.	Benjamina, i Balbiny.	12	Alferyusza Op.

МѢСТО СОЛНЦА и ФАЗЫ ЛУНЫ. LUNACYE, czyli ZMIANY KSIĘŻYCA.

8 (20) Солнце вступаетъ въ знакъ Овна въ 4 ч. 21 м. вечера.

8 (20) Słońce wstępuje w znak Barana o g. 4 m. 21 wieczorem.

☽ 7 (19) Первая четверть въ 7 ч, 13 м. вечера.

7 (19) Piérwsza kwadra o g. 7 m. 13 wieczorem.

○ 14 (26) Полнолуніе въ 3 ч. 57 м. по полудни.

14 (26) Pełnia o god. 3 min. 57 po południu.

☾ 21 (Апрѣля 2) Послѣдняя четверть въ 8 ч. 5 м. утра.

21 (2 Kwietnia) Ostatnia kwadra o g. 8 m. 5 rano.

● 29 (Апр. 10) Новолуніе въ 8 ч. 37 м. утра.

29 (10 Kwiet.) Nów o g. 8 min. 37 rano.

Луна въ апогеѣ 2 (14) въ 1 час. утра.

Księżyc w oddaleniu 2 (14) o g. 1 rano.

Луна въ перигеѣ 15 (27) въ 2 ч. утра.

Księżyc w przybliżeniu 15 (27) o g. 2 rano.

Луна въ апогеѣ 29 (Апр. 10) въ 5 ч. утра.

Księżyc w oddaleniu 29 (10 Kwiet.) o g. 5 rano.

Z wiosnianém świtaniem
Pruszy deszczyk z nieba,
A przed Zmartwychwstaniem
Pokutować trzeba.

Budzą głuchych dzwony,
Na kolana, grzeszni!
By wziąć czystsze tony
W Alleluja pieśni.—

АПРѢЛЬ 30 дней. APRILIS. KWIECIEŃ ma dni 30.

Ч. Д.		Праздники Православные.	D. T.	Święta Rzymsko-Katolickie według Starego Kalendarza.	L.	S. Rz.-Kat. według Nowego Kalendarza Maj w Kwietniu.
1	♄	Прен. Марии Египет.	S.	Hugona B. i Teodory P.	13	Hermenegilda M.
		Недѣля 4 Поста. *Апост.* 314. *Ев. Марка* 40.		*O nakarmieniu 5,000 ludzi pięcią chlebami.* Jan. 6.		*Ewanielija.* Jana 10.
2	☉	Преподоб. Тита.	N.	4 Srodopost. Amfiana.	14	N. 2 po Wielk.
3	☾	Преподобн. Никиты.	P.	Rycharda B. i Benigna M.	15	Domniny P. M.
4	♂	Преподобн. Іосифа.	W.	Izydora B. i Platona.	16	Kalixta, i Optata.
5	☿	Св. Мучен. Θеодула.	S.	Winc. Ferr. i Zenona.	17	Aniceta Pap. M.
6	♃	Св. Отца Евтухіа.	C.	Syxta Pap. i Galli Wd.	18	Apolloniusza M.
7	♀	Пр. Георгіа Мелитійск.	P.	Epifanijusza Bisk.	19	Hermogena M.
8	♄	Апостола Иродіона.	S.	Koncessy, i Makaryi M.	20	Serwilijana M.
		Недѣля 5 Поста. *Апост.* 321. *Ев. Марка* 47.		*O porwaniu się żydow do kamieni na Jezusa.* Jan. 8.		*Ewanielija.* Jana 16.
9	☉	Св. Мучен. Евпсухіа.	N.	5 Biała. Maryi Egipt.	21	N. 3 po Wielk.
10	☾	Мученика Терентіа.	P.	Ezechiela Proroka.	22	Sotera i Kajusa.
11	♂	Священмучен. Антипы.	W.	Leona W. i Izaaka Op.	23	*Wojciecha B. M.*
12	☿	Пре. Василія Парійск.	S.	Juliusza P. i Alferyusza.	24	Jerzego Męcz.
13	♃	Священмуч. Артемона.	C.	Hermenegilda M.	25	*Marka A. i Ew.*
14	♀	3-хъ *Виленскихъ Муч.*	P.	*N. Pan. Boles.* Lamber.	26	Kleta, i Marcell.
15	♄	Апостола Аристарха.	S.	Bazylissy i Domitylli M.	27	Anastazego Pap.
		Недѣля 6 Ваій. *Апост.* 247. *Ев. Іоанна* 41.		*O wjeździe Chrystusa do Jeruzalem.* Mat. 21.		*Ewanielija.* Jana 16.
16	☉	Муч. Ирины, и Агапіи.	N.	6 Kwietna. Frontona.	28	N. 4 po Wielk.
17	☾	Преподобн. Сvмеона.	P.	Aniceta Pap. i Izydory M.	29	Emilijana Męcz.
18	♂	Преподобнаго Іоанна.	W.	Justyna B. i Antyi M.	30	Katarzyny Sen. P.
19	☿	Іоанна Ветхопещерн.	S.	Tymona i Galaty M.	1	*Maj. Fili. i Jak.*
20	♃	*Великій Четвертокъ.*	C.	*Wielki.* Teotyma Bisk.	2	Atanazego Bis.
21	♀	*Великій Пятокъ.*	P.	*Wielki.* *Anzelma B.	3	*Znale. S. Krzy.*
22	♄	*Великая Суббота.*	S.	*Wielka.* Sotera Pap. M.	4	Flor. i Moniki.
		Недѣля Святыя Пасхи. *Апост.* 1. *Ев. Іоанна* 1.		*O Zmartwychwstaniu Chrystusa.* Mark. 16.		*Ewanielija.* Jana 16.
23	☉	Пасха Хріст. Георгіа.	N.	Zmartw. Pań. *Jerzego.*	5	N. 5 po Wielk.
24	☾	Понедѣльникъ Свѣт.	P.	Poniedz. Wiel. *Wojcie.*	6	†*Jana Ap. w Ole.*
25	♂	*Ап. и Еванг. Марка.*	W.	*Marka Ap. i Ewang.*	7	†Domicelli P. M.
26	☿	Свм. Василіа Амасійск.	S.	Kleta, i Marcellina M.	8	† Stanisł. B. M.
27	♃	См. Сvмеона Срод. Гос.	C.	Antyma, i Tertuliana B.	9	Wniebowst. Pań.
28	♀	Св. Апостола Іасона.	P.	Witalisa, i Waleryi M.	10	Antonina Bis.
29	♄	Св. 9 Муч. въ Кузицѣ.	S.	Tertulli, i Antonii MM.	11	Mamerta Bis.
		Недѣля 2 по Пас. о Θомѣ. *Апост.* 14. *Ев. Іоанна* 65.		*O niedowiarstwie Tomasza Apostoła.* Joan. 20.		*Ewanielija.* Jana 15.
30	☉	*Св. Апостола Іакова.*	N.	Przewodna. Maryana.	12	N. 6 po Wielk.

МѢСТО СОЛНЦА и ФАЗЫ ЛУНЫ.
LUNACYE, czyli ZMIANY KSIĘŻYCA.

8 (20) Солнце вступаетъ въ знакъ Тельца въ 4 ч. 27 мин. утра.
8 (20) Słońce wstępuje w znak Byka o g. 3 m. 27 rano.

☽ 6 (18) Первая четверть въ 8 ч. 26 м. утра.
6 (18) Piérwsza kwadra o g. 8 min. 26 rano.

○ 13 (25) Полнолуніе въ 0 ч. 4 м. по полуночи.
13 (25) Pełnia o g. 0 m. 4 po północy.

☾ 19 (Мая 1) Последняя четверть въ 9 час. 13 мин. вечера.
19 (1 Maja) Ostatnia kwadra o god. 9 m. 13 wieczorem.

● 28 (Мая 10) Новолуніе въ 0 ч. 49 м. по полуночи
28 (10 Maja) Nów o g. 0 m. 49 po północy.

Луна въ перигеѣ 12 (24) въ полдень.
Księżyc w przybliżeniu 12 (24) w południe.

Луна въ апогеѣ 25 (Мая 7) въ 10 ч. утра.
Księżyc w oddaleniu 25 (7 Maja) o g. 10 rano.

Chrystus zmartwychwstaje !
Rozdarł ziemi łono,
Listek pokrył gaje,
Trawka błoń zieloną;

Zakwitnęło kwiecie,
Zaruniało zboże,
W odrodzonym świecie
Wieją myśli boże. —

МАЙ 31 дней. MAJUS. MAJ ma dni 31.

Ч. Д.		Праздники Православные.	D. T.	Święta Rzymsko-Katolickie według Starego Kalendarza.	L.	S. Rz.-Kat. według Nowego Kalendarza Czerwiec w Maju.
1	☾	Св. Пророка Іереміи.	P.	*Filipa i Jakoba Apost.*	13	Serwacego B.
2	♂	Св. Аѳанасія Великаго.	W.	Atanaz. B. i Zygmunta.	14	Bonifacego M.
3	☿	Му. Тимоѳеа, и Мавры.	S.	*Znalez. S. Krzyża.*	15	Zofii Wd. Męcz.
4	♃	Преподмуч. Пелагіи.	C.	Floryana M. i Moniki.	16	Jana *Nepom.* M.
5	♀	Великомуч. Ирины.	P.	Pijusa 5 Pap. i Anioła.	17	Paschalisa Wyz.
6	♄	Іова Многострадальна.	S.	*Jana Ap. i Ew. w Oleju.*	18	Wenancyusza M.
		Нед. 3 по Пас. о Миронос. *Апост.* 16. *Ев. Марка* 69.		*O Chrystusie dobrym Pasterzu.* Joan. 10.		*Ewanielija.* Jana 14.
7	☉	*Знамен. Неб. Креста.*	N.	2 po Wielk. *Grob. Chr.*	19	Zesłan. Du. S.
8	☾	Ап. Іоанна Богослова.	P.	*Stanisława B. Męcz.*	20	Poniedz. Sw.
9	♂	Пр. Мощ. Св. Николая.	W.	Grzegorza Nazyanz. B.	21	Walensa B. M.
10	☿	Апост. Симона Зилота.	S.	Antonina B. i Gliceryi M.	22	Heleny P. *Such.*
11	♃	С. Мокія, *и обн. Царгра.*	C.	Mamerta B. i Majola Op.	23	Dezyder. Bisk.
12	♀	С. Епифанія, и Германа.	P.	Pankrac. i Nereusza M.	24	Zuzanny P. *Such.*
13	♄	Великомуч. Гликеріи.	S.	Serwacego i Sergijusza.	25	Urbana M. *Such.*
		Нед. 4 по Пас. о Разслабл. *Апост.* 23. *Ев. Іоанна* 14.		*O radości po smutku Apostołów.* Joan. 16.		*Ewanielija.* Mat. 28.
14	☉	Св. Мучен. Ісидора.	N.	3 po Wielk. *Op. S. Józ.*	26	N. SSS. Trójcy.
15	☾	Преп. Пахомія Велик.	P.	Zofii Wd. M. i Dyonizyi.	27	Restytuty P. M.
16	♂	Препод. Ѳеодора.	W.	Jana Nepom. i Ubalda B.	28	Jermana Bisk.
17	☿	Апост. Андроника.	S.	Paschalisa, i Bazylli M.	29	Teodozyi Męcz.
18	♃	Муч. Ѳеодот. Агкурск.	C.	Eryka Kr. M. i Eufrazyi.	30	Boże Ciało.
19	♀	Св. Патрикія Прускаго.	P.	Celestyna Pap. i Pudensa.	31	Petronelli P.
20	♄	Муч. Ѳалалеа, и Алекс.	S.	Orlanda W. i Kolumby P.	1	*Jun.* Gracyana M.
		Нед. 5 по Пас. о Самарян. *Апост.* 28. *Ев. Іоанна* 12.		*O przyczynie odejścia Chrystusowego.* Joan. 16.		*Ewanielija.* Łuk. 14.
21	☉	*Константина и Елены*	N.	4 po Wielk. Walensa B.	2	N. 2 po Świąt.
22	☾	Священмуч. Василиска.	P.	Wenusta M. i Heleny P.	3	Erazma B. M.
23	♂	Преп. Михаила Еписк.	W.	Dezyderyusza B. i Afry.	4	Nikandra M.
24	☿	Преподоб. Сумеона.	S.	Dyoklesa, i Zuzanny M.	5	Zenaidy M.
25	♃	*Об. Гл. С. Іоан. Пред.*	C.	Urbana Pap. M. i Zenob.	6	Norberta B.
26	♀	Св. Апостола Карпа.	P.	Filipa Ner. i Bedy Kapł.	7	*Najs. Serca Jez.*
27	♄	Священмуч. Ѳерапонта.	S.	Cyrylla, i Restytuty P.M.	8	Medarda Bisk.
		Нед. 6 по Пас. о Слѣпомъ. *Апост.* 38. *Ев. Іоанна* 34.		*O składaniu prośb do Ojca niebieskiego.* Joan. 16.		*Ewanielija.* Łuk. 15.
28	☉	Препод. Никиты Еп.	N.	5 po Wielk. Herkulana.	9	N. 3 po Świąt.
29	☾	Преподмуч. Ѳеодосіи.	P.	†Teodozyi Męcz.	10	Małgorzaty Kr.
30	♂	Преподобн. Ісаакія.	W.	†Ferdynanda Kr. Wyz.	11	Barnaby Apost.
31	☿	Св. Апостола Ермія.	S.	†Petronelli i Beaty PP.	12	Onufrego Pust.

МѢСТО СОЛНЦА и ФАЗЫ ЛУНЫ.
LUNACYE, czyli ZMIANY KSIĘŻYCA.

9 (21) Солнце вступаетъ въ знакъ Близнецовъ въ 4 ч. 35 м. утра

9 (21) Słońce wstępuje w znak Bliźniąt o g. 4 m. 35 rano.

☽ 5 (17) Первая четверть въ 5 ч. 44 м. вечера.

5 (17) Piérwsza kwadra o g. 5 m. 44 wieczorem.

○ 12 (24) Полнолуніе въ 7 час. 47 мин. утра.

12 (24) Pełnia o g. 7 m. 47 rano.

☾ 19 (31) Послѣдняя четверть въ 0 час. 6 мин. по полудни.

19 (31) Ostatnia kwadra o g. 0 min, 6 po południu.

● 27 (Іюня 8) Новолуніе въ 3 ч. 19 м. вечера.

27 (8 Czerw.) Nów o g. 3 m. 19 wieczorem.

Луна въ перигеѣ 10 (22) въ 8 ч. вечера.

Księżyc w przybliżeniu 10 (22) o g. 8 wieczorem.

Луна въ апогеѣ 23 (Іюн. 4) въ полночь.

Księżyc w oddaleniu 23 (4 Czerw.) o północy.

I kukułka kuka,
I słowiczek gwarzy,
Serce mocniéj puka,
Głowa silniéj marzy;
Uściskaj brat brata!
Niech każdy pamięta,

Że Duch Święty zlata
Na Zielone święta.
Apostolskim wzorem,
Gdy duch wiać poczyna,
Niech stoi otworem
Pierś chrześcijanina.—

ІЮНЬ 30 дней. JUNIUS. CZERWIEC ma dni 30.

Ч.	Д.	Праздники Православные.	D. T.	Święta Rzymsko-Katolickie według Starego Kalendarza.	L.	S. Rz.-Kat. według Nowego Kalendarza Lipiec w Czerw.
1	♃	Вознес. Господне.	C.	Wniebowst. Pańskie.	13	Antoniego z Pad.
2	♀	Никифора Констант.	P.	Erazma, i Blandyny M.	14	Bazylego W. B.
3	♄	Мучен. Лукилліана.	S.	Klotyldy Kr. i Pauli P.	15	Wita i Modesta.
		Нед. 7 по Пас. Св. Отецъ. *Апост.* 44. *Ев. Іоанна* 56.		*O następném przyjściu D. pocieszyciela.* Joan. 15, i 16.		*Ewanielija.* Łuk. 5.
4	☉	Митрофана Констант.	N.	6 po Wielk. Kwiryna.	16	N. 4 po Świąt.
5	☾	Священмуч. Дороѳеа.	P.	Leonida, i Ireny MM.	17	Adolfa Bisk.
6	♂	Пр.Іларіона и Висаріона	W.	Norberta B. i Kandydy.	18	Marcellina M.
7	☿	Священмуч. Ѳеодота.	S.	Roberta Op. i Publii.	19	Zozyma M.
8	♃	*Великомуч. Ѳеодора.*	C.	Medarda B. i Kalliopy.	20	Florentyny P.
9	♀	*Кирилла Александр.*	P.	Prymusa, i Felicyana M.	21	Aloizego Gonz.
10	♄	Священмуч. Тимоѳеа.	S.	Małgorzaty Kró. *Wigil.*	22	Paulina Bisk.
		Недѣля Пятидесятницы. *Апост.* 3. *Ев. Іоанна* 27.		*O miłości ku Chrystusowi, i Duchu prawdy.* Joan. 14.		*Ewanielija.* Mat. 5.
11	☉	Святыя Троицы.	N.	Zesła. D. S.	23	N. 5 po Świąt.
12	☾	День Св. Духа.	P.	Poniedz. Świąt. Onufr.	24	*Na. S. Jana Chr.*
13	♂	Мученицы Акулины.	W.	Anton. Padew. i Feliku.	25	Prospera Bisk.
14	☿	Св. Пророка Елисеа.	S.	Bazylego B. *Such.*	26	Pelagijusza M.
15	♃	Св. Прор. Аммоса.	C.	Wita i Modesta MM.	27	Władysława Kr.
16	♀	Тихона Амаѳунскаго.	P.	Bennona Bisk. *Such.*	28	Plutarcha *Wig.*
17	♄	Муч. Мануила и Савела.	S.	Bessaryona Pust. *Such.*	29	Piot. i Paw. Ap.
		Недѣля 1 по Пятидесят. *Апост.* 330. *Ев. Матѳ.* 38.		*O Chrzcie w Imie Trójcy Przenajśw.* Mat. 28.		*Ewanielija.* Mar. 8.
18	☉	Всѣхъ Святыхъ.	N.	SSS. Trójcy Amanda B.	30	N. 6 po Świąt.
19	☾	*А. Іуды Бр. Го.* (1 *д. п.*	P.	Gerwazego i Protaz. M.	1	*Jul.* Aarona M.
20	♂	Священмучен. Меѳодія.	W.	Sylwer. i Florentyny P.	2	*Nawiedz. N. P.*
21	☿	Св. Мучен. Іуліана.	S.	Aloiz. Gonz. i Demetryi.	3	Awita, i Kamilli.
22	♃	Священмучен. Евсевія.	C.	Boże Ciało Paulina B.	4	Józefa Kalasant.
23	♀	Мученицы Агрипины.	P.	Zenona, i Agrypiny M.	5	Cyrylli Męcz.
24	♄	*Рожд. Св. Іоанна Кр.*	S.	*Nar. S. Jana Chrzcic.*	6	Romulusa B. M.
		Недѣля 2 по Пятидесят. *Апост.* 81. *Ев. Матѳ.* 9.		*O wezwaniu gości na wielką wieczerzę.* Łuk. 14.		*Ewanielija.* Mat. 7.
25	☉	Препмучц. Февроніи.	N.	2 po Świąt. Prospera.	7	N. 7 po Świąt.
26	☾	Преп. Давида Селунск.	P.	Salwijusza, i Pelagiusza.	8	Kilijana Bisk.
27	♂	Препод. Сампсона.	W.	Władysł. króla Węg.	9	Anatolii P. M.
28	☿	Свят. Кира, и Іоанна.	S.	Marcelli Męcz. *Wigil.*	10	Felicyty z 7 syn.
29	♃	Апост. Петра и Павла.	C.	Piotra i Paw. Apost.	11	Pelagii Męcz.
30	♀	*Соборъ 12 Апостол.*	P.	*Najś. Ser. Jezusowego.*	12	Jana Gwalberta.

МѢСТО СОЛНЦА и ФАЗЫ ЛУНЫ.

LUNACYE, czyli ZMIANY KSIĘŻYCA.

9 (21) Солнце вступаетъ въ знакъ Рака въ 1 ч. 8 м. по полудни.

9 (21) Słońce wstępuje w znak Raka o god. 1 m. 8 po południu.

3 (15) Первая четверть въ 11 ч. 57 м. вечера.

3 (15) Piérwsza kwadra o g. 11 m. 57 wieczorem.

10 (22) Полнолуніе въ 4 ч. 4 м. вечера.

10 (22) Pełnia o g. 4 m. 4 wieczorem.

18 (30) Послѣдняя четверть въ 4 ч. 22 м. утра.

18 (30) Ostatnia kwadra o g. 4 m. 22 rano.

24 (Іюля 6) Новолуніе въ 3 ч. 53 м. утра.

24 (6 Lip.) Nów o god. 3 m. 53 rano.

Луна въ перигеѣ 7 (19) въ 7 ч. вечера.

Księżyc w przybliżeniu 7 (19) o g. 7 wieczorem.

Луна въ апогеѣ 19 (Іюл. 1 въ 5 ч. вечера.

Księżyc w oddaleniu 19 (1 Lip.) o g. 5 wieczorem.

Znojne lato, znojne,
Aż pot z czoła spływa,
Ale plony hojne,
Obiecuje niwa.—
Plon żyta, pszenicy
Po bożemu będzie,

Rolnicy, rolnicy!
Gotujcie narzędzie!
Bierz kosę nie lada,
Nieś sierpy do kuźni,
Biada temu, biada,
Kto sianokos spóźni.

ІЮЛЬ 31 дней.			JULIUS.		LIPIEC ma dni 31.	
Ч. Д.		Праздники Православные.	D. T.	Święta Rzymsko-Katolickie według Starego Kalendarza.	L.	S. Rz.-Kat. według Nowego Kalendarza Sierpień w Lipcu.
1	♄	Св. Космы и Даміана.	S.	*Aarona M. i Domicyana.	13	Małgorzaty P. M.
		Недѣля 3 по Пятидесят.		*O zbłąkanéj owcy, i zgubionym groszu.* u Łuk. 15.		*Ewanielija.* Łuk. 16.
		Апост. 88. *Ев. Матѳ.* 18.				
2	☉	*Пол. Ризы Пр. Богор.*	N.	3 po Świąt. *Naw. N. P.*	14	N. 8. po Świąt.
3	☾	Мучен. Ѵакинѳа.	P.	Heliodora B. i Mustijoli.	15	*Rozesł. SS. Ap.*
4	♂	Св. Андрея Критскаго.	W.	Józ. Kalas. i Romuli P.	16	*N. P. Szkapler.*
5	☿	*Аѳанасія Аѳонскаго.*	S.	Agatona, i Cyrylli MM.	17	Alexego Wyz.
6	♃	Препод. Сисоя Велик.	C.	Izajasza Pr. i Dominiki.	18	Szymona z Lipn.
7	♀	Пр. Ѳомы, и Акакія.	P.	Klaudjusza, i Pulcheryi.	19	Wincent. a Paulo
8	♄	Великомуч. Прокопія.	S.	Elżb. Król. i Kilijana B.	20	Elijasza, i Czesł.
		Недѣля 4 по Пятидесят.		*O cudownie obfitym przez Piotra ryb połowie.* Łuk. 5.		*Ewanielija.* Łuk. 19.
		Апост. 93. *Ев. Матѳ*25.				
9	☉	Священмуч. Панкратія.	N.	4 po Świąt. Anatolii.	21	N. 9. po Świąt.
10	☾	*Полож. Ризы Господ.*	P.	Felicyty z 7-ą Synami.	22	*Maryi Magd.*
11	♂	Блаж. Княг. Ольги.	W.	Sabina i Pelagii M.	23	Apollinar. B. M.
12	☿	Муч. Прокла и Іларія.	S.	Jana Gwalb. i Prokula.	24	Krystyny P. M.
13	♃	Соборъ Арх. Гавріила.	C.	Anakleta, i Małgorz. M.	25	*Jakóba Apost.*
14	♀	Св. Апост. Акулы.	P.	Bonawentury Kard.	26	Anny Matki N. P.
15	♄	*Блаж. Кн. Владими.*	S.	*Roz. SS. Ap.* i Henryka.	27	Serapijona M.
		Недѣля 5 по Пятидесят		*O pojednaniu się z bratem zagniewanym.* Mat. 5.		*Ewanielija.* Łuk. 18.
		Апост. 103. *Ев. Матѳ.* 28.				
16	☉	Священмуч. Аѳиногена.	N.	5 po Świąt. *Szkap. N. P.*	28	N. 10 po Świąt.
17	☾	Великмуцы Марины.	P.	Alexego W. i Donaty P.	29	Marty, i Flory P.
18	♂	Муч. Ѵакин. и Емиліа.	W.	Symforozy z 7-ą Synami.	30	Abdona Męcz.
19	☿	Пр. Макрины, и Діа.	S.	Winc. a Paulo, i Ruffiny.	31	Ignacego Lojoli.
20	♃	Св. Пророка Иліи.	C.	Elijasza Pr. i Czesława.	1	*Aug. Piot. w Ok.*
21	♀	Пр. Сумеона Юродива.	P.	Danijela Pr. i Praxedy P.	2	*N. P. Anielskiéj*
22	♄	*Св. Маріи Магдалины*	S.	*Maryi Magd.* i Platona.	3	Lidyi Męcz.
		Недѣля 6 по Пятидесят.		*O nakarmieniu 7-ą chlebami 4,000 ludzi.* Mark. 7.		*Ewanielija.* Marka. 7.
		Апост. 110. *Ев. Матѳ.* 29.				
23	☉	Мучен. Трофима.	N.	6 po Świąt. Apollinar.	4	N. 11 po Świąt.
24	☾	Бориса и Глеба Муч.	P.	Krzysztofa, i Krystyny.	5	*N. P. Snieżnéj.*
25	♂	Успеніе Св. Анны.	W.	*Jakóba Zebed.* Apost.	6	*Przemien. Pańs.*
26	☿	Священмуч. Ермолая.	S.	Anny Matki N. P. M.	7	Kajetana Wyz.
27	♃	С. Пант. и Бл. Николая.	C.	Pantaleona, i Natalii M.	8	Cyryaka Męcz.
28	♀	Ап. Прохора, и Никано.	P.	Innocent. Pap. i Botwida.	9	Romana Męcz.
29	♄	Мучен. Каллиника.	S.	Marty, i Flory P. M.	10	*Wawrzyńca M.*
		Недѣля 7 по Пятидесят.		*O strzeżeniu się fałszywych Proroków.* Mat. 7.		*Ewanielija.* Łuk. 10.
		Апост. 116. *Ев. Матѳ.* 33.				
30	☉	Ап. Силы, и Силуана.	N.	7 po Świąt. *Kunegundy.*	11	N. 12 po Świąt.
31	☾	Св. Евдокима.	P.	Ignac. Loj. i Fabijusza.	12	Klary Panny.

МѢСТО СОЛНЦА и ФАЗЫ ЛУНЫ.

LUNACYE, czyli ZMIANY KSIĘŻYCA.

11 (23) Солнце вступаетъ въ знакъ Льва въ 0 ч. 4 м. по полуночи.

11 (23) Słonce wstępuje w znak Lwa o god. 0 m. 4 po północy.

☽ 3 (15) Первая четверть въ 4 ч. 28 м. утра.

3 (15) Piérwsza kwadra o g. 4 m. 28 rano.

○ 10 (22) Полнолуніе въ 1 ч. 47 м. утра.

10 (22) Pełnia o god. 1 m. 47 rano.

☾ 17 (29) Послѣдняя четверть въ 9 ч. 33 м. вечера.

17 (29) Ostatnia kwadra o g. 9 m. 33 wieczorem.

● 25 (Авг. 6) Новолуніе въ 2 ч. 35 м. вечера.

25 (6 Sierp.) Nów o g. 2 m. 25 wieczorem.

Луна въ перигеѣ 4 (16) въ 11 ч. утра.

Księżyc w przybliżeniu 4 (16) o g. 11 rano.

Луна въ апогеѣ 17 (29) въ 11 ч. утра.

Księżyc w oddaleniu 17 (29) o g. 11 rano.

Луна въ перигеѣ 29 (Авг. 10) въ 4 ч. вечера.

Księżyc w przybliżeniu 29 (10 Sierp.) o g. 4 wiecz.

Mostem kłosy złote
Zaległy ściernisko,
Podwajaj ochotę,
Bo dożynki blizko,—

Żniwiarko szczęśliwa,
Witaj gospodarzy!
W wieńcu twego żniwa
Jakże ci do twarzy!

АВГУСТЪ 31 дней. AUGUSTUS. SIERPIEŃ ma dni 31.

Ч. Д.		Праздники Православные.	D. T.	Święta Rzymsko-Katolickie według Starego Kalendarza.	L.	S. Rz.-Kat. według Nowego Kalendarza Wrześ. w Sierpniu.
1	♂	*Происхож. Древ. Крес.*	W.	*Piotra Ap. w Okowach.*	13	Hippolita i Kassy.
2	☿	Перв. Муч. Стефана.	S.	*N. P. Aniel.* i Alfonsa B.	14	Euzeb. W. *Wig.*
3	♃	Препод. Ісаакія.	C.	Gamaliela, i Lidyi M.	15	Wniebo. N. Pan.
4	♀	Седми. Отрок. въ Еф.	P.	Dominika, i Pauli Wd.	16	Rocha Wyz.
5	♄	Мученика Евсугнія.	S.	*N. P. Snież.* i Nonny.	17	Mamanta Męcz.
		Недѣля 8 по Пятидесят. *Апост.* 124. *Ев. Матѳ.* 58.		*O przezornosci szafarza niewiernego.* Łuk. 16.		*Ewanielija.* Łuk. 17.
6	☉	Преображ. Господ.	N.	8 po Św. *Przem. Pań.*	18	N. 13 po Świąt.
7	☾	Препмуч. Доменія.	P.	Kajetana, i Donata M.	19	Benigny P.
8	♂	Емиліана Кузіческаго.	W.	Cyryaka, i Larga M.	20	Bernarda Op.
9	☿	*Апостола Матѳія.*	S.	Romana, i Firmusa M.	21	Joanny Frem.
10	♃	Архидіак. Лаврентія.	C.	*Wawrzyńca Dyak.* M.	22	Symforyana M.
11	♀	Муч. Евпла Архидіак.	P.	Rufina B., i Zuzanny P.	23	Sydonijusza B.
12	♄	Муч. Фотія и Аникит.	S.	Klary P. i Hilaryi M.	24	*Bartłom. Apost.*
		Недѣля 9 по Пятидесят. *Апост.* 128. *Ев. Матѳ.* 59.		*O przyszłem zburzeniu Jerozolimy.* Łuk. 19.		*Ewanielija.* Mat. 6.
13	☉	Препод. Максима.	N.	9 po Świąt. Hippolita.	25	N. 14. po Świąt.
14	☾	Св. Пророка Михеа.	P.	Euzebijusza, *Wigil.*	26	Zefir. M. i Róży.
15	♂	Успеніе Пр. Богород.	W.	Wniebowz. N. Panny.	27	Cezarego Bis.
16	☿	*Пр. Нерукотв. Образа.*	S.	Rocha W. i Sereny Ces.	28	Augustyna Bis.
17	♃	Мученика Мурона.	C.	Mamanta, i Mirona M.	29	*Scięc. S. Jana.*
18	♀	Муч. Флора и Лавра.	P.	Leonarda Opata.	30	Amnona Męcz.
19	♄	Муч. Андреа Страт.	S.	Anioła Pust. i Benigny P.	31	Rajmunda Wyz.
		Недѣля 10 по Пятидесят. *Апост.* 131. *Ев. Матѳ.* 72.		*O modlitwie Faryzeusza i pokorze Celnika.* Łuk. 18.		*Ewanielija.* Łuk. 7.
20	☉	Св. Пророка Самуила.	N.	10 po Świąt. Jacka.	1	*Sep.* N. 15 po S.
21	☾	*Св. Апост. Ѳаддеа.*	P.	Fidelisa M. i Joanny Wd.	2	Stefana Króla.
22	♂	Мученика Агаѳоника.	W.	Filiberta Męcz.	3	Izabelli Król.
23	☿	Св. Мученика Луппа.	S.	Zacheusza Bisk.	4	Rozalii Panny.
24	♃	Свящмуч. Евтуха.	C.	*Bartłom. Apostoła.*	5	Wiktoryna M.
25	♀	*Ап. Варѳолом.* и Тита.	P.	Ludwika Kr. Franc.	6	Zachar. Pror.
26	♄	М. Адріана, и Наталіи.	S.	Zefiryna, i Róży P.	7	Reginy P. *Wig.*
		Недѣля 11 по Пятидесят. *Апост.* 141. *Ев. Матѳ.* 77.		*O uzdrowieniu głuchoniemego.* Mark. 7.		*Ewanielija.* Łuk. 14.
27	☉	Препод. Пимена Вел.	N.	11 po S. *Prze. S. Kaz.*	8	N. 16. po Świąt.
28	☾	Пр. Моусеа Мурина.	P.	Augustyna, i Hermesa.	9	Adryana Męcz.
29	♂	Усѣк. Гл. С. Іоан. *пос.*	W.	*Scięcie S. Ja.*, i Sabiny.	10	Mikoł. z Tolent.
30	☿	Князя Алекс. Невск.	S.	*Adaukta, i Wereny P.	11	Dyomeda Męcz.
31	♃	*Полож. Пояса Богор.*	C.	Rajmunda, i Rufiny P.	12	Sylwina Bisk.

МѢСТО СОЛНЦА и ФАЗЫ ЛУНЫ.
LUNACYE, czyli ZMIANY KSIĘŻYCA.

11 (23) Солнце вступаетъ въ знакъ Дѣвы въ 6 ч. 37 м. утра.
11 (23) Słońce wstępuje w znak Panny o g. 6 m. 37 rano.

☽ 1 (13) Первая четверть въ 8 час. 56 мин. утра.
1 (13) Piérwsza kwadra o g. 8 m. 56 rano.

○ 8 (20) Полнолуніе въ 1 ч. 32 м. по полудни.
8 (20) Pełnia o g. 1 m. 32 po południu.

☾ 16 (28) Послѣдняя четверть въ 3 час. 4 мин. вечера.
16 (28) Ostatnia kwadra o g. 3. m. 4 wieczorem.

● 23 (Сент. 4) Новолуніе въ 11 ч. 53 м. вечера.
23 (4 Wrześ.) o g. 11 m. 53 wieczorem.

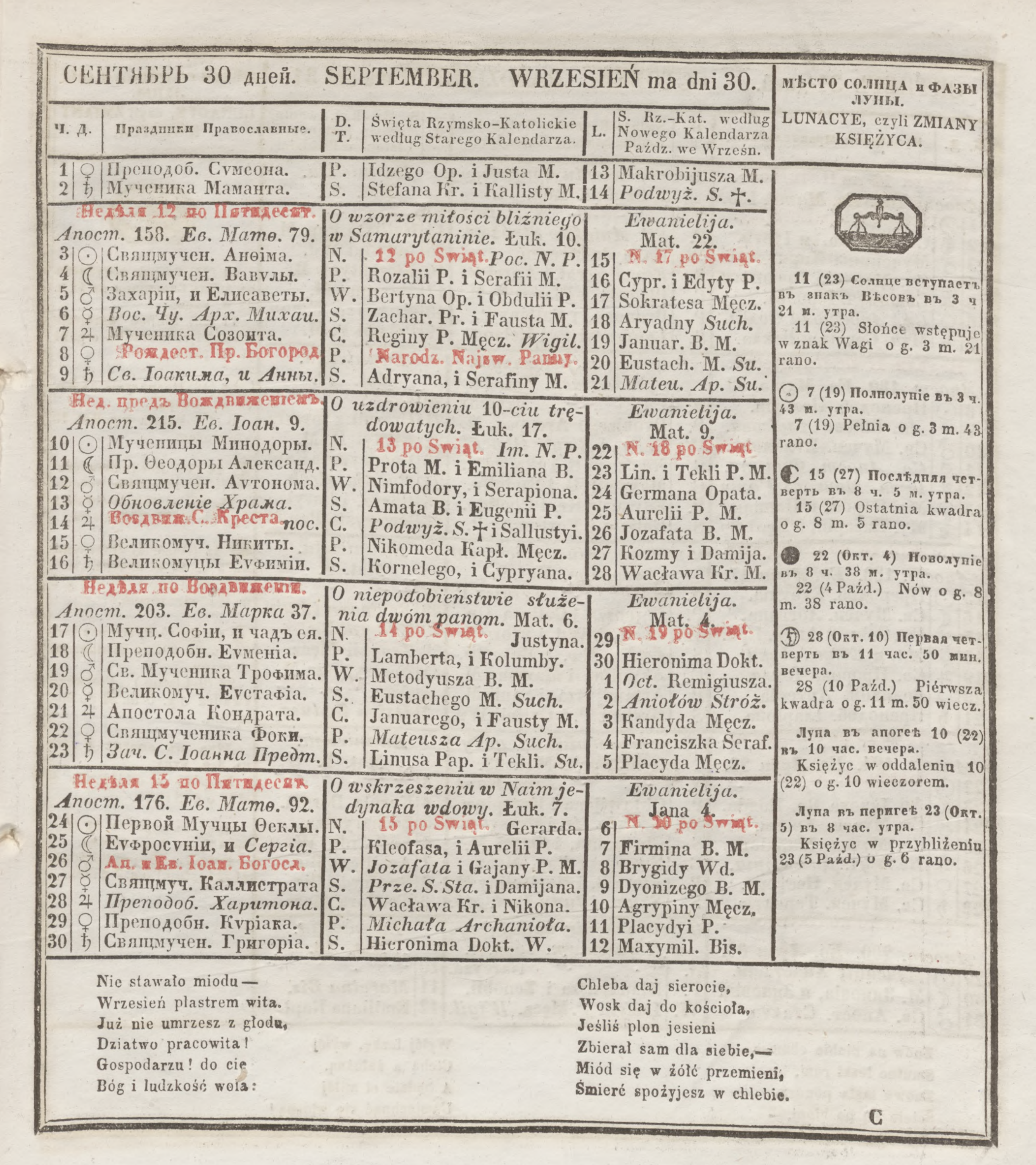
☽ 30 (Сент. 11) Первая четверть въ 2 ч. 57 мин. вечера,
30 (11 Wrześ.) Piérwsza kwadra o g. 2 m. 57 wiecz.

Луна въ апогеѣ 14 (26) въ 6 час. утра.
Księżyc w oddaleniu 14 (26) o g. 6 rano.

Луна въ перигеѣ 29 (Сент. 7) въ 3 час утра.
Księżyc w przybliżeniu 29 (7 Wrześ.) o g. 3 rano.

Jest jabłko, jest grusza,
Jest zboże na toku.
Raduje się dusza,
Weseléj na oku.—
I dostatek w chacie,
Wszystko według chęci,

Lecz rolniku — bracie,
Przyszłość miéj w pamięci!
Rznij skibę poparną,
Myśl o dziatwy doli,
Znów ozime ziarno
Rzucaj do twéj roli.—



СЕНТЯБРЬ 30 дней. SEPTEMBER. WRZESIEŃ ma dni 30.

Ч. Д.		Праздники Православные.	D. T.	Święta Rzymsko-Katolickie według Starego Kalendarza.	L.	S. Rz.-Kat. według Nowego Kalendarza Paźdz. we Wrześn.
1	♀	Преподоб. Сумеона.	P.	Idzego Op. i Justa M.	13	Makrobijusza M.
2	♄	Мученика Маманта.	S.	Stefana Kr. i Kallisty M.	14	*Podwyż. S.* ✝.
		Недѣля 12 по Пятидесят. *Апост.* 158. *Ев. Матѳ.* 79.		*O wzorze miłości bliźniego w Samarytaninie.* Łuk. 10.		*Ewanielija.* Mat. 22.
3	☉	Священмучен. Анѳіма.	N.	12 po Świąt. *Poc. N. P.*	15	N. 17 po Świąt.
4	☾	Священмучен. Вавvлы.	P.	Rozalii P. i Serafii M.	16	Cypr. i Edyty P.
5	♂	Захаріи, и Елисаветы.	W.	Bertyna Op. i Obdulii P.	17	Sokratesa Męcz.
6	☿	*Вос. Чу. Арх. Михаи.*	S.	Zachar. Pr. i Fausta M.	18	Aryadny *Such.*
7	♃	Мученика Созонта.	C.	Reginy P. Męcz. *Wigil.*	19	Januar. B. M.
8	♀	Рождест. Пр. Богород.	P.	Narodz. Najśw. Panny.	20	Eustach. M. *Su.*
9	♄	*Св. Іоакима, и Анны.*	S.	Adryana, i Serafiny M.	21	*Mateu. Ap. Su.*
		Нед. предъ Воздвиженіемъ. *Апост.* 215. *Ев. Іоан.* 9.		*O uzdrowieniu 10-ciu trędowatych.* Łuk. 17.		*Ewanielija.* Mat. 9.
10	☉	Мученицы Минодоры.	N.	13 po Świąt. *Im. N. P.*	22	N. 18 po Świąt.
11	☾	Пр. Ѳеодоры Александ.	P.	Prota M. i Emiliana B.	23	Lin. i Tekli P. M.
12	♂	Священмучен. Автонома.	W.	Nimfodory, i Serapiona.	24	Germana Opata.
13	☿	*Обновленіе Храма.*	S.	Amata B. i Eugenii P.	25	Aurelii P. M.
14	♃	Воздвиж. С. Креста. *пос.*	C.	*Podwyż. S.* ✝ i Sallustyi.	26	Jozafata B. M.
15	♀	Великомуч. Никиты.	P.	Nikomeda Kapł. Męcz.	27	Kozmy i Damija.
16	♄	Великомуцы Евфиміи.	S.	Kornelego, i Cypryana.	28	Wacława Kr. M.
		Недѣля по Воздвиженіи. *Апост.* 203. *Ев. Марка* 37.		*O niepodobieństwie służenia dwóm panom.* Mat. 6.		*Ewanielija.* Mat. 4.
17	☉	Мучц. Софіи, и чадъ ея.	N.	14 po Świąt. Justyna.	29	N. 19 po Świąt.
18	☾	Преподобн. Евменіа.	P.	Lamberta, i Kolumby.	30	Hieronima Dokt.
19	♂	Св. Мученика Трофима.	W.	Metodyusza B. M.	1	*Oct.* Remigiusza.
20	☿	Великомуч. Евстафіа.	S.	Eustachego M. *Such.*	2	*Aniołów Stróż.*
21	♃	Апостола Кондрата.	C.	Januarego, i Fausty M.	3	Kandyda Męcz.
22	♀	Священмученика Фоки.	P.	*Mateusza Ap. Such.*	4	Franciszka Seraf.
23	♄	*Зач. С. Іоанна Предт.*	S.	Linusa Pap. i Tekli. *Su.*	5	Placyda Męcz.
		Недѣля 13 по Пятидесят. *Апост.* 176. *Ев. Матѳ.* 92.		*O wskrzeszeniu w Naim jedynaka wdowy.* Łuk. 7.		*Ewanielija.* Jana 4.
24	☉	Первой Мучцы Ѳеклы.	N.	15 po Świąt. Gerarda.	6	N. 20 po Świąt.
25	☾	Евфросvніи, и *Сергіа.*	P.	Kleofasa, i Aurelii P.	7	Firmina B. M.
26	♂	Ап. и Ев. Іоан. Богосл.	W.	*Jozafata* i Gajany P. M.	8	Brygidy Wd.
27	☿	Священмуч. Каллистрата	S.	*Prze. S. Sta.* i Damijana.	9	Dyonizego B. M.
28	♃	*Преподоб. Харитона.*	C.	Wacława Kr. i Nikona.	10	Agrypiny Męcz.
29	♀	Преподобн. Кvріака.	P.	*Michała Archanioła.*	11	Placydyi P.
30	♄	Священмучен. Григоріа.	S.	Hieronima Dokt. W.	12	Maxymil. Bis.

МѢСТО СОЛНЦА и ФАЗЫ ЛУНЫ.
LUNACYE, czyli ZMIANY KSIĘŻYCA.

11 (23) Солнце вступаетъ въ знакъ Вѣсовъ въ 3 ч 21 м. утра.
11 (23) Słońce wstępuje w znak Wagi o g. 3 m. 21 rano.

☉ 7 (19) Полнолуніе въ 3 ч. 43 м. утра.
7 (19) Pełnia o g. 3 m. 43 rano.

☾ 15 (27) Послѣдняя четверть въ 8 ч. 5 м. утра.
15 (27) Ostatnia kwadra o g. 8 m. 5 rano.

● 22 (Окт. 4) Новолуніе въ 8 ч. 38 м. утра.
22 (4 Paźd.) Nów o g. 8 m. 38 rano.

☽ 28 (Окт. 10) Первая четверть въ 11 час. 50 мин. вечера.
28 (10 Paźd.) Piérwsza kwadra o g. 11 m. 50 wiecz.

Луна въ апогеѣ 10 (22) въ 10 час. вечера.
Księżyc w oddaleniu 10 (22) o g. 10 wieczorem.

Луна въ перигеѣ 23 (Окт. 5) въ 8 час. утра.
Księżyc w przybliżeniu 23 (5 Paźd.) o g. 6 rano.

Nie stawało miodu —
Wrzesień plastrem wita.
Już nie umrzesz z głodu,
Dziatwo pracowita!
Gospodarzu! do cie
Bóg i ludzkość woła:

Chleba daj sierocie,
Wosk daj do kościoła,
Jeśliś plon jesieni
Zbierał sam dla siebie, —
Miód się w żółć przemieni,
Śmierć spożyjesz w chlebie.

ОКТЯБРЬ 31 дней. OCTOBER. PAŹDZIERNIK ma dni 31.

Ч. Д.	Праздники Православные.	D. T.	Święta Rzymsko-Katolickie według Starego Kalendarza.	L.	S. Rz.-Kat. według Nowego Kalendarza Listop. w Paździer.
	Недѣля 16 по Пятидесят. *Апост.* 181. *Ев. Матѳ.* 105.		*O uzdrowieniu opuchłego w Szabat.* Łuk. 14.		*Ewanielija.* Mat. 18.
1 ☉	Покровъ Пр. Богород.	N.	16 po Świąt. *N. P. Róż.*	13	N. 21 po Świąt.
2 ☾	См. Купріа. и Іусти.	P.	*SS. Aniołów Stróżów.*	14	Kallixta Pap. M.
3 ♂	Мученицы Харитины.	W.	Kandyda Męczen.	15	Jadwigi Wd.
4 ☿	Св. Діонусіа Ареопаги.	S.	Franc. Seraf. i Aurei P.	16	Florentyna B.
5 ♃	Свящмуч. Іероѳеа.	C.	Placyda, i Flawii P. M.	17	Maryana M.
6 ♀	*Св. Апостола Ѳомы.*	P.	Brunona, i Balbiny P.	18	*Łukasza Ewan.*
7 ♄	Муч. Сергіа и Вакха.	S.	Laurencyi P. i Helana.	19	Pelagii P. M.
	Недѣля 17 по Пятидесят. *Апост.* 182. *Ев. Матѳ.* 62.		*O dwóch największych przykazaniach.* Mat. 22.		*Ewanielija.* Mat. 22.
8 ☉	Преподоб. Пелагіи.	N.	17 po Świąt. Brygidy.	20	N. 22 po Świąt.
9 ☾	*Ап. Іакова Алфеова.*	P.	Dyonizego Areopag. M.	21	Urszuli z towarz.
10 ♂	Св. Мучен. Евлампіа.	W.	Gereo. i *Zwyc. Chocim.*	22	Elodyi P. M.
11 ☿	*Св. Апост. Филипа.*	S.	Nikazego B. i Placydyi.	23	Domicyusza Kapł.
12 ♃	*Прен. Мощ. въ Гатч.*	C.	Maxymil. B. i Rudolfa.	24	*Rafała Arch.*
13 ♀	Му. Карпа, и Папилы.	P.	Edwarda Kr. i Chelido.	25	Chryz. i Daryi.
14 ♄	Му. Назарія, и Кельсіа.	S.	Kalixta i Fortunaty P.	26	Ewarysta Pap. M.
	Недѣля 18 по Пятидесят. *Апост.* 188. *Ев. Луки* 17.		*O uzdrowieniu powietrzem ruszonego.* Mat. 9.		*Ewanielija.* Mat. 9.
15 ☉	Преподоб. Евѳиміа.	N.	18 po Świąt. Teressy P.	27	N. 23 po Świąt.
16 ☾	Св. Мучен. Логгина.	P.	Nereusza i Gallusa Op.	28	*Szymona i Judy.*
17 ♂	Пр. Осіи, и Андр. Кри.	W.	Jadwigi Wd. i Florent.	29	Narcyza Bis.
18 ☿	*Ап. и Еванг. Луки.*	S.	*Łuka. Ew.* i Marcelli.	30	Zenobii Męcz.
19 ♃	Св. Пророка Іоиля.	C.	Akwilina i Maxyma M.	31	Nemezyusza M.
20 ♀	Великом. Артеміа.	P.	Artemijusza, i Sauli M.	1	*Nov.* Wszy. SS.
21 ♄	Преподоб. Іларіона.	S.	Urszuli P. i Cylinii Wd.	2	*Dzień Zadusz.*
	Недѣля 19 по Пятидесят. *Апост.* 194. *Ев. Луки* 26.		*O zaproszeniu na gody niechętnych.* Mat. 22.		*Ewanielija.* Mat. 8.
22 ☉	Казан. Ик. Пр. Богор.	N.	19 po Świąt. *Jana Kant.*	3	N. 24. po Świąt.
23 ☾	Ап. Іакова Бр. Божіа.	P.	Oktawijana i Kryspina.	4	Karola Borom.
24 ♂	Св. Мучен. Ареѳы.	W.	*Rafała Ar.* i Marsyusza	5	Zacharyasza.
25 ☿	Св. Мучен. Маркіана.	S.	Chryzanta, i Daryi M.	6	Leonarda W.
26 ♃	*Велмуч. Димитріа.*	C.	Ewarysta Pap. Męcz.	7	Achillesa Bis.
27 ♀	Св. Мучен. Нестора.	P.	Flora B. i Kapitoliny M.	8	Godfryda Bis.
28 ♄	Св. Мучен. Терентіа.	S	*Szym. i Judy Tad. Ap.*	9	Teodora Męcz.
	Недѣля 20 по Пятидесят. *Апост.* 200. *Ев. Луки* 30.		*O uzdrowieniu konającego w Kafarnaum.* Joan. 4.		*Ewanielija.* Mat. 13.
29 ☉	Мученицы Анастасіи.	N.	20 po Świąt. Narcyza.	10	N. 25 po Świąt.
30 ☾	М. Зиновіа, и Зиновіи.	P.	Klaudyusza i Zenobii.	11	*Marcina Bis.*
31 ♂	Св. Апост. Стахіа.	W.	Lucylli P. Męcz. *Wigil.*	12	Emiliana Kapł.

МѢСТО СОЛНЦА и ФАЗЫ ЛУНЫ.
LUNACYE, czyli ZMIANY KSIĘŻYCA.

11 (23) Солнце вступаетъ въ знакъ Скорпіона въ 11 ч. 39 м. утра.
11 (23) Słońce wstępuje w znak Niedźwiadka o g. 11 m. 39 rano.

○ 6 (18) Полнолуніе въ 8 ч 19 м. вечера.
6 (18) Pełnia o g. 8 m. 19 wieczorem.

◐ 14 (26) Послѣдняя четверть въ 11 ч. 35 м. вечера.
14 (26) Ostatnia kwadra o g. 11 m. 35 wieczorem.

● 21 (Нояб. 2) Новолуніе въ 5 ч. 45 м. вечера.
21 (2 Listop.) Nów o g. 5 m. 45 wieczorem.

◑ 28 (Нояб. 9) Первая четверть въ 0 час. 25 мин. по полудни.
28 (9 Listop.) Piérwsza kwadra o g. 0 m. 25 po południu.

Луна въ апогеѣ 8 (20) въ 8 ч. утра.
Księżyc w oddaleniu 8 (20) o g. 8 rano.

Луна въ перигеѣ 21 (Ноября 2) въ 7 ч. вечера.
Księżyc w przybliżeniu 21 (2 Listop.) o g. 7 wiecz.

Znów na niebie chmura
Smutne łezki roni,
Znowu mgła ponura
Ściele się po błoni.—

Wylej łezkę, wylej
Cichą a żałosną.
A będzie ci milej
Uśmiéchnąć się wiosną!

НОЯБРЬ 30 дней. NOVEMBER. LISTOPAD ma dni 30.

Ч.	Д.	Праздники Православные.	D. T.	Święta Rzymsko-Katolickie według Starego Kalendarza.	L.	S. Rz.-Kat. według Nowego Kalendarza Grudzień w Listop.
1	☿	Св. Космы, и Даміана.	S.	Wszystkich Świętych.	13	Dydaka Wyz.
2	♃	Мученика Акиндуна.	C.	*Dzień Zaduszny.*	14	Serapiona Męcz.
3	♀	Мученика Акепсимы.	P.	Justusa, i Eustochii P.	15	Leopolda Wyz.
4	♄	Преподоб: Іоанникія.	S.	Karola Borrom. Kard.	16	Edmunda Bis.
		Недѣля 21 по Пятидесят. *Апост.* 203. *Ев. Луки* 35.		*O dłużniku, i złośliwym słudze.* Mat. 18.		*Ewanielija.* Mat. 13.
5	☉	Мучен. Галактіона.	N.	21 po Świąt. Zachar.	17	N. 26 po Świąt.
6	☽	Павла Исповѣдника.	P.	Leonarda W. i Sewera.	18	Trygdyana Bis.
7	♂	Св. Муч. 33 въ Мелит.	W.	Herkulana B. i Karyny.	19	Elżbiety król. W.
8	☿	Архистрат. Михаила.	S.	Godefryda B. Wyz.	20	Felixa Walez.
9	♃	Мученика Онисифора.	C.	Teodora, i Eustolii P.	21	*Ofiarow. N. P.*
10	♀	Ап. Ераста и Олимп.	P.	Erasta, i Tryfenny MM.	22	Cecylii P. Męcz.
11	♄	Св. Мученика Мины.	S.	*Marcina B.* i Sergiusza.	23	Klemensa Pap. M.
		Недѣля 22 по Пятидесят. *Апост.* 215. *Ев. Луки* 83.		*O powinności opłaty czynszu Cesarzowi.* Mat. 22.		*Ewanielija.* Mat. 24.
12	☉	Іоанна Милостиваго.	N.	22 po Św. *Opieki N. P.*	24	N. 27 po Świąt.
13	☽	*Св. Іоанна Златоуст.*	P.	Zebiny, i Ennaty P. M.	25	Katarzyny P. M.
14	♂	*Ап. Филиппа (Мясо.)*	W.	Serapiona i Wenerandy.	26	Ammonijusza M.
15	☿	Гуріа, и Симона (1 *д. п.*)	S	Leopolda, i Gertrudy P.	27	Barlaama Wyz.
16	♃	*Ап. и Еванг. Матѳеа.*	C.	Edmunda i Otmara Op.	28	Sostenesa Męcz.
17	♀	Григорія Неокесарійск.	P.	Grzeg. Cudot. i Salomei.	29	Saturnina Męcz.
18	♄	Муч. Платона, и Романа.	S.	Hezychiusza i Odona Op.	30	*Andrzeja Ap.*
		Недѣля 23 по Пятидесят. *Апост.* 220. *Ев. Луки* 38.		*O wskrzeszeniu zmarłéj córki Xiążęcia.* Mat. 9.		*Ewanielija.* Łuk. 21.
19	☉	Св. Пророка Авдіа.	N.	23 po Świąt. *Stan. Kost.*	1	*Dec.* N. 1 Adw.
20	☽	Пр. Гри. Дек. и Прокла.	P.	Symplicyusza i Benigna.	2	Bibijanny P. M.
21	♂	Входъ во Храмъ Бого.	W.	*Ofiarowanie N. P.*	3	Franc. Xawer.
22	☿	Апост. Филимона.	S.	Cecylii P. i Filemona.	4	Barbary P. M.
23	♃	Григоріа и Митрофана.	C.	Klemensa i Lukrecyi P.	5	Chryzologa Bis.
24	♀	*Велмуч. Екатерины.*	P.	Chryzogona i Flory P.	6	*Mikołaja Bis.*
25	♄	Священмуч. Климента.	S.	*Katarzyny* i Jukundy.	7	Ambroż. B. *Wig*
		Недѣля 24 по Пятидесят. *Апост.* 221. *Ев. Луки* 39.		*O ciężkich uciskach przy końcu świata.* Mat. 24.		*Ewanielija.* Mat. 11.
26	☉	Пр. Алупіа, и Георгіа.	N.	24 po Świąt. *Nikona.*	8	N. 2 Adwentu.
27	☽	Св. Іакова Персянина.	P.	Fakunda M. i Barlaama.	9	Leokadyi P. M.
28	♂	Пр. Мучен. Стефана.	W.	Mansweta Biskupa.	10	*N. P. Loret.*
29	☿	М. Парамона, и Филум.	S.	Saturnina B. Męcz.	11	Damaza Pap.
30	♃	*А. Андреа Первозван.*	C.	*Andr. Ap.* i Maury P.	12	Synezyusza M.

МѢСТО СОЛНЦА и ФАЗЫ ЛУНЫ.
LUNACYE, czyli ZMIANY KSIĘŻYCA.

9 (21) Солнце вступаетъ въ знакъ Стрѣльца въ 9 ч. 8 м. вечера.
9 (21) Słońce wstępuje w znak Strzelca o g. 9 m. 8 wieczorem.

○ 5 (17) Полнолуніе въ 2 ч. 48 м. вечера.
5 (17) Pełnia o g. 2 m. 48 wieczorem.

◐ 13 (25) Последняя четверть въ 0 час. 48 мин. по полудни.
13 (25) Ostatnia kwadra o g. 0 m. 48 po południu.

● 20 (Декаб. 2) Новолуніе въ 3 ч. 58 м. утра
20 (2 Grud.) Nów o g. 3 m. 58 rano.

◑ 27 (Декаб. 9) Первая четверть въ 4 ч. 51 м. утра.
27 (9 Grud.) Piérwsza kw. o g. 4 m. 51 rano.

Луна въ апогеѣ 4 (16) въ 9 час. утра.
Księżyc w oddaleniu 4 (16) o g. 9 rano.

Луна въ перигеѣ 19 (Декабря 1) въ 7 ч. утра.
Księżyc w przybliżeniu 19 (1 Grud.) o g. 7 rano.

Lód zawładnął rzeką,
Z liści zdarte drzewa,
Ptaszek nasz daleko,
Obcym ludziom śpiewa.
Ziemię odrętwioną
Mróz uczynił głazem,

Czyż człowiecze łono
Odrętwieje razem?
Ten chłód się uśmierzy,
Przeminą te burze.
Nieszczęsny, kto wierzy,
Że jest śmierć w naturze!

ДЕКАБРЬ 31 дней. DECEMBER. GRUDZIEŃ ma dni 31.

Ч. Д.		Праздники Православные.	D. T.	Święta Rzymsko-Katolickie według Starego Kalendarza.	L.	S. Rz.-Kat. według Nowego Kalendarza Styczeń w Grudniu.
1	♀	Св. Пророка Наума.	P.	Eligiusz. B. i Natalii M.	13	Łucyi P. Męcz.
2	♄	Пророка Аввакума.	S.	Sylwana B. i Bibijanny.	14	Bibijanny P. M.
		Недѣля 25 по Пятидесят.		*O znakach na niebie przed*		*Ewanielija.*
		Апост. 224. *Ев. Луки* 53.		*Sądem ostatnim.* Łuk. 21.		Jana 1.
3	☉	Св. Пророка Софоніа.	N.	1 Adwentu. Xawer.	15	N. 3 Adwentu.
4	☽	*Великмуч. Варвары.*	P.	Barbary P. i Melecyusza.	16	Adelaidy Kr.
5	♂	*Преподобнаго Саввы.*	W.	Chryzologa i Sabby Op.	17	Olimpii Wdowy.
6	☿	Св. Николая Чудотв.	S.	*Mikołaja B. Cudotw.*	18	Gracyana *Such.*
7	♃	Амвросіа Еп. Медіол.	C.	Ambrożego B. Medyol.	19	Nemezyusza M.
8	♀	Преподобн. Патапіа.	P.	Niepok. Pocz. N. P.	20	Teofila M. *Such.*
9	♄	Зачатіе Св. Анны.	S.	Eulalii, i Waleryi P. M.	21	*Tomasza A. Su.*
		Недѣля 26 по Пятидесят.		*O poselstwie Jana Chrzci-*		*Ewanielija.*
		Апост. 229. *Ев. Луки* 66.		*ciela do Chrystusa.* Mat. 11.		Łuk. 3.
10	☉	Ермогена, и Евграфа.	N.	2 Adwen. *N. P. Loret.*	22	N. 4 Adwentu.
11	☽	Преподобн. Даніила.	P.	Damaza Pap. i Sabina B.	23	Wiktoryi P. M.
12	♂	Препод. Спиридіона.	W.	Dyonizyi P. Męcz.	24	*Ada. i Ewy Wig.*
13	☿	Мучен. Евстратіа.	S.	Łucyi, i Orestesa M.	25	Narodz. Chryst.
14	♃	М. Левкіа, и Филимона.	C.	Nikazego B. i Eutropii.	26	Szczep. 1 Męcz.
15	♀	Свящмуч. Елевѳеріа.	P.	Ireneusza, i Celijana M.	27	*Jana Ap. i Ew.*
16	♄	Свят. Прор. Аггеа.	S.	Euzebiusza B. i Adelaidy.	28	*Młodzianków.*
		Недѣля 27 Св. Праотецъ.		*O poselstwie od żydów z Je-*		*Ewanielija.*
		Апост. 257. *Ев. Луки* 76.		*ruzalem do Jana.* Joan. 1.		Łuk. 2.
17	☉	*Св. Прор. Даніила.*	N.	3 Adwen. Olimpii.	29	N. po Boż. Nar.
18	☽	Велукомуч. Севастіана.	P.	Gracyana, i Wiktoryna.	30	Dawida Króla.
19	♂	Мученика Вонифатіа.	W.	Nemezyusza, i Fausty.	31	Sylwestra Pap.
20	☿	Свящмуч. Игнатіа.	S.	Zenona, i Teofila *Such.*	1	*Jan.* Nowy Rok.
21	♃	Св. Мучцы Іуліаніи.	C.	*Tom. Ap.* i Temistoklesa	2	Makarego Op.
22	♀	Мученицы Анастасіи.	P.	Honora. i Teodoty *Such.*	3	Genowefy.
23	♄	Св. 10 Муч. въ Критѣ.	S.	Wiktoryi P. M. *Such.*	4	Tytusa B. M.
		Нед. 28пр. Рож. Хр. Св. Отц		*O Janie Chrzcic. opowiada-*		*Ewanielija.*
		Апост. 328. *Ев. Матѳ.* 1.		*jącym na puszczy.* Łuk. 3.		Mat. 2.
24	☉	*Навеч.* Мучц. Евгеніи.	N.	4 Adwen. *Ada. i Ew.*	5	N. po Now. Rok.
25	☽	Рожд. Г. Іисуса Христ.	P.	Narodzenie Chrystusa.	6	Trzech Krolow.
26	♂	Соборъ Пр. Богородиц.	W.	Szczepana 1 Męczen.	7	Julijana Męcz.
27	☿	*Первомуч. Стефана.*	S.	*Jana Apost. i Ewang.*	8	Seweryna Op.
28	♃	С. М. дву тму въ Ником.	C.	*SS. Młodzian.* i Fabioli.	9	Marcyanny P. M.
29	♀	14,000 *Младенцевъ.*	P.	Toma. B. i Krescentego.	10	Agatona Pap. M.
30	♄	Св. Мученицы Анисіи.	S.	Dawida Kró. i Anizyi M.	11	Hygina Pap. M.
		Нед. 29 по Рожд. Христа.		*O przepowiedni Symeona,*		*Ewanielija.*
		Апост. 200. *Ев. Матѳ.* 4.		*i Anny prorokini.* Łuk. 2.		Łuk. 2.
31	☉	Пр. Меланіи Римлянки.	N.	po Boż. Nar. Sylwe.	12	N. 1 po 3 Król.

МѢСТО СОЛНЦА и ФАЗЫ ЛУНЫ.
LUNACYE, czyli ZMIANY KSIĘŻYCA.

9 (21) Солнце вступаетъ въ знакъ Козерога въ 9 ч. 8 м. вечера.
9 (21) Słońce wstępuje w znak Koziorożca o g. 9 m. 8 wieczorem.

○ 5 (17) Полнолуніе въ 9 ч. 49 м. утра.
5 (17) Pełnia o g. 9 m. 49 rano.

☾ 12 (24) Послѣдняя четверть въ 11 час. 32 мин. вечера.
12 (24) Ostatnia kwadra o g. 11 m. 32 wieczorem.

● 19 (31) Новолуніе въ 3 ч. 36 м. вечера.
19 (31) Nów o g. 3 m. 36 wieczorem.

☽ 27 (Января 8) Первая четверть въ 0 ч. 28 м. по полуночи.
27 (8 Stycz.) Piérwsza kw. o g. 0 m. 28 po północy.

Луна въ апогеѣ 1 (13) въ 4 ч. вечера.
Księżyc w oddaleniu 1 (13) o g. 4 wieczorem.

Луна въ перигеѣ 17 (29) въ 3 ч. вечера.
Księżyc w przybliżeniu 17 (29) o g. 3 wieczorem.

Луна въ апогеѣ 29 (Января 10) въ 10 ч. утра.
Księżyc w oddaleniu 29 (10 Stycz.) o g. 10 rano.

Długi wieczór płynie
Nad litewską chatą,
Ludzie przy kominie
Wspominają lato.—

Wspomnienie z nadzieją
Niechaj nas odmłodzi,—
Nieba promienieją,
Oto Bóg się rodzi!

WŁ. SYROKOMLA.

РОСПИСАНІЕ

Праздничнымъ днямъ, въ которые всѣ Судеб. мѣста отъ Присутствія свободны.

ЯНВАРЬ.

1. НОВЫЙ ГОДЪ, и Рожденіе Ея И. В. В. К. ЕЛЕНЫ ПАВЛОВНЫ въ 1806 г. и Рожденіе Е. И. В. В. К. АЛЕКСІЯ АЛЕКСАНДРОВИЧА въ 1850 году.
6. Богоявленіе Господне.

ФЕВРАЛЬ.

2. Срѣтеніе Господне.
19. Празднуется Восшествіе на Всероссійскій Престолъ ЕГО ВЕЛИЧЕСТВА Благочестивѣйшаго ГОСУДАРЯ ИМПЕРАТОРА АЛЕКСАНДРА НИКОЛАЕВИЧА Самодержца Всероссійскаго.

МАРТЪ.

3 и 4 Пятница и Суббота сырной Недѣли.
25. Благовѣщеніе Пресвятыя Богородицы.

АПРѢЛЬ.

17. Рожденіе ЕГО ВЕЛИЧЕСТВА БЛАГОЧЕСТИВѢЙШАГО ГОСУДАРЯ ИМПЕРАТОРА АЛЕКСАНДРА НИКОЛАЕВИЧА Самодержца Всероссійскаго въ 1818 году.
20 21 и 22 Великій Четвергъ, Пятница и Суббота страстныя недѣли.
Съ 23 по 30, Свѣтлая недѣля вся.
23. Тезоименитство Ея ВЕЛИЧЕСТВА, Благочестивѣйшія ГОСУДАРЫНИ ИМПЕРАТРИЦЫ АЛЕКСАНДРЫ ѲЕОДОРОВНЫ, Ея И. В. В. К. АЛЕКСАНДРЫ ІОСИФОВНЫ, и В. К. АЛЕКСАНДЫ ПЕТРОВНЫ.

МАЙ.

9. День Св. Чудотворца НИКОЛАЯ.

ІЮНЬ.

1. Вознесеніе Господне.
11. День Сошествія Св. Духа, Воскресенье.
12. Понедѣльникъ сего же Праздника ради.
29. Праздникъ СС. Апостолъ Петра и Павла.

ROZPISANIE

dni Swiątecz. i Uroczyst., w które wszystkie Sądownic. od zajęcia są wolne.

STYCZEŃ.

1. NOWY ROK, i Rocznica Urodzin N. W. X. HELENY PAWŁOWNY w roku 1806, i Rocznica urodz. N. W. X. ALEKSEGO ALEXANDROWICZA w roku 1850.
6. Zjawienie Pańskie, albo 3-ch Królów.

LUTY.

2. Gromnicznej Najświęt. Maryi Panny.
19. Wstąpienie na Tron Jego IMPERATORSKIEJ MOŚCI ALEXANDRA MIKOŁAJEWICZA Samowładnącego Całą Rossyą.

MARZEC.

3 i 4. Piątek i Sobota przed Niedz. Zapustną.
25. Zwiastowanie Najświęt. Maryi Panny.

KWIECIEŃ.

17. Rocznica urodzin JEGO IMPERATORSKIEJ MOŚCI ALEXANDRA MIKOŁAJEWICZA Samowładnącego Całą Rossyą, w roku 1818.
20, 21 i 22. Wielki Czwartek, Piątek i Sobota przed Wielkanocą.
23 i 24. Zmartwychwstanie Pań. i cały tydz.
23. Imieniny JEJ IMPERATORSKIEJ MOŚCI ALEXANDRY TEODOROWNY, i N. W. X. ALEXANDRY JOZEFOWNY. i N. W. X. ALEXANDRY PIOTROWNY.

MAJ.

9. Swiętego MIKOŁAJA Cudotworcy.

CZERWIEC.

1. Wniebowstąpienie Pańskie.
11. Zesłanie Ducha Swiętego.
12. Poniedz. tejże Uroczystości.
29. Świętych Apostołów Piotra i Pawła.

ІЮЛЬ.	LIPIEC.
1. Рожде. Ея ВЕЛИЧЕСТВА Благочестивѣйшія ГОСУДАРЫНИ ИМПЕРАТРИЦЫ АЛЕКСАНДРЫ ѲЕОДОРОВНЫ въ 1798 году.	1. Dzień Urodzin JEJ IMPERATORSKIEJ MOŚCI ALEXANDRY TEODOROWNY w roku 1798.
22. Тезоименитство Ея ВЕЛИЧЕСТВА Благочестивѣйшія ГОСУДАРЫНИ ИМПЕРАТРИЦЫ МАРІИ АЛЕКСАНДРОВНЫ, Ея И. В. В. К. МАРІИ АЛЕКСАНДРОВНЫ, Ея И. В. В. К. МАРІИ НИКОЛАЕВНЫ, и Ея И. В. В. К. МАРІИ АЛЕКСАНДРОВНЫ.	22. Imieniny JEJ IMPERATORSKIEJ MOŚCI MARYI ALEXANROWNY, N. W. X. MARYI ALEXANROWNY, N. W. X. MARYI MIKOŁAJOWNY, i N. W. X. MARYI ALEXANDROWNY.
27. Рожд. Ея ВЕЛИЧЕСТВА Благочестивѣйшія ГОСУДАРЫНИ ИМПЕРАТРИЦЫ МАРІИ АЛЕКСАНДРОВНЫ въ 1824 году, Рожд. и Тезоименитство Е. И. В. В. К. НИКОЛАЯ НИКОЛАЕВИЧА въ 1831 году, и Тезоим. Е. И. В. В. К. НИКОЛАЯ НИКОЛАЕВИЧА.	27. Rocznica urodzin JEJ IMPERATORSKIEJ MOSCI MARYI ALEXANDROWNY w r. 1824 i Rocznica urodzin, i Imieniny N. W. X. MIKOŁAJA MIKOŁAJEWICZA w roku 1831. i Imieniny N. W. X. MIKOŁAJA MIKOŁAJEWICZA.
АВГУСТЪ.	SIERPIEŃ.
6. Преображеніе Господне, и Рожденіе Ея И. В. В. К. МАРІИ НИКОЛАЕВНЫ въ 1819 г.	6. Przemienienie Pańskie i roczni. urodz. N. W. X. MARYI MIKOŁAJOWNY w roku 1819.
15. Успеніе Пресвятыя Богородицы.	15. Wniebowzięcie Najświęt. Maryi Panny.
26. Коронованіе ЕГО ВЕЛИЧЕСТВА Благочестивѣйшаго ГОСУДАРЯ ИМПЕРАТОРА АЛЕКСАНДРА НИКОЛАЕВИЧА САМОДЕРЖЦА ВСЕРОССІЙСКАГО, и Супруги ЕГО Ея ВЕЛИЧЕСТВА Благочестивѣйшія ГОСУДАРЫНИ ИМПЕРАТРИЦЫ МАРІИ АЛЕКСАНДРОВНЫ.	26. Koronacya JEGO IMPERATORSKIEJ MOŚCI ALEXANDRA MIKOŁAJEWICZA SAMOWŁADNĄCEGO CAŁĄ ROSSYĄ, i JEJ IMPERATORSKIEJ MOŚCI MARYI ALEXANDROWNY.
29. Усѣкновеніе главы честнаго славнаго Пророка предтечи и Крестителя Господ. Іоанна.	29. Scięcie Swiętego Jana Chrzciciela.
30. Тезоименитство ЕГО ВЕЛИЧЕСТВА Благочестивѣйшаго ГОСУДАРЯ ИМПЕРАТОРА АЛЕКСАНДРА НИКОЛАЕВИЧА, и Рожд Ея И. В. В. К. ОЛЬГИ НИКОЛАЕВНЫ въ 1822 г. и Тез. Е. И. В В. К. АЛЕКСАНДРА АЛЕКСАНДРОВИЧА, да Кавалерскій праздникъ Ордена Св. Александра Невскаго.	30. Imieniny JEGO IMPERATORSKIEJ MOŚCI ALEXANDRA MIKOŁAJEWICZA, i rocz. urodzin N. W. X. OLGI MIKOŁAJOWNY w roku 1822 i Imieniny N. W. X. ALEXANDRA ALEXANDROWICZA, oraz Kawalerskie Swięto Orderu Alexandra Newskiego.
СЕНТЯБРЬ.	WRZESIEŃ.
8. Рождество Пресвятыя Богородицы.	8. Narodzenie Najświętszéj Maryi Panny.
14. Воздвиженіе честнаго креста Господня.	14. Podwyższenie Swiętego Krzyża.
26. День Св. Апос. и Еванг. Іоанна Богослова.	26. Swiętego Jana Apostoła i Ewangelisty.
ОКТЯБРЬ.	PAŹDZIERNIK.
1. Покровъ Пресвятыя Богородицы.	1. Opieki Najświętszéj Maryi Panny.
22. День Казанскія чудотворныя иконы Пресвятыя Богородицы.	22. Cudownego Kazań. Obrazu N. Maryi P.

НОЯБРЬ.

21. Введенiе во Храмъ Пресвятыя Богородицы.

ДЕКАБРЬ.

6. День Чудотворца НИКОЛАЯ, и Тезоим. Е. И. В. Благовѣрнаго ГОСУДАРЯ НАСЛѢДНИКА ЦЕСАРЕВИЧА и В. К. НИКОЛАЯ АЛЕКСАНДРОВИЧА, и Е. И. В. В. К. НИКОЛАЯ КОНСТАНТИНОВИЧА.

25, 26 и 27. Для праздника Рожд. Христова. Кромѣ того, съ 23 Декабря по 1 Января для святок; и каникулярные или вакацiонные дни, по уложенiю.

LISTOPAD.

21. Ofiarowanie Najświętszéj Maryi Panny.

GRUDZIEŃ.

6. Swiętego MIKOŁAJA Cudotworcy, i Imieniny N. W. X. Następcy Tronu CESARZEWICZA MIKOŁAJA ALEXANDROWICZA. i N. W. X. MIKOŁAJA KONSTANTYNOWICZA.

25, 26 i 27. Boże Narodzenie.

Prócz tych uroczystości wolni są uczniowie od lekcyi od dnia 23 Grudnia do 1 Stycznia: także i w wakacyjne, według ustawy.

ПРОЧIЕ ТАБЕЛЬНЫЕ ДНИ.

ЯНВАРЬ.

7. Рожденiе Ея К. В. АННЫ ПАВЛОВНЫ Королевы Нидерландской, въ 1795 году.

ФЕВРАЛЬ.

3. Тезоименитство Ея В. К. Благовѣр. Г-ни Королевы Нидерландской АННЫ ПАВЛОВНЫ и Рожденiе Е. И. В. Благо. В. К. НИКОЛАЯ КОНСТАНТИНОВИЧА и Кавалерскiй праздникъ Ордена Св. Анны.

4. Рожденiе Ея И. В. В. К. ВѢРЫ КОНСТАНТИНОВНЫ въ 1854 году.

26. Рожденiе Ея И. В. В. К. АЛЕКСАНДРА АЛЕКСАНДРОВИЧА въ 1845 году.

АПРѢЛЬ.

10. Рожденiе Е. И. В. В. К. ВЛАДИМIРА АЛЕКСАНДРОВИЧА въ 1847 году.

29. Рожденiе Е. И. В. В. К. СЕРГIЯ АЛЕКСАНДРОВИЧА въ 1857 году.

МАЙ.

20. Тезоим. Е. И. В. В. К. АЛЕКСIЯ АЛЕКСАНДРОВИЧА.

21. Тезоимен. Е. И. В. В. К. КОНСТАНТИНА НИКОЛАЕВИЧА, Ея И. В. В. К. ЕЛЕНЫ ПАВЛОВНЫ, и Е. И. В. В. К. КОНСТАНТИНА КОНСТАНТИНОВИЧА, и Рожденiе В. К. АЛЕКСАНДРЫ ПЕТРОВНЫ.

INNE DNI TABELNE.

STYCZEŃ.

7. Rocznica urodzin J. K. M. ANNY PAWŁOWNY Królowéj Niderlandzkiéj, w roku 1795.

LUTY.

3. Imieniny J. K. M. Królowéj Niderlandzkiéj. ANNY PAWŁOWNY i Rocznica urodz. N. W. X. MIKOŁAJA KONSTANTYNOWICZA i Kawalerskie święto Orderu S-téj Anny.

4. Rocznica urodzin N. W. X. WIARY KONSTANTYNOWNY w r. 1854.

26. Rocznica urodzin N. W. X. ALEXANDRA ALEXANDROWICZA w roku 1845.

KWIECIEŃ.

10. Rocznica urodzin N. W. X. WŁODZIMIERZA ALEXANDROWICZA w roku 1847.

29. Rocznica urodzin N. W. X. SERGIUSZA ALEXANDROWICZA w roku 1857.

MAJ.

20. Imien. N. W. X. ALEXEGO ALEXANDROWICZA.

21 Imieniny N. W. X. KONSTANTYNA MIKOŁAJEWICZA, N. W. X. HELENY PAWŁOWNY, N. W. X. KONSTANTYNA KONSTANTYNOWICZA i rocznica urodzin W. X. ALEXANDRY PIOTROWNY.

І Ю Н Ь.

26. Рожденіе Ея И. В. В. К. АЛЕКСАНДРЫ ІОСИФОВНЫ въ 1830 году.

І Ю Л Ь.

5. Тезоименитство Е. И. В. В. К. СЕРГІЯ АЛЕКСАНДРОВИЧА.
11. Тезоименит. Ея И. В. В. К. ОЛЬГИ НИКОЛАЕВНЫ, Тезоимен. Ея И. В. В. К. ОЛЬГИ КОНСТАНТИНОВНЫ, и Тезоим. Ея В. В. К. ОЛЬГИ ѲЕОДОРОВНЫ.
15. Тезоименит. Е. И. В. В. К. ВЛАДИМІРА АЛЕКСАНДРОВИЧА.

А В Г У С Т Ъ.

10. Рожденіе Е. И. В. В. К. КОНСТАНТИНА КОНСТАНТИНОВИЧА.
16. Рожденіе Ея И. В. В. К. ЕКАТЕРИНЫ МИХАЙЛОВНЫ въ 1827 году.
22. Рожденіе Ея И. В. В. К. ОЛЬГИ КОНСТАНТИНОВНЫ.

С Е Н Т Я Б Р Ь.

8. Рожд. Е. И. В. ГОСУДАРЯ НАСЛѢДНИКА ЦЕСАРЕВИЧА и В. К. НИКОЛАЯ АЛЕКСАНДРОВИЧА въ 1843 году, и Рожденіе Е. И. В. В. К. ОЛЬГИ ѲЕОДОРОВНЫ.
9. Рожденіе Е. И. В. В. К. КОНСТАНТИНА НИКОЛАЕВИЧА въ 1827 году.
17. Тезоименитство Ея И. В. В. К. ВѢРЫ КОНСТАНТИНОВНЫ.
22. Кавалерскій Праздникъ Ордена Св. Равноапостольнаго Князя Владиміра.

О К Т Я Б Р Ь.

5. Рожденіе Е. И. В. В. К. МАРІИ АЛЕКСАНДРОВНЫ въ 1853 году.
13. Рожденіе Е. И. В. В. К. МИХАИЛА НИКОЛАЕВИЧА въ 1832 году.

Н О Я Б Р Ь.

6. Рожденіе Е. И. В. В. К. НИКОЛАЯ НИКОЛАЕВИЧА въ 1856 году.
8. Тезоименитство Е. И. В. В. К. МИХАИЛА НИКОЛАЕВИЧА, и праздникъ всѣхъ Кавалерскихъ Россійскихъ Орденовъ.

C Z E R W I E C.

26. Dzień urodzin N. W. X. ALEXANDRY JOZEFOWNY w roku 1830.

L I P I E C.

5. Imieniny N. W. X. SERGIUSZA ALEXANDROWICZA.
11. Imieniny N. W. X. OLGI MIKOŁAJOWNY, Imien. N. W. X. OLGI KONSTANTYNOWNY, i Imieniny N. W. X. OLGI TEODOROWNY.
15. Imieniny N. W. X. WŁODZIMIERZA ALEXANDROWICZA.

S I E R P I E Ń.

10. Rocznica urodz. N. W. X. KONSTANTYNA KONSTANTYNOWICZA.
16. Rocznica urodzin N. W. X. KATARZYNY MICHAŁOWNY w roku 1857.
22. Rocznica urodzin N. W. X. OLGI KONSTANTYNOWNY.

W R Z E S I E Ń:

8. Rocz. urodzin N. W. X. Następcy Tronu CESARZEWICZA MIKOŁAJA ALEXANDROWICZA w roku 1843, i Rocz. urodzin N. W. X. OLGI TEODOROWNY.
9. Rocznica urodzin N. W. X. KONSTANTYNA MIKOŁAJEWICZA w roku 1827.
17. Imieniny N. W. X. WIARY KONSTANTYNOWNY.
22. Kawalerskie Swięto Orderu S-go Xięcia Włodzimierza.

P A Ź D Z I E R N I K.

5. Rocznica urodzin N. W. X. MARYI ALEXANDROWNY w roku 1853.
13. Rocznica urodzin N. W. X. MICHAŁA MIKOŁAJEWICZA w roku 1832.

L I S T O P A D.

6. Rocznica urodzin N. W. X. MIKOŁAJA MIKOŁAJEWICZA w roku 1856.
8. Imieniny N. W. X. MICHAŁA MIKOŁAJEWICZA, oraz święto wszystkich Kawalerskich Rossyjskich Orderów

24. Тезоимен. Е. И. В. В. К. ЕКАТЕРИНЫ МИХАИЛОВНЫ, и Кавалерскій праздникъ Ордена Св. Екатерины.
26. Кавалерскій праздникъ Ордена Св. Георгія.
30. Кавалерскій праздникъ Ордена Св. Андрея Первозваннаго.

Сверхъ означенныхъ дней, празднуются еще Церквами.

ПРАВОСЛАВНОЮ.

14 Апрѣля. Память первыхъ Св. Виленскихъ Муч. Антонія, Іоанна и Евстафія (въ Вилен. и Ков. Губ.)
18. Іюня. Всѣхъ Святыхъ.
22. Іюня. Достопамятное возсоединеніе Уніатовъ съ Православною Церковію.
Сверхъ того: Во время великаго поста, для приготовленія къ Исповѣди, и пріобщенія Свят. Таинъ, Православные должны быть освобождены отъ всѣхъ работъ и повинностей, безъ зачета, въ продолженіи цѣлой которой-либо недѣли (кромѣ послѣдней).

РИМСКО-КАТОЛИЧЕСКОЮ.

4 Марта. Св. Королевича Казиміра, (въ Виленск., Ковен. и Грод. Губер. Р. К. Епархіи).
22 Іюня. Тѣло Господне.
1 Ноября. Всѣхъ Святыхъ и 2 Ноября поминальница за всѣхъ усопшихъ по 12 часовъ утра.
8 Декабря. Зачатіе Пресвятыя Богородицы Св. Анною.

ДНИ,

въ которые бываетъ благодарственное молебствіе за побѣды.

ІЮНЬ.

27. Память побѣды подъ Полтавою.

ІЮЛЬ.

10. Торжественное воспоминаніе мира между Россійскою Имперіею и Оттоманскою Портою, заключеннаго въ Кучукъ-Кайнарджи, и присоединенія въ Россійской державѣ Таврическаго Царства.
27. Взятіе фрегатовъ при Ангутѣ и Гренгамѣ.

АВГУСТЪ.

9. Взятіе Нарвы.
19. Воспоминаніе одержанной надъ Прусскою арміею побѣды.

24. Imieniny N. W. X. KATARZYNY MICHAŁOWNY, i Kawalerskie Swięto Orderu S-téj Katarzyny.
26. Kawalerskie święto Orderu Ś. Jerzego.
30. Kawalerskie święto Orderu Ś. Andrzeja.

Prócz oznaczonych dni, święcą jeszcze uroczyście Kościoły.

PRAWOSŁAWNY.

14 Kwiet. Pamiątkę piérwszych ŚŚ. Wileń. Mę. Antoniego Jana i Eustachego, (w Wileń. i Kow. Gub.)
18 Czerw. Wszystkich Świętych
22 Czerwca. Wielce pamiętne połączenie Uniatów z Prawosławnym Kościołem.
Prócz tego: W czasie wielkiego Postu, dla przygotowania się do Spowiedzi, i przyjęcia Kommunii Św., Prawosławni włościanie być mają wolni od wszelkich robót, powinności, i bez zaliczenia na następny tydzień, w przeciągu całego któregobykolwiek tygodnia, (oprócz ostatniego).

RZYMSKO-KATOLICKI.

4 Marca. Św. Kazimierza Królewica, (w Wileń., Kowień. i Grod. Gub. R. K. Dyecezyi).
22 Czerwca. Boże Ciało.
1 Listopada. Wszystkich Świętych, i dzień Zaduszny dnia 2 Listopada do południa.
8 Grudnia. Niepokal. Poczęcie Najświętszéj Maryi Panny.

DNI ZWYCIĘZKIE,

w które się śpiewa po Kościołach Te Deum laudamus.

CZERWIEC.

27. Pamiątka zwycięztwa pod Połtawą.

LIPIEC.

10. Pamiątka pokoju zawartego między Państwem Rossyjskiém i Portą Ottomańską w Kajnardży, i przyłączenia Tauryckiego Państwa do dzierżawy Rossyjskiéj.
27. Wzięcie fregat pod Angutą i Grengamem.

SIERPIEŃ.

9. Pamiątka wzięcia Narwy.
19. Pamiątka zwycięztwa odniesionego nad wojskiem Pruskiém.

СЕНТЯБРЬ.

28. Воспоминаніе побѣды одержанной надъ Генераломъ Левенгауптомъ.

ОКТЯБРЬ.

11. Взятіе крѣпости Шлиссельбурга.

ДЕКАБРЬ.

25. Воспоминаніе избавленія Церкви и державы Россійской отъ нашествія Галловъ и съ ними 20 языкъ въ 1812 году.

РОСПИСАНІЕ ДНЕЙ,

Въ которые Ученики и Воспитан. учеб. заведеній должны быть увольняемы отъ классныхъ занятій, въ Христіанс. заведеніяхъ (сверхъ вакаціоннаго времени).

ЯНВАРЬ.

6. Богоявл. Гос. (увольняются 4 Января на канунѣ сочельника, по окончаніи ученія).

ФЕВРАЛЬ.

2. Срѣтеніе Господне.
19. Восшествіе на престолъ ГОСУДАРЯ ИМПЕРАТОРА.

МАРТЪ.

3 и 4. Сырная недѣля (Пятница и Суббота). На 4 недѣлѣ Великаго поста во время говѣнія, воспитанники Благородныхъ Пансіоновъ и другихъ воспитательныхъ заведеній увольняются въ день пріобщенія Св. Таинъ послѣ обѣдни.
25. Благовѣщеніе Пресвятыя Богородицы.

АПРѢЛЬ.

16. Вербное Воскресенье.
17. Рожденіе ЕГО ВЕЛИЧЕСТВА ГОСУДАРЯ ИМПЕРАТОРА.
20. Великій Четвергъ.
21 и 22. Страстной Недѣли Пятница и Суббота и вся Свѣтлая Недѣля.
23. Тезоименитство Ея ВЕЛИЧЕСТВА ГОСУДАРЫНИ ИМПЕРАТРИЦЫ АЛЕКСАНДРЫ ѲЕОДОРОВНЫ.

WRZESIEŃ.

28. Zwycięztwo odniesione nad Jenerałem Lewenhauptem.

PAŹDZIERNIK.

11. Wzięcie twierdzy Szlisselburga.

GRUDZIEŃ.

25. Pamiątka wybawienia Kościoła i Państwa Rossyjskiego od najazdu Gallów i z nimi dwudziestu narodów w 1812 r.

ROZPISANIE DNI,

W które uczniowie i wychowańcy zakładów naukowych powinni być uwalniani od zatrudnień szkolnych, w zakładach Chrześciańskich (oprócz wakacyi).

STYCZEŃ.

6. Trzech Króli (uwalniają się 4 Stycz. w wigilią soczelnika, po ukończonych lekcyach).

LUTY.

2. Gromnicznéj N. P. M.
19. Wstąpienie na Tron JEGO IMPERATORSKIEJ MOŚCI.

MARZEC.

3 i 4, Syrna niedziela (Piąt. i Sobota). Na 4 tygodniu Wielkiego postu w czasie spowiedzi, wychowańcy Pensyi Szlachetnych i innych zakładów naukowych uwalniają się w dniu S. Kommunii po mszy.
25. Zwiastowanie N. P. M.

KWIECIEŃ.

16. Niedziela Kwietna.
17. Dzień urodzin JEGO IMPERATORSKIEJ MOŚCI.
20. Wielki Czwartek.
21 i 22, Wielki Piątek i Sobota i cały tydzień Wielkonocny.
23. Imieniny JEJ IMPERATORSKIEJ MOŚCI ALEXANDRY TEODOROWNY.

МАЙ.

9. Чудотворца Николая.

ІЮНЬ.

1. Вознесеніе Господне.
11 и 12. Дни Св. Троицы и Сошест. Св. Духа.
29. Святыхъ Апостолъ Петра и Павла.

ІЮЛЬ.

1. Рожденіе Ея ВЕЛИЧЕСТВА ГОСУДАРЫНИ ИМПЕРАТРИЦЫ АЛЕКСАНДРЫ ѲЕОДОРОВНЫ.
22. Тезоименитство Ея ВЕЛИЧЕСТВА ГОСУДАРЫНИ ИМПЕРАТРИЦЫ.
27. Рожденіе Ея ВЕЛИЧЕСТВА ГОСУДАРЫНИ ИМПЕРАТРИЦЫ.

АВГУСТЪ.

6. Преображеніе Господне.
15. Успеніе Пресвятыя Богородицы.
26. Коронованіе ЕГО ВЕЛИЧЕСТВА Благочестивѣйшаго ГОСУДАРЯ ИМПЕРАТОРА АЛЕКСАНДРА НИКОЛАЕВИЧА САМОДЕРЖЦА ВСЕРОССІЙСКАГО, и Супруги ЕГО Ея ВЕЛИЧЕСТВА Благочестивѣйшія ГОСУДАРЫНИ ИМПЕРАТРИЦЫ МАРІИ АЛЕКСАНДРОВНЫ.
29. Усѣкновеніе Главы Пророка, Предтечи и Крестителя Господня Іоанна.
30. Тезоименитство ЕГО ВЕЛИЧЕСТВА ГОСУДАРЯ ИМПЕРАТОРА.

СЕНТЯБРЬ.

8. Рождество Пресвятыя Богородицы.
8. Рожденіе ЕГО ИМПЕРАТОРСКАГО ВЫСОЧЕСТВА ГОСУДАРЯ НАСЛѢДНИКА ЦЕСАРЕВИЧА, ВЕЛИКАГО КНЯЗЯ НИКОЛАЯ АЛЕКСАНДРОВИЧА.
14. Воздвиженіе честнаго Крест. Господня.
26. Апост. и Еванг. Іоанна Богослова.

ОКТЯБРЬ.

1. Покровъ Пресвятыя Богородицы.
22. Казанскія Чудотворныя иконы Пресвятыя Богородицы.

НОЯБРЬ.

21. Введеніе во Храмъ Пресвятыя Богородицы.

MAJ.

9. Świętego Mikołaja Cudotworcy.

CZERWIEC.

1. Wniebowstąpienie Pańskie.
11 i 12. Dni: S. Trójcy i Zesłanie Ducha S.
29. Swiętych Apost. Piotra i Pawła.

LIPIEC.

1. Dzień urodzin JEJ IMPERATORSKIEJ MOŚCI ALEXANDRY TEODOROWNY.
22. Imieniny JEJ IMPERATORSKIEJ MOŚCI.
27. Dzień urodzin JEJ IMPERATORSKIEJ MOSCI.

SIERPIEŃ.

6. Przemienienie Pańskie.
15. Wniebowzięcie N. M. P.
26. Koronacya JEGO IMPERATORSKIEJ MOŚCI ALEXANDRA MIKOŁAJEWICZA Samowładnącego Całą Rossyą, i JEJ IMPERATORSKIEJ MOŚCI MARYI ALEXANDROWNY.
29. Scięcie Swiętego Jana Chrzciciela.
30. Imieniny JEGO IMPERATORSKIEJ MOŚCI.

WRZESIEŃ.

8. Narodzenie N. M. P.
8. Dzień urodzin N. W. K. Następcy Tronu MIKOŁAJA ALEXANDROWICZA.
14. Podwyż. Świętego Krzyża.
26. Swiętego Jana Apostoła i Ewangelisty.

PAŹDZIERNIK.

1. Opieki Najświętszéj Maryi Panny.
22. Cudownego Kazań. Obrazu N. Maryi P.

LISTOPAD.

21. Ofiarowanie N. M. P.

ДЕКАБРЬ.

6. День Св. Николая Чудотворца и Тезо. **ЕГО ИМПЕРАТОРСКАГО ВЫСОЧЕСТВА ГОСУДАРЯ НАСЛѢДНИКА ЦЕСАРЕВИЧА.**

25 по 1 Янв. Рождество Господа Іисуса Христа. (Съ 23 Декабря послѣ утренняго ученія, до 1 Янв. включительно. Воспитанники возвращаются въ этотъ день вечеромъ).

Въ храмовые праздники Церквей при учебныхъ заведеніяхъ воспитанники увольняются послѣ обѣдни до вечера.

Воскресные дни.

Роспись праздничнымъ днямъ въ которые воспитанники Римско-Католическаго исповѣданія освобождаются отъ ученія.

ІЮНЬ.

21. Праздн. Тѣла Гос. (по принятому Римско-Католическою Церковію счисленію).

НОЯБРЬ.

1. Всѣхъ Святыхъ.

ДЕКАБРЬ.

8. Зачатіе Пресв. Богоро. Св. Анною.

Примѣчаніе. Приходскія и Сельскія Училища празднуютъ кромѣ того еще и въ слѣдующіе дни:

МАЙ.

9. День Св. Чудотворца Николая.

ІЮНЬ.

29. Празд. Св. Ап. Петра и Павла.

АВГУСТЪ.

29. Усѣкновеніе главы чест. славн. Прор., предтечи и крестителя Господ. Іоанна.

СЕНТЯБРЬ.

14. Воздвиж. чест. креста Господ. 26. День Св. Апостола и Евангелиста Іоанна Богослова.

GRUDZIEŃ.

6. Swiętego Mikołaja Cudotworcy, i Imieniny **N. W. K. CESARZEWICZA.**

25 do 1-go Stycznia. Boże narodzenie (od 23 Grudnia po lekcyach rannych, aż do 1-go Stycznia włącznie. Wychowańcy powracają w ten dzień wieczorem).

We święta kościelne Kościołów przy zakładach naukowych wychowańcy uwalniają się po mszy, do wieczora.

Dni niedzielne.

Tabella dni, w które uczniowie religii Rzymsko-Katolickiéj uwalniają się od lekcyi.

CZERWIEC.

21. Boże Ciało (podług rachuby przyjętéj przez Kościół Rzymsko-Katolicki).

LISTOPAD.

1. Wszystkich Swiętych.

GRUDZIEŃ.

8. Niepokalane Poczęcie N. M. P.

Uwaga. Szkoły Parafialne i Sielskie, oprócz tego, mają świątkować jeszcze i dni następujące:

MAJ.

9. Mikołaja Cudotworcy.

CZERWIEC.

29. Piotra i Pawła Apostołów.

SIERPIEŃ.

29. Scięcie S. Jana Chrzciciela.

WRZESIEŃ.

14. Podwyższenie S. Krzyża.

26. День Св. Апостола и Евангелиста Іоанна Богослова.

ОКТЯБРЬ.

1. Покровъ пресвятыя Богород.
22. День Казанскія чудотворныя иконы пресвятыя Богородицы.

НОЯБРЬ.

21. Введеніе во храмъ пресвят. Бого.

ВЪ КАЗЕНН. ЕВРЕЙС. УЧИЛИЩАХЪ.

Въ вышесказанные Высокоторжественные Табельные Царскіе дни съ 5 по 8 число Сивана 3 дня (Въ половинѣ Мая).

27 Тамуза (Въ концѣ Іюня).
8 и 9 Аба (Въ половинѣ Іюля).
10 Тебесъ (Въ половинѣ Декаб).
13, 14 и 15 Адара (Въ исходѣ Февраля)

Въ слѣдующіе важнѣйшіе Христ. празд.

1. Благовѣщеніе Пр. Богородицы.
2. Рождество Христово } по три
3. Свѣтлое Воскресное Христово } дня.

Субботніе дни

Вакація назначается два раза въ годъ: весенная во время Еврейскихъ праздниковъ (въ Мартѣ мцѣ) съ 8 Нисана до дня предшествующаго новолунному Эарм. 21 день: осеннія (въ Сент. мцѣ) съ 28 Элула по 28 Тишри. 29 д.

Примѣчаніе. Христіанскіе преподаватели въ сихъ заведеніяхъ освобождаются кромѣ того отъ уроковъ и въ праздники, означенные по Табели для Христіанскихъ заведеній.

---

26. S. Jana Apostoła i Ewangelisty.

PAŹDZIERNIK.

1. Opieki Najświętszéj Panny.
22. Cudownego Kazańskiego Obrazu N. Maryi P.

LISTOPAD.

21. Ofiarowanie N. M. P.

W SZKOŁACH SKARB. STAROZAKONNYCH.

W wyżéj wymienione dni tabelne od 5 do 8 dnia Siwana 3 dni (w połowie Maja).

17 Tamuza (w końcu Czerwca).
8 i 9 Aba (w połowie Lipca).
10 Tebesa (w połowie Grudnia).
13, 14 i 15 Adara (w końcu Lutego.

W następne ważniejsze święta chrześcian.

1. Zwiastowanie N. Maryi P.
2. Boże Narodzenie. } po dni
3. Zmartwychwstanie Pańskie. } trzy.

Dni Sobotnie.

Wakacye naznaczają się dwa razy w roku: wiosenne w czasie świąt żydowskich (w miesiącu Marcu) od 8 Nisana do dnia poprzedzającego nów Eara, 21 dzień: jesienne (w miesiącu Wrześniu) od 28 Elula do 28 Tiszry, d. 29.

Uwaga. Nauczyciele chrześciańscy w tych zakładach uwalniają się, oprócz tego od lekcyi, i w święta, oznaczone w tabelli dla zakładów chrześciańskich.

ЕВРЕЙСКІЙ КАЛЕНДАРЬ

5621 годъ отъ сотворенія міра, простой полный содержащій 353 дней.

Мѣсяцъ 5-й Шватъ (30 дней).
1-е въ Субботу 31 Декабря (12 Января).
Мѣсяцъ 6-й Адаръ (29 дней).
1-е въ Понедѣльникъ 30 Января (11 Февраля).
Пуримъ (торжест. день по поводу гибели Амана въ Персидскомъ Царст.) 12 (24) Февраля.
Мѣсяцъ 7-й Нисанъ (30 дней).
1-е во Вторникъ 28 Февраля (12 Марта).
Пейсахъ (первые 2 дня Пасхи), или исхода изъ Егип. Вторникъ и Середа 15 и 16 (27 и 28) Марта.
Холгамоедъ, будншніе дни между праздниками въ Четвергъ— Воскресенье 17,—20 Марта (28 29, 30 и 31 Марта.)
Послѣд. д. празд., Понѣд. и Втор. 21, и 22, Мар 1 i 2 Апр.)
Мѣсяцъ 8-й Иръ 29 дней.
1-е въ Четвергъ 30 Марта (11 Апрѣля).
Мѣсяцъ 9-й Сивонъ (30 дней).
1-е въ Пятницу 28 Апр. (10 Мая).
Шавуесъ 2 дни Середа и Четвергъ 3, и 4, (15 и 16 Мая).
Мѣсяцъ 10-й Тамузъ (29 дней).
1-е въ Воскресенье 28 Мая (9 Іюня).
Мѣсяцъ 11-й Овъ (30 дней).
1-е Понедѣльникъ 26 Іюня (8 Іюля).
Мѣсяцъ 12-й Елулъ (29 дней).
1-е въ Середу 26 Іюля (7 Августа).

5622 годъ отъ сотворенія міра, високосный полный содержащій 385 дней.

Мѣсяцъ 1-й Тышри (30 дней).
1-е Рошъ Гашана Новый Годъ 5622, 2 дня въ Четвергъ и Пятницу, 24 и 25 Августа (5 и 6 Сентября).
Іомъ-Кипуръ (день исхода очищенія отъ грѣховъ) строгій постъ, въ Субботу 2 (14) Сентября.
Сукасъ (праздникъ Кущей), 2 дни въ Четвергъ, и Пятницу, 7, и 8, (18, и 19) Сентября.
Холгамоедъ (будушніе дни между праздниками), въ Субботу, Воскресенье, Понедѣль., Вторн., 9—12, (20—23) Сентября.
Гошана-Раба (избавь великою силою) въ Середу 13 (25) Сент.
Шемини-Ацересъ, (осьмой день заключенія праздника) въ Четвергъ 14 (26) Сентября.
Сымхасъ-Тора, (увеселеніе отъ законовъ Божіихъ), въ Пятницу 15 (27) Сентября.
Мѣсяцъ 2-й Хешванъ (30 дней).
1-е въ Субботу 23 Сеннтября (4 Октября).
Мѣсяцъ 3-й Кислевъ (30 дней).
1-е въ Понедѣльникъ 23 Октября (3 Ноября).
Мѣсяцъ 4-й Тейвесъ (29 дней).
1-е въ Середу 20 Ноября (1 Декабря).
Мѣсяцъ 5-й Шватъ (30 дней)
1-е въ Четвергъ 20 Декабря (1 Января).

KALENDARZ ZYDOWSKI

Rok 5621 od stworzenia świata, prosty regularny, zawierający dni 353.

Miesiąc 5-ty Szwat (dni 30).
1-szy w Sóbota Grud. 31 (Stycz. 12).
Miesiąc 6-ty Adar (dni 29).
1-szy w Poniedziałek Stycz. 30 (Luty 11).
Purym (dzień wielce radośny ze zguby Hamana w królewstwie Perskiém) Luty 12 (24).
Miesiąc 7-my Nisan (dni 30).
1-e we Wtorek Luty 28 (Marca 12).
Pejsach 1-szy (dni 2 S. Wielkanoc) czyli wyjście z niewoli Egipt., we Wtorek i Sroda Marca 15 i 16 (27 i 28).
Cholhamoed, powszedne dni między świętami, we Cwartek— Niedziela Marca 17—20 (28—31).
Ostat. dni S. w Poniedz. i Wtor. Mar. 21 ł 22, (Kw. 1, 2).
Miesiąc 8-my Iir (dni 29).
1-szy we Cwartek Marca 30 (Kwietnia 11).
Miesiąc 9-ty Siwon (dni 30).
1-szy w Piątek Kwiet. 28 (Maja 10).
Szawues dni 2 we Sroda i Czwartek Maja 3 i 4 (15 i 16).
Miesiąc 10-ty Tamuz (dni 29).
1-szy w Niedzielę Maja 28 (Czerwca 9).
Miesiąc 11-ty Ow (dni 30).
1-szy w Poniedziałek Czerwca 26 (Lipca 8).
Miesiąc 12-ty Elul (dni 29).
1-szy we Sroda Lipca 26 (Sierpnia 7).

Rok 5622 od stworzenia świata, przyb. peł. zawierający dni 385.

Miasiąc 1-szy Tyszri (dni 30).
1-szy Rosz-Hasana (Nowy rok 5622, dni 2, Czwartek i Piątek Sierp. 24 i 25 (Wrześ. 5 i 6).
Jom-Kipur, (dzień expiracyi), post bardzo ścisły, Sóbota Wrześ. 2 (14).
Sukas, (święto namiotów), dni 2 we Czwartek i Piątek, 7, i 8, Wrześ. (18 i 19).
Cholhamoed, (powszedne dni między świętami) Sóbota, Niedziela, Poniedziałek, Wtorek, 9—12, Wrześ. (20—23).
Hoszana-Raba (wybaw pomocą wielką) we Sroda Wrze. 13 (25).
Szemini-Acceres, (ósmy dzień, zamknienie święta) Czwartek Wrześ. 14 (26).
Symchas-Tora, (pocieszenie się z zakonu Bożego) w Piątek Wrześ. 15 (27).
Miesiąc 2-gi Cheszwon (dni 30).
1-szy w Sóbota Wrześ. 23 (Paźd. 4).
Miesiąc 3-ci Kislew (dni 30).
1-szy w Poniedziałek Październ. 23 (Listop. 3).
Miesiąc 4-ty Tejwes (dni 29).
1-szy we Sroda Listop. 20 (Grud. 1).
Miesiąc 5-ty Szwat (dni 30).
1-szy w Czwartek Grud. 20 (Stycznia 1)·

ВОСХОЖДЕНІЕ И ЗАХОЖДЕНІЕ СОЛНЦА.
WSCHÓD I ZACHÓD SŁOŃCA.

Мѣсяцы и числа по стар. стилю. Miesięca i daty po star. styl.		ВИЛЬНО. WILNO.			КОВНО. KOWNO.		ГРОДНО. GRODNO.			МИНСКЪ. MINSK.		Дня прибудетъ минутъ. Dnia przybędzie minut.	Что должны показ. обык. часы, когда солнечн. показ. полдень. Co pow pok. zwpcz. zeg. kied. na kom. jest południ.	Числа и мѣсяцы по нов. стилю. Daty i miesię. po now. styl.	
		Восх. wsch.	Захож. zach.	Свѣт. нач. świat. zaczn.	Восх. wsch.	Захож. zach.	Восх. wsch.	Захож. zach.	Свѣт. нач. świat. zaezn.	Восх. wsch.	Захож. zach.				
		ч. м. g. m.	ч. м. g. m.	ч. м. g. m.	ч. м. g. m.	ч. м. g. m.	ч. м. g. m.	ч. м. g. m.	ч. м. g. m.	ч. м. g. m.	ч. м. g. m.		Ч. М. С. g. m. s		
Январь, Styczeń.	1	8 19½	3 58½	6 5	8 21	3 57	8 13½	4 5	6 4	8 14½	4 4		12 9 5	13	Januarius.
	4	8 17	4 3½		8 18½	4 2	8 10½	4 10		8 11½	4 9	28	12 10 9	16	
	7	8 13	4 9½		8 14½	4 8	8 7½	4 15		8 8½	4 14		12 11 7	19	
	10	8 9	4 16	5 57	8 10½	4 14½	8 4	4 20½	5 56	8 5	4 19½		12 11 57	22	
	13	8 4	4 22		8 5	4 20½	7 58½	4 27		7 59½	4 26	34	12 12 41	25	
	16	7 59	4 28½		8 0	4 27	7 54½	4 32½		7 55½	4 31½		12 13 18	28	
	19	7 53½	4 34½	5 45	7 55	4 33½	7 49½	4 38½	5 45	7 50½	4 37½		12 13 46	31	
	22	7 48	4 40		7 49	4 39	7 44½	4 44		7 45	4 43		12 14 9	3	Februarius.
	25	7 43	4 46		7 44	4 45	7 39	4 50		7 40	4 49	35	12 14 23	6	
	28	7 37	4 52½	5 32	7 38	4 51½	7 33	4 56	5 32	7 34	4 55		12 14 31	9	
	31	7 30	4 59½		7 31½	4 58½	7 27	5 2		7 27½	5 1½	39	12 14 31	12	
Февраль, Luty.	3	7 23½	5 5½		7 24½	5 4½	7 20½	5 8		7 21	5 7½		12 14 25	15	
	6	7 16	5 12	5 15	7 16½	5 11	7 14	5 14	5 15	7 14½	5 13½		12 14 11	18	
	9	7 10	5 18		7 10½	5 17½	7 8½	5 19½		7 9	5 19	40	12 13 52	21	
	12	7 3	5 24½		7 3½	5 24	7 1½	5 25½		7 2	5 25		12 13 27	24	
	15	6 55	5 31	4 57	6 55½	5 30½	6 54	5 32	4 57	6 54½	5 31½		12 12 56	27	
	18	6 49	5 36		6 49½	5 35½	6 47	5 37½		6 47½	5 37		12 12 33	2	Martius.
	21	6 41½	5 42½		6 42	5 42	6 40	5 42½		6 40½	5 42	40	12 11 41	5	
	24	6 33½	5 48	4 32	6 34	5 47½	6 33	5 48½	4 33	6 33½	5 48		12 10 53	8	
	27	6 26½	5 54		6 27	5 53½	6 26	5 54		6 26	5 54		12 10 11	11	
Мартъ, Marzec.	2	6 19	5 59½		6 19	5 59	6 18½	6 0		6 18½	6 0	40	12 9 22	14	
	5	6 11	6 5½	4 7	6 11	6 5½	6 11	6 5½	4 10	6 11	6 5½		12 8 30	17	
	8	6 4½	6 11		6 4½	6 11	6 4	6 10½		6 4	6 10½	40	12 7 36	20	
	11	5 56½	6 17		5 56½	6 17	5 56½	6 17		5 56½	6 17		12 6 41	23	
	14	5 48½	6 23½	3 40	5 48½	6 23½	5 49	6 22½	3 43	5 49	6 22½		12 5 46	26	
	17	5 41½	6 28½		5 41½	6 28½	5 42	6 27½		5 42	6 27½		12 4 50	29	
	20	5 34	6 34		5 34	6 34	5 35	6 33		5 35	6 33	40	12 3 55	1	Aprilis.
	23	5 26	6 40	3 12	5 26	6 40½	5 28	6 39	3 16	5 28	6 39		12 3 1	4	
	26	5 19½	6 44		5 19	6 44½	5 20½	6 44		5 20½	6 44		12 2 8	7	
	29	5 12	6 51		5 11½	6 51½	5 14	6 49		5 13½	6 49½	39	12 1 18	10	
Апрѣль, Kwiecień.	1	5 4½	6 57	2 40	5 4	6 57½	5 6½	6 55	2 47	5 6	6 55½		12 0 31	13	
	4	4 56½	7 3½		4 56	7 4	4 59½	7 1		4 59	7 1½		11 59 45	16	
	7	4 49½	7 8½		4 49	7 9	4 53	7 5½		4 52½	7 6	38	11 59 4	19	
	10	4 43	7 14	2 5	4 42½	7 14½	4 47	7 10	2 17	4 46½	7 10½		11 58 25	22	
	13	4 36	7 20		4 35	7 20½	4 40	7 16		4 39½	7 16½		11 57 51	25	
	16	4 29	7 25½		4 28	7 26½	4 32½	7 22½		4 32	7 23	38	11 57 21	28	
	19	4 21½	7 31½	1 21	4 20½	7 32½	4 26½	7 27½	1 38	4 26	7 28		11 56 56	1	Majus.
	22	4 16	7 37		4 15	7 38	4 20½	7 33½		4 20	7 34		11 56 36	4	
	25	4 11	7 42		4 10	7 43	4 15	7 38		4 14½	7 38½	34	11 56 21	7	
	28	4 4½	7 48		4 3½	7 49	4 8½	7 43½	0 43	4 8	7 44		11 56 12	10	

Мѣсяцы и числа по стар. стилю· Miesięca i daty po star. styl·		ВИЛЬНО. WILNO. Восх. wsch. ч. м. g. m.	ВИЛЬНО. WILNO. Захож. zach. ч. м. g. m.	Свѣт. нач. świat. zaczn. ч. м. g. m.	КОВНО. KOWNO. Восх. wsch ч. м. g. m.	КОВНО. KOWNO. Захож. zach. ч. м. g. m	ГРОДНО. GRPDNO. Восх. wsch. ч. м. g. m.	ГРОДНО. GRPDNO. Захож. zach. ч. м. g. m.	Свѣт. нач. świat. zaczn. ч м· g. m.	МИНСКЪ. MIŃSK. Восх. wsch. ч. м· g. m·	МИНСКЪ. MIŃSK. Захож. zach. ч. м. g. m.	Дня прибу- детъ ми- нутъ: Dnia przy- będzie mi- nut.	Что должны показ. обык· часы, когда солнеч. по- каз- полдень. Co powin. pok. zwycz. zeg. kiedy na komp. jest południe. ч. g.	м. m.	с. s.	Числа и мѣсяцы цо нов. стилю. Daty i mieslę. po now. styl.	
Май, Maj.	1	3 59	7 53½	Заря во всю ночь съ 26 Апрѣля по 23 Іюля Zorga przez całą noc od 26 kwietnia do 23 lipca.	3 58	7 54½	4 3	7 49	Заря во всю ночь съ 30 Апрѣля по 19 Іюля. Zorga przez całą noc od 30 kwietnia do 19 lipca.	4 2	7 50		11	56	7	13	Majus.
	4	3 54	7 58		3 53	7 59	3 58	7 54		3 57	7 55	30	11	56	8	16	
	7	3 49	8 3		3 48	8 4	3 54	7 58½		3 53	7 59½		11	56	13	19	
	10	3 45	8 8		3 43½	8 9	3 50½	8 3		3 49½	8 4		11	56	23	22	
	13	3 41	8 12		3 39½	8 13	3 46½	8 7		3 45½	8 8	26	11	56	38	25	
	16	3 37	8 17		3 35½	8 18	3 43	8 11½		3 42	8 12½		11	56	57	28	
	19	3 33½	8 21		3 32	8 22	3 39½	8 15½		3 38½	8 16½		11	57	21	31	
	22	3 30	8 25		3 28½	8 26½	3 36	8 19½		3 35	8 20½	20	11	57	49	3	Junius.
	25	3 28	8 28		3 26½	8 29½	3 34	8 22½		3 33	8 23½		11	58	20	6	
	28	3 26½	8 30½		3 25	8 32	3 32½	8 25½		3 31½	8 26½		11	58	54	9	
	31	3 25	8 33½		3 23	8 35	3 31½	8 28		3 30	8 29	11	11	59	30	12	
Іюнь, Czerwiec.	3	3 24½	8 35½		3 22	8 37½	3 31	8 29½		3 29½	8 31		12	0	7	15	
	6	3 24½	8 37		3 22	8 39	3 31	8 30½		3 29½	8 32½		12	0	46	18	
	9	3 25	8 38		3 22½	8 40	3 31½	8 31½		3 30	8 33	2	12	1	25	21	
	12	3 25½	8 38½		3 23½	8 40½	3 32½	8 31½		3 30	8 34		12	2	3	24	
	15	3 27	8 38½		3 25	8 40½	3 34	8 31½		3 32	8 34½		12	2	41	27	
	18	3 29	8 37½		3 27½	8 39½	3 35½	8 31½		3 34	8 33	убуде. ubęd.	12	3	17	30	
	21	3 32	8 36		3 30½	8 37½	3 38	9 29½		3 36½	8 31	9	12	3	51	3	Julius.
	24	3 35	8 35		3 33½	8 36½	3 40½	8 27½		3 39	8 29		12	4	23	6	
	27	3 38	8 32		3 36½	8 33½	3 43½	8 26½		3 41	8 27	15	12	4	52	9	
	30	3 41½	8 30		3 39½	8 31½	3 46½	8 24½		3 45	8 23		12	5	17	12	
Іюль, Lipiec.	3	3 44	8 26½		3 43	8 28	3 50	8 20		3 49	8 22		12	5	37	15	
	6	3 49	8 23		3 47½	8 24½	3 55½	8 17		3 54½	8 18	24	12	5	53	18	
	9	3 54	8 18		3 52½	8 19½	3 59½	8 13		3 58½	8 14		12	6	5	21	
	12	3 59	8 13½		3 58	8 15	4 4	8 9		4 3	8 10		12	6	11	24	
	15	4 4	8 8		4 3	8 9	4 8½	8 4		4 7½	8 5	29	12	6	11	27	
	18	4 8½	8 4		4 7½	8 5	4 13	7 59		4 12	8 0		12	6	7	30	
	21	4 14	7 58		4 13	7 59	4 18½	7 53½		4 17½	7 54½		12	5	57	2	Augustus.
	24	4 18½	7 52	ч.	4 17½	7 53	4 23	7 48	ч.	4 22	7 49	33	12	5	42	5	
	27	4 24½	7 46	1 3	4 23½	7 47	4 29	7 42	1 19	4 28	7 43		12	5	22	8	
	30	4 29½	7 40		4 28½	7 41	4 33½	7 36		4 33	7 37		12	4	56	11	
Августъ, Sierpien.	2	4 35	7 33½		4 34	7 34½	4 38½	7 30½		4 38	7 31	34	12	4	26	14	
	5	4 39½	7 27	1 53	4 38½	7 28	4 44	7 24	2 7	4 43½	7 24½		12	3	50	17	
	8	4 46	7 20½		4 45½	7 21	4 49	7 18		4 48½	7 18½		12	3	9	20	
	11	4 51	7 12½		4 50½	7 13	4 54½	7 11		4 54	7 11½	38	12	2	25	23	
	14	4 57	7 6	2 27	4 56½	7 6½	4 58½	7 4½	2 34	4 58	7 5		12	1	36	26	
	17	5 3	6 59		5 2½	7 59½	5 4½	6 57		5 4	6 57½		12	0	44	29	
	20	5 9	6 51		5 8½	6 51½	5 11	6 49½		5 10½	6 50	39	11	59	49	1	Septem.
	23	5 14	6 43½	2 56	5 13½	6 44	5 16	6 42½	3 3	5 15½	6 43		11	58	52	4	
	26	5 19	6 37		5 18½	6 37½	5 20½	6 36		5 20	6 36½		11	57	52	7	
	29	5 25	6 30		5 24½	6 30½	5 26	6 28		5 26	6 28½		11	56	51	10	

Мѣсяцы и числа по стар. стилю. Miesięcy i daty po star. styl.		ВИЛЬНО. WILNO. Восх. Wsch. ч. м. g. m.	Захож. Zach. ч. м. g. m.	Свѣт. нач. świat. zaczn. ч. м. g. m.	КОВНО. KOWNO. Восхо. Wsch. ч. м. g. m.	Захож. Zach. ч. м. g. m.	ГРОДНО. GRODNO. Восх. Wsch. ч. м. g. m.	Захож. Zach. ч. м. g. m.	Свѣт. нач. świat. zaczn. ч. м. g. m.	МИНСКЪ. MINSK. Восх. Wsch. ч. м. g. m.	Захож. Zach. ч. м. g. m.	Дня убудетъ минутъ. Dn. ubędzie minut.	Что должны показ. обык. часы, когда солнечн. показ, полдень. Co powin. pok. zwycz. zeg., kiedy na komp. jest południe. ч. м. с. g. m. s.	Числа и мѣсяцы по нов. стилю. Daty i miesię. po now. styl.	
Сентябрь, Wrzesień.	1	5 30½	6 21	3 20	5 30½	6 21	5 31	6 20½	3 25	5 31	6 20½	39	11 55 48	13	September.
	4	5 36½	6 14		5 36½	6 14	5 36½	6 13½		5 36½	6 13½		11 54 45	16	
	7	5 41½	6 6		5 41½	6 6	5 42	6 6		5 42	6 6	39	11 53 42	19	
	10	5 47	5 59	3 42	5 47	5 59	5 47	5 59	3 46	5 47	5 59		11 52 39	22	
	13	5 52	5 51		5 52	5 51	5 52½	5 51		5 52½	5 51		11 51 39	25	
	16	5 58	5 43		5 58	5 43	5 58	5 43½		5 58	5 43½	40	11 50 36	28	
	19	6 4	5 36	4 1	6 4	5 36	6 4	5 36	4 5	6 4	5 36		11 49 38	1	October.
	22	6 10½	5 28		6 11	5 27½	6 10	5 28		6 10	5 28		11 48 43	4	
	25	6 16	5 21		6 16½	5 20½	6 15½	5 20½		6 15½	5 20½	41	11 47 50	7	
	28	6 21	5 13½	4 19	6 21½	5 13	6 20½	5 14	4 22	6 20½	5 14		11 47 1	10	
Октябрь, Październik.	1	6 27	5 5½		6 27½	5 5	6 25½	5 7		6 26	5 6½		11 46 16	13	
	4	6 32½	4 59		6 33	4 58½	6 30	5 1		6 30½	5 0½	40	11 45 37	16	
	7	6 39½	4 52½	4 37	6 40	4 52	6 35	4 54½	4 37	6 35½	4 54		11 45 2	19	
	10	6 45	4 45		6 46	4 44	6 40½	4 48½		6 41	4 48		11 44 33	22	
	13	6 50½	4 38		6 51½	4 37	6 46½	4 41½		6 47	4 41	38	11 44 10	25	
	16	6 56½	4 31½	4 53	6 57½	4 30½	6 53	4 35	4 53	6 53½	4 34½		11 43 53	28	
	19	7 3	4 25		7 4	4 24	6 59	4 28		6 59½	4 27½		11 43 44	31	
	22	7 9½	4 19		7 10½	4 18	7 6	4 21½		7 6	4 21	38	11 43 42	3	November.
	25	7 15½	4 12½	5 9	7 16½	4 11½	7 11½	4 15½	5 9	7 12	4 15		11 43 47	6	
	28	7 21	4 7		7 22	4 6	7 17½	4 10½		7 18	4 10		11 44 0	9	
	31	7 27	4 2		7 28	4 1	7 23	4 5		7 24	4 4	33	11 44 20	12	
Ноябрь, Listopad.	3	7 33	3 57	5 25	7 34	3 56	7 28½	4 1	5 24	7 29½	4 0		11 44 48	15	
	6	7 39	3 52		7 40	3 51	7 34½	3 57		7 35½	3 56		11 45 23	18	
	9	7 44½	3 47		7 46	3 46	7 40	3 53		7 41	3 52	32	11 46 5	21	
	12	7 51	3 42½	5 38	7 52½	3 41	7 45½	3 49	5 37	7 46½	3 48		11 46 55	24	
	15	7 56	3 39½		7 57½	3 38	7 50½	3 45½		7 51½	3 44½	24	11 47 52	27	
	18	8 0½	3 37		8 2	3 35½	7 55	3 43		7 56	3 42		11 48 56	30	
	21	8 6	3 34	5 50	8 7½	3 32½	7 59½	3 41	5 48	8 0½	3 40		11 50 5	3	December.
	24	8 9½	3 32½		8 11	3 31	8 3½	3 39½		8 4½	3 38½	15	11 51 19	6	
	27	8 14	3 30½		8 15½	3 29	8 7½	3 38		8 8½	3 37		11 52 40	9	
	30	8 17	3 30	5 59	8 18½	3 28½	8 10½	3 36½	5 55	8 12	3 35		11 54 2	12	
Декабрь, Grudzień.	3	8 19½	3 31		8 21	3 29	8 13½	3 37½		8 15	3 36	4	11 55 28	15	
	6	8 22	3 32		8 24	3 30	8 15½	3 39		8 17	3 37½		11 56 56	18	
	9	8 24	3 33	6 6	8 26	3 31	8 17	3 40	6 3	8 18½	3 38½		11 58 25	21	
	12	8 25	3 34		8 27	3 32	8 18	3 42		8 19½	3 40½	прибу. przyb.	11 59 55	24	
	15	8 25½	3 37		8 27½	3 35	8 19½	3 44		8 21	3 42½	5	11 1 24	27	
	18	8 26	3 40	6 7	8 28	3 38	8 20	3 46	6 4	8 21½	3 45½		11 2 53	30	
	21	8 25	3 43		8 26½	3 41	8 19	3 49		8 20½	3 47½		11 4 18	2	Januar.
	24	8 24	3 47½		8 25½	3 46	8 18	3 53		8 19½	3 51½		11 5 41	5	
	27	8 22½	3 51	6 10	8 24	3 49½	8 16	3 57	6 7	8 17½	3 55½	10	11 6 59	8	
	30	8 20	3 56		8 21½	3 54½	8 14	4 1½		8 15½	4 0		11 8 13	11	

ПРИБАВЛЕНІЕ

КЪ КАЛЕНДАРЮ

на 1861 годъ.

Небесныя явленія.

ПЛАНЕТЫ.

Въ теченіи 1859 г. и въ началѣ 1860 г. открыты еще двѣ малыя планеты между Марсомъ и Юпитеромъ, а именно 57-ая въ этой группѣ, названная *Мнемозиною* и 58-ая *Конкордіею*. Все извѣстное число главныхъ планетъ солнечной системы простирается теперь до 66-ти, спутниковъ же 21.

Наиболѣе интересныя явленія, долженствующія произойти въ теченіе 1861 г. въ планетномъ мірѣ, доступныя простому глазу и могущія притомъ служить къ распознаванію планетъ между неподвижными звѣздами, суть слѣдующія:

Января 16 (28) въ 1 час. 30 мин. по полуночи ♃ въ соед. съ ☾, Въ показанное время планета Юпитеръ будутъ находиться на 4° къ сѣверу отъ Луны.

Янв. 17 (29) 2 ч. 39 м. утра ♄ въ соед. съ ☾. Въ это время Луна будетъ находиться надъ планетою Сатурномъ въ разстояніи 6°.

Янв. 29 (Фев. 10) въ полночь. Планета Юпитеръ приходитъ въ *противостояніе* съ солнцемъ, посему въ полночь она будетъ находиться прямо на Югѣ въ наибольшей высотѣ надъ горизонтомъ, а именно на 50°.

Февраля 3 (15) въ 4 час. вечера ♂ въ соед. съ ☾. Въ данное время планета Марсъ будетъ находиться на 5° къ Югу отъ Луны.

Февр. 12 (24) въ полночь. Сатурнъ приходитъ въ *противостояніе* съ Солнцемъ, а посему въ полночь будетъ находиться прямо на Югѣ, въ высотѣ 46° надъ горизонтомъ.

Февр. 15 (27) въ 6 час. 43 мин. вечера. Меркурій достигаетъ наибольшаго восточнаго удаленія отъ солнца (18°) и можетъ быть усмотрѣнъ въ вечерней зарѣ по захожденіи солнца.

DODATEK

DO KALENDARZA

na rok 1861.

Zjawiska niebieskie.

PLANETY.

W ciągu 1859 roku i w początku 1860 odkryto jeszcze dwa stałe planety między Marsem i Jowiszem, a mianowicie 57 z téj grupy nazwano *Mnemozyną* i 58 *Konkordyą*. Liczba więc znanych teraz głównych planet całego słonecznego systematu dochodzi 66, satellitów (towarzyszy) 21.

Do najwięcéj ciekawych zjawisk, mających nastąpić w ciągu 1861 roku w świecie ciał niebieskich, dających się widzieć gołém okiem, i mogących przytém służyć do odróżnienia planet od gwiazd stałych są następne:

Stycz. 16 (28) o god. 1 m. 30 po południu ♃ zł. z ☾. W oznaczonym czasie planeta Jowisz znajdować się będzie 4° na północy od księżyca.

Stycz. 17 (29) o god. 2 min. 39 z rana. W tym czasie księżyc znajdować się będzie nad planetą Saturnem w odległości 6°.

Stycz. 29 (Lut. 10) po północy. Planeta Jowisz staje zupełnie przeciwlegle słońcu, dla tego o północy znajdować się będzie prosto na południu najwyżéj nad horyzontem, a mianowicie 50°.

Lutego 3 (15) o god. 4 wieczorem ♂ zł. z ☾. W oznaczonym czasie Mars będzie znajdował się na 5° na południe od księżyca.

Lutego 12 (24) o północy. Saturn zajmuje pozycyą przeciwległą słońcu, i dlatego o północy znajdować się będzie prosto na południu w wysokości 46° nad horyzontem.

Lutego 15 (27) o g. 6 m. 43 wieczorem. Merkury dościga największéj odległości wschodniéj od słońca (18°) i może być widziany wieczorem po zachodzie słońca.

Марта 12 (24) въ 5 час. вечера ♄ въ соед. съ ☾. — По захожденіи солнца Сатурнъ будетъ находиться на 6° къ сѣверу отъ Луны.

Апрѣля 1 (13) — Меркурій достигаетъ въ этотъ день наибольшаго западнаго отклоненія отъ солнца (28°) и можетъ быть усмотрѣнъ передъ восходомъ солнца на Востокѣ.

Апрѣля 7 (19) въ 8 ч. 10 м. веч. ♃ въ соед. съ ☾. — Въ показанное время Юпитеръ будетъ находиться на 4° къ сѣверу отъ Луны.

Апрѣля 9 (21) въ 0 ч. 46 м. ночи ♄ въ соед. съ ☾. — Въ это время Луна приблизится къ Сатурну, который будетъ находиться отъ нея къ сѣверу на 6°.

Апр. 30 (Мая 12) ♂ въ соед. съ ☾. — По захожденіи солнца можно будетъ усмотрѣть узкій серпъ новой луны и къ Востоку отъ него планету Марсъ на разстояніи 4°.

Мая 29 (Іюня 10) въ 6 ч. 29 м. веч. ♂ въ соед. съ ☾. — Въ показанное время Марсъ будетъ находиться только на 1° къ сѣверу отъ Луны; по захожденіи же солнца, когда планета и лунный серпъ могутъ быть усмотрѣны, разстояніе между ними уже увеличится.

Іюня 1 (13) ♃ въ соед. съ ☾. — По захожденіи солнца можетъ быть усмотрѣнъ Юпитеръ на 5° къ сѣверу отъ Луны.

Іюня 3 (15) въ 7 ч. 45 м. веч. ☿ въ соед. съ ♂. — Въ показанное время разстояніе между обѣими планетами составляетъ только полградуса. По захожденіи солнца можно будетъ усмотрѣть ихъ на западѣ съ помощію всякой порядочной зрительной трубы.

Іюня 13 (25). — Меркурій отклоняется къ Востоку отъ Солнца на 25° и можетъ быть усмотрѣнъ по заходѣ солнца въ вечерней зарѣ.

Іюня 21 (Іюля 3). — Земля приходитъ въ наибольшее удаленіе отъ солнца, почему видимая величина послѣдняго представляется намъ тогда наименьшею.

Іюня 26 (Іюля 8) ♀ въ соед. съ ♂. — По захожденіи солнца можно будетъ усмотрѣть съ помощію зрительной трубы обѣ планеты близъ западнаго горизонта въ разстояніи четверти градуса другъ отъ друга.

Marca 12 (24) o g. 5 wieczorem ♄ zł. z ☾. — Po zachodzie słońca planeta Saturn znajdowac się będzie o 6° ku północy od księżyca.

Kwiecień 1 (13) — Merkury dójdzie największego zachodniego oddalenia od słońca i może być dojrzany na Wschodzie przed wschodem słońca.

Kwiecień 7 (19) o g. 8 m. 10 wieczor. ♃ zł. z ☾. — W tym czasie Jowisz znajdować się będzie ku północy o 4° od księżyca.

Kwiecień 9 (21) o go. 0 m. 46 nocą ♄ zł. z ☾. — W tym czasie księżyc zbliży się do Saturna, który znajdować się będzie względem niego na północ na 6°.

Kw. 30 (Ma. 12) ♂ zł. z ☾. — Po zachodzie słońca można dojrzeć wązki sierp nowiu księżyca i na wschodzie od niego planetę Marsa w oddaleniu 4°.

Maja 29 (Czer. 10) o go. 6 m. 24 wieczorem ♂ zł. z ☾. — W oznaczonym czasie Mars będzie się znajdował tylko w odległości 1° od księżyca; a po zachodzie słońca, kiedy planeta i sierp księżyca może być widziany, odległość między niémi już się powiększy.

Czerwca 1 (13) ♄ zł. z ☾. — Po zachodzie słońca może być widziany Jowisz w oddaleniu 5° na północ od księżyca.

Czerwca 3 (15) o g. 7 m. 45 wiecz. ☿ w połącz, ♂. — W oznaczonym czasie odległość obudwóch planet od siebie wynosi pół stopnia. Po zachodzie słońca można będzie widzieć oba planety na zachodzie za pomocą jakiéj kolwiek dobréj perspektywy.

Czerwca 13 (25) — Merkury zboczy ku wschodowi od słońca na 25° i może być widziany po zachodzie słońca wieczorem w zorzy wieczornéj.

Czer. 21 (Lip. 3) — Tego dnia ziemia dójdzie największego oddalenia od słońca, przeto widzialna wielkość jego przedstawi się nam w tym czasie najmniejsza.

Czer. 26 (Lip. 8) ♀ w połącz. ♂. — Po zachodzie słońca za pomocą teleskopu można dójrzeć oba planety w blizkości zachodniego horyzontu w odległości tylko ¼ stopnia jeden od drugiego.

Іюня 27 (Іюля 9) въ 5 час. вечера. Планета Меркурій будетъ покрыта луною въ теченіи ¾ часа. Это любопытное явленіе не смотря на дневной свѣтъ можетъ быть наблюдаемо съ помощію хорошей зрительной трубы.

Іюля 20 (Авг. 1) ♀ въ соед. съ ♃ По захожденіи солнца Венера и Юпитеръ покажутся на Западѣ въ весьма близкомъ другъ отъ друга разстояніи; наибольшее же сближеніе, до полградуса, произойдетъ уже подъ горизонтамъ.

Іюля 26 (Авг. 7) ♀ въ соед. съ ♄ Равнымъ образомъ Венера и Сатурнъ могутъ быть видимы на западѣ въ весьма близкомъ другъ отъ друга разстояніи. Наибольшее сближеніе произойдетъ также какъ и Іюля 20 подъ горизонтомъ.

Ок. 24 (Нояб. 5) въ 8 ча. 7 м. веч. ♀ въ соед. съ ☾. По захожденіи Солнца Венера будетъ находиться на 2° къ Югу отъ новой Луны.

Окт. 31 (Нояб. 12) ☿ въ соед. съ ☉ При восхожденіи Солнца планета Меркурій будетъ видима на дискѣ онаго, какъ темное круглое пятнышко, разумѣется только при помощи сильныхъ зрительныхъ трубъ. Въ 10 ч. утра планета достигнетъ края Солнца и сдѣлается невидимою.

Нояб. 15 (27) въ 2 ч. 7 м. утра ♄ въ соед. съ ☾ Въ показанное время Сатурнъ будетъ находиться на 6° къ Сѣверу отъ Луны; послѣ чего послѣдняя начнетъ приближаться къ Юпитеру, находящемуся въ то время около 2° на Востокъ отъ Сатурна.

Нояб. 17 (29). Передъ восходомъ Солнца можетъ быть усмотрѣнъ Меркурій, въ утренней зарѣ; планета въ этотъ день достигнетъ наибольшаго западнаго отклоненія отъ Солн. 20°.

Декаб. 4 (16). Та же планета можетъ быть усмотрѣна въ вечерней зарѣ по заходѣ Солнца, ибо въ этотъ день она будетъ уже находиться въ наибольшемъ восточномъ отклоненіи отъ Солнца 47°.

Дек. 20 (Ян. 1). Земля приходитъ въ ближайшее отстояніе отъ Солнца, почему видимая величина послѣдняго представляется намъ тогда наибольшею.

Дек. 23 (Января 4). Передъ восходомъ Солнца Луна будетъ находиться надъ Венерою въ разстояніи 5°.

Czer. 27 (Lip. 9) o g. 5 wieczorem. Planeta Merkury będzie zaćmiony ¾ godziny. To ciekawe zjawisko bez względu na światło dzienne może być obserwowane za pomocą teleskopu.

Lip. 20 (Sier. 1) ♀ w połącz. ♄. Po zachodzie słońca Wenera i Jowisz ukażą się na zachodzie w bardzo blizkiém jedno od drugiego oddaleniu, największe ich zbliżenie, do ½ stopnia, nastąpi już pod horyzontem.

Lip. 26 (Sier. 7) ♀ w połącz. ♄. Podobnie Wenera i Saturn mogą być widzialne na zachodzie w nader wielkiém zbliżeniu; największe zaś zbliżenie nastąpi pod horyzontom.

Paź. 24 (Lis. 5) o g. 8 m. 7 wiecz. Po zachodzie słońca Wenera znajdować się będzie 2° na południe od nowiu księżyca.

Paź. 31 (Lis. 12) ☿ w połącz. ☉. Przy wschodzie słońca Merkury będzie widziany na tarczy słońca jak ciemna obrzękła plama, obserwować go można będzie za pomocą bardzo ścisłego teleskopu. O g. 10 rano dójdzie do brzegu tarczy i stanie się niewidzialnym.

Listop. 15 (27) o g. 2 m. 7 rano ♄ w połącz. ☾. W tym czasie Saturn będzie na 6° ku północy oddalony od księżyca, potém zbliży się do Jowisza, który w tym czasie znajdować się będzie na wschód około 2° od Saturna.

Listop. 17 (29) Przed wschodem słońca może być widziany Merkury, planeta w tym dniu dójdzie największego zachodniego zboczenia od słońca 20°.

Grudnia 4 (16) Tenże planeta może być widziany w zorzy wieczornéj, albowiem w tym dniu będzie już w największém wschodniém zboczeniu od słońca 47°.

Gru. 20 (Sty. 1) Ziemia przychodzi do najbliższéj odległości od słońca, przeto wielkość jego widzialna przedstawia się największą.

Grud. 23 (Sty. 4) Przed wschodem słońca księżyc znajdować się będzie nad Wenerą w odległości 5°.

КОМЕТЫ.

Въ первой половинѣ 1860 года открыты были астрономами 3 новыя кометы, коихъ появленіе на будущее время однако не можетъ быть предсказано. Въ теченіи 1861 года не будетъ также видима ни одна изъ извѣстныхъ уже періодическихъ кометъ.

ЗАТМѢНІЯ.

Въ теченіи 1861 года произойдутъ на землѣ 2 солнечныя затмѣнія, одно лунное и еще рѣдкое явленіе прохожденія Меркурія по Солнечному диску, которое также принадлежитъ къ разряду затмѣній. Только послѣднее явленіе и то отчасти, будетъ видимо въ нашихъ странахъ.

I. *Кольцеобразное затмѣніе* Солнца Іюня 27 (Іюля 8), видимое только въ Австраліи и южной части Азіи.

II. *Прохожденіе Меркурія передъ Солнечнымъ дискомъ* Октяб. 31 (Нояб. 12) интересное явленіе, которое однако не иначе можетъ быть видимо, какъ только при помощи хорошихъ зрительныхъ трубъ, снабженныхъ цвѣтными (солнечными стеклами). Вступленіе планеты на солнечный дискъ произойдетъ для нашихъ странъ еще за полчаса до восхода солнца. Когда же послѣднее появится надъ горизонтомъ, то планета можетъ быть усмотрѣна на ономъ вблизи восточнаго края, какъ маленькое темное пятнышко, которое, подвигаясь постепенно въ направленіи къ верхнему краю Солнца, сойдетъ съ онаго въ показанное здѣсь по вычисленію время, по мѣстнымъ часамъ.

въ *Вильнѣ.*			*Ковнѣ.*			*Гроднѣ.*			*Минскѣ.*		
час.	м.	сек.	ч.	м.	с.	ч.	м.	с.	ч.	м.	с.
10	59	52	10	54	17	10	54	1	11	8	57

III. *Частное затмѣніе Луны* Декабря 5 (17), видимое только въ Америкѣ и отчасти въ Азіи.

IV. *Полное затмѣніе Солнца* Декабря 19 (31), видимое почти только Африкѣ и Средней Америкѣ, начинается для нашихъ странъ въ самое время захожденія солнца и только въ Гроднѣ можно будетъ усмотрѣть начало затмѣнія по вычисленію за 6. м. до захожд. солнца.

KOMETY.

W pierwszéj połowie 1860 roku odkryte zostały przez astronomów 2 nowe komety których zjawienie się w przyszłości nie może być jeszcze przepowiedziane. W ciągu 1861 roku nie będzie widziany także żaden znanych już komet.

ZAĆMIENIA.

W ciągu 1861 roku wypadnie na ziemi 2 słońca, jedno zaćmienie księżyca, i jeszcze rzadki fenomen przejścia Merkurego przez tarczę słoneczną, co także należy do rzędu zaćmień. Tylko ostatnie zjawisko i to częściowie będzie widziane w tutejszych stronach.

I. *Obrączkowe zaćmienie* słońca Czerwca 27 (Lipca 8) widzialne w Australii i południowéj części Azyi.

II. *Przejście Merkurego przed słoneczną tarczą* Październ. 31 (List. 12) ciekawy ten fenomen może być obserwowany za pomocą dokładnych teleskopów i szkieł kolorowych (szkieł słonecznych). Wejście planety na tarczę słoneczną nastąpi dla tutejszych miejsc jeszcze na pół godziny przed wschodem słońca. Jak to ukaże się nad horyzontem, to planeta może być widziany na nim w blizkości wschodniego brzegu w postaci maleńkiéj, ciemnéj plamki, która posuwając się zwolna w kierunku wierzchniego brzegu tarczy, zejdzie w niżéj pokazanym czasie wedle wyliczenia dla różnych miejsc tutejszego kraju.

w *Wilnie.*			*Kownie.*			*Grodnie.*			*Mińsku.*		
g.	m.	sek.	g.	m.	sek.	g.	m.	sek.	g.	m.	sek.
10	59	52.	10	54	17.	10	54	1.	11	8	57.

III. *Częściowe zaćmienie księżyca.* Grudnia 5 (17) widzialne tylko w Ameryce i częściowo w Azyi.

IV. *Całkowite zaćmienie słońca* Grud. 19 (31) widziane prawie tylko Afryce, i środkowéj Ameryce, zaczyna się dla naszych stron podczas samego zachodu słońca, i tylko w Grodnie można będzie dojrzeć początek zaćmienia według wyliczenia na 6 minut przed zachodem słońca.

F

Таб. I.

СОСТОЯНІЕ ПОГОДЫ ЗА 1859—60 ГОДЪ. STAN POGODY ZA ROK 1859—60.

Результаты метеорологическихъ наблюденій, производимыхъ на Виленской Обсерваторіи.
Wypadki postrzeżeń meteorologicznych, czynionych w Obserwatoryum Wileńskiém.

Мѣсяцы по новому стилю. Miesiące według nowego kalendarza.	Средняя высота барометр. при темпер. 13⅓ Реом. Średnia wys. barom. przy temp. 13⅓ Reom. Рус. дюй. и л. Rus. cal. i łok.	Высшее и низшее стояніе баром. Wyższe i niższe stanie barom.	Средняя темпер по терм. Реомю. Śred. temp. wedł. ter. Reom.	Средняя температура временъ г. Średnia temperatura por roku.	Высшая и низшая наблюдаемая температура Wyższa i niższa postrzeg. temper.	Самые теплые и холодные дни въ мѣсяцахъ съ указаніемъ ихъ среднихъ температуръ. Najcieplejsze i najzimniejsze dni w miesiącach, ze wskazaniem ich średnich temperatur.		Вѣтры, съ указ. числ. дн. Wiat. ze wskaz. licz. dni. Вост. Wsch.	Ю.Вос. Płd.Wsch.	Южн. Połud.	Ю.Зап. Płd.Zach.	Зап. Zachod.	С. Зап. Płn. Zach.	Сѣвер. Północ.	С.Вост. Płn.Wsch.	Тих. Spokojnych.	Число дней. Liczba dni. Ясн. Pogodnych.	Облачн. Pok. Obł.	Пасмурн. Pochm.	Туман. Mglistych.	Дожд. или Снѣж. Dżdżystych albo Śnieżnych.
1859 г. Іюнь. Czerwiec.	29 6,00	29 9,8 — 3,5	+ 14°,84	Лѣта Lato + 15°,15.	+ 23°,4 + 6, 5	1-e 14-e 19-e + 18°,3 + 18°,4 + 18°,5	6-e 25-e + 10°,8 + 10°,7	4	3	11	3	3	1	2	1	2	11	13	3	—	3 D.
Іюль. Lipiec.	29 6,06	29 9,0 — 4,0	+ 15°,50		+ 22, 8 + 10, 4	1-e 2-e + 18°,8 + 19°,3	5-e 15, 16 и 20-e + 13°,1 + 13°,2	1	—	2	4	17	2	3	—	2	9	15	5	—	2 D.
Августъ. Sierpień.	29 6,90	30 0,3 29 4,5	+ 15, 10		+ 25, 0 + 8, 2	9-e 31-e + 19°,5 + 18, 8	16-e 17-e + 12°,0 + 12°,6	2	2	6	8	5	4	2	1	1	16	10	3	1	1 D.
Сентябрь. Wrzesień.	29 6,02	29 8,8 — 2,5	+ 9, 96	Осени Jesień + 5°,89.	+ 23, 7 + 1, 0	1-e + 19°,4	18 и 19-e 20-e + 4°,0 + 3°,9	2	4	4	4	6	3	2	3	2	6	8	10	2	4 D.
Октябрь. Październik.	29 5,31	29 9,6 28 8,6	+ 6, 12		+ 13, 0 — 2, 4	1-e 2-e + 11°,1 + 11°,2	5-e 6-e + 1°,4 + 1°,6	3	3	6	7	5	4	1	1	1	2	4	18	1	6 D.
Ноябрь. Listopad.	29 7,79	30 3,7 28 8,9	+ 1, 59		+ 10, 0 — 7, 7	7-e 8-e + 9°,0 + 7°,6	17 и 19-e 27-e — 3°,7 — 3°,6	3	2	4	9	3	4	1	1	3	9	2	16	—	3 D.
Декабрь. Grudzień.	29 6,50	30 4,3 28 8,9	— 4, 71	Зимы Zimy — 3°,39.	+ 2°,4 — 16, 0	28-e 29 и 30-e + 1°,6 + 1°,5	3-e 4-e 5-e — 11°,5 — 13°,0 — 11°,6	1	3	3	5	6	2	3	2	6	9	2	15	—	5 S.
1860 г. Янв. Styczeń.	29 5,69	30 3,5 28 6,4	— 1, 76		+ 2, 7 — 17, 0	3-e 5-e + 2°,5 + 2°,1	15-e 16-e — 12°,8 — 12, 0	2	3	10	5	2	2	—	—	7	3	2	22	—	2 D. 2 S.
Февраль. Luty.	29 4,30	30 1,0 28 7,4	— 3, 71		+ 2, 7 — 17, 5	1-e 6-e + 1°,5 + 1°,1	11-e 12-e 19-e — 10, 8 — 11, 1 — 10, 3	3	6	4	4	4	4	4	—	—	3	5	15	1	1 D. 4 S.
Мартъ. Marzec.	29 5,79	29 9,9 — 0,2	— 1, 73	Весны Wiosny + 5,00.	+ 4, 5 — 15, 7	26-e 28-e + 2°,3 + 2°,1	16-e 17-e — 6°,2 — 6°,5	—	8	7	6	3	2	1	2	2	4	6	14	—	7 S.
Апрѣль. Kwiecień.	29 6,25	30 2,5 29 1,0	+ 6, 04		+ 12, 6 — 2, 0	19-e 29-e + 10°,3 + 9°,9	5-e 6-e 7-e + 0°,9 + 0°,5 + 0°,6	3	3	10	4	3	3	1	—	3	11	9	7	—	3 D.
Май. Maj.	29 5,16	30 1,2 29 1,0	+ 10, 69		+ 19, 4 + 2, 0	14-e 24-e 27-e + 15°,4 + 14°,3 + 14°,1	6-e 7-e + 3°,2 + 4°,3	2	1	4	6	7	7	2	1	1	8	15	5	—	3 D.
Средніе и общіе выводы за цѣлый г. średnie i ogólne wypadki za cały rok.	дюй. лин. cal. lin. 29 5,98	Дек. 10 Gru. 10 30 4,3 Янв. 6 Sty. 6 28 6,4	+ 5°,66	Лѣта и Зимы: Lata i Zimy: + 5°,88. Весны и Осени: Wios. i Jesieni: + 5°,44.	Август. 9 Sierp. 9 + 25°,0 Февр. 12 Luty 12 — 17°,5	Теплѣйш. день въ году Августа 9 (+ 19°,5). Najcieplejszy dzień w roku Sierp. 9 (+ 19°,5).	Холодн. день въ году Декабря 4 (— 13°,0). Najzimniejszy dzień w roku Grud. 4 (— 13°,0).	26	38	71	65	64	38	22	12	30	91	91	133	5	28 D. 18 S.

Примѣчанія: Продолжительные дожди: Окт. 18—25. Дождь и снѣгъ Февр. 3—7. Обильные снѣга Дек. 14—22, Марта 6—16.
Первая гроза въ 1860 г. 26 Апр. въ 4 час. по полудни.
Блестящее сѣверное сіяніе Сентяб. 3 1859 г.

Uwagi: Ciągłe dżdże: Październ. 18—25. Deszcz i śnieg Lutego 3—7. Obfite śniegi Grud. 14—22, Marca 1—16.
Piérwsza nawalnica w 1860 r. 26 Kwiet. o g. 4 po południu.
Błyszcząca zorza północna Września 3 1859 roku.

ХОЗЯЙСТВЕННЫЙ КАЛЕНДАРЬ.

1) АПРѢЛЬ.

Начинаемъ съ Апрѣля, потому что этотъ мѣсяцъ, возбуждая въ нашемъ климатѣ жизнь въ природѣ, открываетъ собою рядъ полевыхъ работъ. Въ это время производится весенній посѣвъ, отъ котораго мы начинаемъ.

Съ крестомъ на груди, съ вѣрою въ сердцѣ, съ молитвою на устахъ, начинай, земледѣлецъ, свои труды. Пословица говоритъ: кто съ Богомъ, съ тѣмъ и Богъ; безъ Его помощи, милости и защиты безполезны всѣ наши агрономіи. *Ora et labora*, молись и трудись; если подъ этимъ девизомъ мы съ сердечною любовію посвятимъ землѣ нашей знаніе и усердные до пота лица труды, то богато произрастутъ наши нивы и вознаградятъ насъ обильными плодами.

Посѣвъ у насъ чѣмъ раньше, тѣмъ лучше. Пословица говоритъ: кто сѣетъ въ Мартѣ, тотъ будетъ варить пищу въ гарнцѣ, а кто въ Маѣ, тотъ сваритъ и въ яйцѣ. Впрочемъ въ Мартѣ не всегда можно выходить съ сохою въ поле, но лишь только растаетъ земля, то медлить нечего и сѣять во имя Божіе.

Овесъ. Это растеніе чрезвычайно любитъ ранній посѣвъ, и зимняя влажность земли важнѣе для него самого навоза. Потому лучше, если земля подъ посѣвъ его менѣе будетъ обработана, нежели высушена весеннею обработкою. Гдѣ почва легкая, вспаханная и заборонованная заблаговременно осенью, то можно сѣять подъ соху, а гдѣ земля вспахана поздно осенью, то надобно сѣять безъ перепашки подъ борону, всего лучше желѣзную, или такъ называемый распашникъ, а не перепахивать вновь, потому что такимъ образомъ только перевернешь не перегнившее еще жниво, засоришь пашню и овса не будешь имѣть.

Горохъ, ранній обыкновенно бываетъ лучшій; всего лучше сѣять его въ третьей, и не далѣе какъ въ четвертой перемѣнѣ послѣ унавоженія. Пашня должна быть заблаговременно вспахана и заборонована осенью, весною сѣять на легкихъ почвахъ подъ соху и потомъ слегка пригладить обратною стороною бороны, а на тяжелыхъ земляхъ подъ экстирпаторъ. Если хочешь

KALENDARZ GOSPODARSKI.

1) KWIECIEŃ.

Zaczynamy od Kwietnia, bo właściwie ten miesąc, w naszym klimacie budząc życie w naturze, rozpoczyna szereg prac rolnika. W nim to się uskutecznia siejba wiosenna, od którój zaczynamy.

Z krzyżem na piersi, wiarą w sercu, modlitwą na ustach rozpoczynaj, rolniku, swe prace, bo jak mówi przysłowie: kto z Bogiem, to Bóg z nim, a bez Jego pomocy, łaski, opieki, wszystkie nasze agronomije nie wiele pomogą. *Ora et labora*, módl się i pracuj, a pod tą dewizą, gdy poświęcimy naszéj ziemi naukę, szczerą w pocie czoła pracę i miłość serdeczną, toć nam urodzą nasze niwy, i obfitym nagrodzą plonem.

Siejba u nas czém wcześniejsza, to i lepsza: bo jak mówi przysłowie: kto sieje w marcu, będzie warzył jeść w garcu, a kto w maju, zgotuje i w jaju. Nie zawsze to w marcu da się wyjść z sochą na pole, ale gdy tylko ziemia odtaje, to nie ma czego marudzić i siać w imie Boże.

Owies ziarno to wczesny siew nadzwyczaj lubi, i zimowa wilgoć w gruncie więcéj nawet jak nawóz dla niego potrzebna. Dla tego téż lepiéj grunt pod niego trochę wcześniéj doprawić, aniżeli uprawą wiosenną wysuszyć.— Gdy masz grunta zbyt lekkie, zawczasu w jesieni wyorane i zabronowane, to siéj pod sochę, gdyś grunt próżno w jesieni wyorał, to siéj wiosną na wierzch po ziembli pod bronę najlepiéj żelazną, lub tak zwany drapacz, a nie przeoruj, bo tylko darmo i ścierń nieprzegniłą odwrócisz, rolą zachwaścisz i owsa mieć nie będziesz,

Groch, ranny zwykle lepszy, najlepiej siać go w 3 lub najdaléj 4-ty korzeń po pognoju. Rola winna być wcześnie w jesieni zorana i zabronowana, na wiosnę siać na lekkich gruntach pod sochę i cokolwiek tylcem bron przygładzić, na cięższych pod extyrpator lub drapacz. Chcesz mieć groch dobry i na ziarno i na paszę, i rolą czystą po nim, to siéj gęsto, inaczéj groch będzie nędzny, łęciwy grube,

имѣть горохъ доброкачественный и зерномъ и для корма, и чтобъ пашня послѣ него осталась чистою, то надобно засѣвать его густо, иначе горохъ будетъ плохой, стебли грубые, и поле заростетъ сорными травами; можно смѣло засѣвать на одномъ моргѣ отъ $2\frac{1}{2}$ до 3 осминъ.

Въ концѣ этого мѣсяца, когда почва обогрѣется, и утренніе приморозки будутъ не такъ сильны, слѣдуетъ сѣять

Ячмень. Этотъ хлѣбъ требуетъ тщательной обработки, и потому всего лучше удается послѣ растеній корнеплодныхъ, впрочемъ хорошо родится и послѣ озимаго хлѣба, лишь бы поле хорошо было воздѣлано.

Клеверъ. Обыкновенно его сѣяли съ ячменемъ, но гораздо лучше засѣвать его, какъ только сойдетъ снѣгъ, на озимыхъ всходахъ, на свойственной ему почвѣ; тамъ онъ разрастается скорѣе и удается несравненно лучше, нежели посѣянный въ яровомъ хлѣбѣ.

Картофель. Не говоря о воздѣлываніи его, извѣстномъ каждому, замѣчу только, что доколѣ мы будемъ садить мелкой картофель, до тѣхъ поръ урожай его будетъ скудный, и онъ будетъ подверженъ болѣзнямъ. Къ мелкому картофелю принадлежитъ тотъ, который не успѣлъ выросги до надлежащей полноты и созрѣть; какъ сѣмя, такъ и плодъ его производитъ болѣзненныя растенія. Для сажанія надобно употреблять картофель спорой, совершено зрѣлый, и лучше такой разрѣзывать пополамъ, нежели садить цѣлый, но мелкій. Въ томъ могу увѣрить на основаніи двѣнадцатилѣтняго опыта.

Кто желаетъ имѣть красивый и молочный скотъ на зиму, тотъ пусть садитъ такъ называемую сибирскую свеклу. Это растеніе приноситъ огромные плоды, простирающіеся до 50 бочекъ съ морга, очень хорошо сохраняется до самой весны, не требуетъ большой обработки, грунтъ земли любитъ такой же какъ картофель, лишь бы не былъ слишкомъ сухъ, садится на грядахъ, зерно отъ зерна на разстояніи фута, по всходѣ надобно полоть, а когда свекла подрастетъ, то осыпать маленькою сохою, какъ картофель.

Въ этомъ мѣсяцѣ, при переходѣ скота съ зимняго корма на лѣтній, надобно смотрѣть, чтобы переходъ этотъ не былъ внезапный, по постепенный, и скотинѣ хоть по немногу давать сухаго

a pole pełne chwastów $2\frac{1}{2}$ do 3-ch ośmin na morg nie nadto.

Pod koniec tego miesiąca, gdy rola się ogrzeje i ranne przymrozki nie tak silne, siać należy.

Jęczmień ziarno to wymaga starannéj uprawy, dla tego téż po roślinach okopowych najlepiéj się udaje, choć i po ozimînie, byleby grunt dobrze uprawny, dobrze rodzi.

Koniczyna zwykle ją zasiewano z jęczmieniem, lecz daleko lepiéj siać ją jak tylko śnieg zginie po runi oziméj, tam gdzie rola dla niéj właściwa, daleko lepiéj się wkorzenia i bez porównania lepiéj się udaje jak siana w jarzynie.

Kartofla nie dotykając uprawy, bo ta każdemu dobrze znana, zwrócę tu tylko uwagę, że póki będziemy używali do sadzenia kartofli drobnéj tak zwanéj sadzonki, póty będziemy mieli zły urodzaj, i choroby kartofli. Kartofla drobna jest to ta, która nie pośpiała dorość, ukształcić się i dojrzeć i jak nasienie tak téż plon chorobliwe wydaje rośliny. Do sadzenia należy brać kartoflę dorodną dojrzałą, i lepiéj taką kroić, niżeli sadzić całą, a drobną. Mówię to z 12-letniego doświadczenia i za pewność ręczę.

Kto chce mieć oborę piękną i mleczną przez zimę, niech sadzi buraki tak zwane sybirskie, plon ich ogromny, bo do 50 beczek z morgu dochodzi, do saméj wiosny się doskonale przechowują, uprawa łatwa, bo grunt taki sam jak na kartofle, byleby nie zbyt suchy, orze się w dwuskibne zagonki i na grzbietach w odległości stopy ziarna od ziarna sadzi, po obejściu chwasty przerwać, a gdy podrosną buraki, tak jak kartoflę płużkiem obsypać.

W tym miesiącu przy przejściu bydła z paszy zimowéj na letnią, trzeba mieć baczną uwagę, aby nie przechodzić raptownie, lecz wolno i bydłu choć po trosze suchego karmu udzielać. Dobrze teraz da-

корма. Въ это время хорошо давать соль съ примѣсью можжевеловыхъ ягодъ и дегтю для лизанія какъ рогатому скоту, такъ и овцамъ.

Случать кобылъ, холостить жеребчиковъ и молодыхъ бычковъ. Жеребятъ, подвергающихся въ это время сапу, оберегать отъ холода и сырости, и болѣзнь пройдетъ сама собою, естественнымъ порядкомъ. Лекарства въ этомъ случаѣ скорѣе повредятъ, нежели помогутъ.

2) МАЙ.

Надобно спѣшить съ окончаніемъ посѣвовъ, потому что пословица говоритъ: «Станиславовъ овесъ, Мартинову рожь, все хоть брось.» Съ половины этого мѣсяца начинается посѣвъ гречихи, ранняя всегда бываетъ лучше, а позднюю очень часто въ самомъ зернѣ захватываютъ утренники. Въ это время начинается воздѣлываніе пара подъ рожь. Очень хорошо поступаетъ тотъ, кто весь свой навозъ употребляетъ подъ озимой хлѣбъ; онъ будетъ имѣть больше и хлѣба, и соломы, и удобреніе долѣе будетъ держаться въ его грунтѣ, и корнеплодныя растенія будутъ у него здоровѣе и лучше.

Паръ, не смотря на плодоперемѣнные сѣвообороты и даже при нихъ, доколѣ еще воздѣлываніе корнеплодныхъ растеній въ поляхъ и пастбищныхъ многолиственныхъ не распространилось до извѣстной степени, будетъ играть важную роль, какъ средство къ усовершенствованію земли, и самое выгодное мѣсто для озимаго хлѣба. Для хорошей обработки пароваго поля, надлежитъ въ первый разъ поднять землю мелко, и черезъ двѣ недѣли заборонить. Если грунтъ земли тяжелый и нужно его троить, то перепахать поперегъ полосъ, такъ чтобы не тронуть пласта дикой земли. Въ послѣдній разъ надобно пропахать по крайней мѣрѣ за три недѣли передъ посѣвомъ.

Въ пару, на вновь унавоженномъ мѣстѣ, иногда засѣваютъ выку и другія травы, но только для употребленія на корнѣ, т. е. для пастбища заблаговременно снимаемаго; оставшіяся еще зеленыя травы слѣдуетъ немедленно взорать, рожь послѣ нихъ бываетъ очень хороша.

Теперь, равно какъ и во все лѣто, надобно заботиться о заготовленіи торфа на подстилку, чтобы онъ успѣлъ высохнуть. Торфъ, употребляемый на подстилку, какъ самъ по себѣ прикры-

wać sól z przymiesią jagód jałowcowych i dziegciu do lizania tak bydłu jako i owcom.

Klacze stanowić, źrebce i młode byczki kastrować. Zołzujące teraz źrebięta chronić od zimna i wilgoci, a choroba sama przejdzie jako naturalny symptomat. Lekarstwa tu więcéj szkodzą jak pomagają.

2) MAJ.

Jeśli co niedosianego, to należy pośpieszać, bo jak mówi przysłowie: «Stanisławów owies, Marcinowe żytko, licha warte wszytko». Od połowy tego miesiąca należy rozpocząć siew gryki, i taka najlepsza, bo poźniejszą najezęściéj w samém ziarnie przymrozki ranne zachwycą i zwarzą. Teraz to rozpoczyna się uprawa poparu pod żyto, najlepiéj ten czyni kto wszystkie swoje nawozy pod oziminy używa, najwięcéj będzie miał i chleba, i słomy, i nawóz mu dłużéj w gruncie potrwa, i rośliny okopowe będzie miał zdrowsze i lepsze.

Popar mimo płodozmianu a nawet w nim samym póki jeszcze uprawa roślin okopowych na paszą oraz i pastewnych liściatych nie rozprzestrzenią się do pewnego stopnia, ważną grać będzie rolę jako środek doprawienia roli, i najwłaściwsze miejsce dla oziminy. Aby popar dobrze uprawić, należy pierszą orkę wykonać płytko, w parę tygodni zabronować. Gdy grunt ciężki i trzeba go troić, to przeorać w poprzek zagonów, uważając aby z brózd dzikiéj ziemi nie ruszyć. Ostatnia orka w zagon winna być uskuteczniona przynajmniéj na 3 tygodnie przed siejbą.

W poparze na świeżo wygnojoném miejscu siewają się wyki, mieszanki, ale tylko do sprzętu na zielono t. j. na paszę wcześnie sprzątniętą, należy ściern ich jeszcze zielony natychmiast podorywać a żyto po nich bywa b. dobre.

Teraz jak i przez całe lato należy się zająć przygotowaniem torfu na podściał, aby miał czas wyschnąć, Torf użyty na podściał już to sam naturalnie potrzęśnięty po wierzchu słomą, już to

тый слегка сверху соломою, такъ и смѣшанный, то есть слоями выстилаемый по лошадиному навозу, не только самъ становится отличнымъ навозомъ, но и увеличиваетъ массу прежняго запаса, не дозволяя ему перегарать, а въ землѣ навозъ, смѣшанный съ торфомъ, дѣйствуетъ гораздо существеннѣе и дольше. Торфъ, по причинѣ его обилія въ здѣшнемъ краѣ, со временемъ, когда по мѣрѣ возрастанія промышленности, торговли и потребностей земледѣліе наше станетъ наравнѣ съ другими странами, сдѣлается тогда настоящею Калифорніею для Литвы.

Въ этомъ мѣсяцѣ скотъ, вслѣдствіе попадающихся на пастбищѣ ѣдкихъ растеній, достаетъ кровавую мочу; въ этомъ случаѣ, вмѣсто вбиванія осиновыхъ кольевъ и тому подобныхъ чародѣйствъ, больной скотинѣ дать кофейную ложечку селитры, растворивъ ее въ квартѣ отвара изъ льнянаго сѣмени, и давать по три раза въ день, черезъ двое сутокъ болѣзнь пройдетъ.

Отъ раздутія живота, происходящаго вслѣдствіе обжорства клеверомъ или чѣмъ другимъ, сперва скотину взнуздать перевясломъ отъ сноповъ, и гонять поливая хребетъ водою. Во внутрь давать по двѣ ложки мѣлу или извести, растворенныхъ въ квартѣ воды, хорошо давать и уксусъ; но если раздутіе слишкомъ сильно и скотина не можетъ вставать, то, гдѣ есть ветеринарный врачъ или кто другой, знающій дѣло, немедленно употребить троакаръ, въ противномъ же случаѣ, не ожидая, скотину надобно зарѣзать, мясо ея совершенно здорово.

3) ІЮНЬ.

Оканчивается первая обработка пара. Сѣнокоса не откладывать, но лишь только луга зацвѣтутъ и стоитъ ведро, то косить безъ отлагательства, также и клеверъ. Тотъ ошибается, кто откладываетъ и ждетъ, чтобы трава подросла еще болѣе; сѣно устарѣлыхъ травъ не стоитъ и половины скошеннаго въ самомъ цвѣтѣ.

Я упомяну здѣсь о двухъ очень важныхъ снарядахъ для уборки сѣна, т. е. о конныхъ грабляхъ Говарда и о снарядѣ для складыванія сѣна въ копны. Эти приборы очень практичны, немногосложны и дешевы, притомъ такъ много сберегаютъ рабочихъ рукъ, что въ самомъ небольшомъ хозяйствѣ окупятся въ одинъ годъ. Одноконные грабли сберегаютъ 30-ть человѣкъ

mieszany to jest warstami kładziony w gnojowisko końskie, nie tylko sam staje się najdzielniejszym nawozem, ale powiększa massę tamtych nie pozwalając im się przepalać, a w gruncie nawóz mieszany z torfem daleko dzielniéj i dłużéj skutkuje. Torf z powodu jego obfitości w tutejszym kraju, kiedyś gdy w miarę wzrostu przemysłu, handlu i potrzeb nasze rolnictwo na równi z innémi krajami stanie, torf kiedyś stanie się istotną Kaliforniją dla Litwy.

W tym miesiącu bydło, skutkiem napotykanych roślin ostrych na paszy, dostaje moczu krwawego, to téż w miejscu zabijania osinowych kołów i t. p. guseł, dać w razie wypadku sztuce choréj łyżeczkę kawianą saletry, rozpuszczoną w kwarcie odwaru siemienia lnianego, i te to dozy dawać trzy razy na dzień a po dwóch dobach choroba ustanie.

Na odęcie skutkiem raptownego najedzenia się koniczyny lub czego innego z początku bydło okiełzać przewiąsłem i pędzać grzbiet zlewając wodą. Do środka dać dwie łyżki kredy lub wapna w kwarcie wody zmieszane, dobrze dawać i ocet, lecz gdy odęcie gwałtowne, bydlę chodzić już nie może gdy jest weterynarz lub kto z tém obeznany, to użyć troakara, w przeciwnym razie nie czekać, a bydlę zarznąć należy, którego mięso zupełnie zdrowe.

3) CZERWIEC.

Kończy się piérwsza uprawa poparu. Z sianowaniem zwlekać nie należy, lecz jak tylko łąki w kwiecie a pogoda, to kosić, nie czekać, toż siano i koniczynę. Mylnie ten robi, kto zwleka i czeka, aby trawa jeszcze podrosła, bo siano ze staréj trawy połowę tego warte, co z téj, co w samym kwiecie skoszona.

Muszę tu nadmienić o dwóch nader ważnych narzędziach do zbioru siana, t. j. o grabiach konnych Howarda, i o przyrządzie do kopienia siana, lecz te narzędzia są tak praktyczne, tak proste i nie drogie, a przytém tyle oszczędzają robotnika, że się w najmniejszém gospodarstwie w jednym roku wypłacą. Grabie jednokonne oszczędzają 30 ludzi dziennie, przyrząd do kopienia 12. Narzędzi tych

ежедневно, а снарядъ для складыванія въ копны 12 человѣкъ. Орудія эти можно выписывать не только изъ Варшавы и Ковна, но и изъ Вишнева и съ завода Рудольфа Яcинскаго. Мы говоримъ объ нихъ по практической оцѣнкѣ.

Въ этомъ мѣсяцѣ надобно беречь скотъ отъ жаровъ. А для того выгонять въ поле на зарѣ, во время жара держать въ прохладныхъ мѣстахъ и ежедневно купать. Въ случаѣ появленія заразительной болѣзни, немедленно обратиться къ врачу для изслѣдованія свойства болѣзни и употребленія надлежащихъ средствъ, самому не вдаваться въ леченье, чѣмъ можно повредить и себѣ и сосѣдямъ.

Въ это время наступаетъ также мытье и стрижка овецъ, особенно тонкорунныхъ. Послѣ мытья наблюдать, чтобы овцы не высыхали быстро на солнцѣ, но въ тѣни, гдѣ продуваетъ вѣтерокъ. Въ противномъ случаѣ шерсть много теряетъ. Она по концамъ оттого завивается и свертывается, что торговцы ставятъ въ большой порокъ.

Здѣсь слѣдовало бы упомянуть о пчеловодствѣ, но этотъ предметъ слишкомъ важенъ, чтобы касаться его слегка; онъ требуетъ подробнаго разсужденія. Очень жаль, что Литва, столица медовъ, оставила въ пренебреженіи эту отрасль хозяйства, имѣя къ тому мѣстность и средства, какихъ нѣтъ въ другихъ странахъ, а между тѣмъ тамъ пчеловодство въ настоящее время начинаетъ процвѣтать.

4) ІЮЛЬ.

Вотъ и жатва за плечами, готовы ли мы къ ней? изготовлены ли телѣги, драбины, упряжь? очищены ли гумна, исправлены ли гуменные токи, скручены ли перевясла? Вотъ чего захотѣли, да кто же въ Литвѣ скручиваетъ перевясла, еще можетъ быть на ячмень? Перевясла для сноповъ другихъ хлѣбовъ дѣлаются изъ нихъ же на мѣстѣ, не обращая вниманія на то, сколько теряется чрезъ это зерна, сколько напрасно пропадаетъ драгоцѣннаго въ ту пору времени, и какія тогда скручиваются перевясла. Неужели трудно, какъ дѣлается на цѣломъ свѣтѣ, изъ кулевой соломы надѣлать перевяселъ зимнею порою по утрамъ и вечерамъ, а потомъ ихъ только намочить и вынести? Неужели будемъ еще выходить въ поле только съ серпомъ, неужели коса,

nie tylko w Warszawie, Kownie, ale w Wiszniewie, i w fabryce W. Rudolfa Jasińskiego dostać można. O narzędziach tych mówimy z praktycznego ich ocenienia.

W tym miesiącu strzedz bydła od upałów. Dla tego do dnia wypędzać, przez upał trzymać w chłodnych miejscach i pławić codziennie. W razie zjawienia się zarazy, udać się zaraz do lekarza dla zbadania istoty choroby i użycia środków, nie wdawać się samemu w leczenie, czém i sobie i całéj okolicy zaszkodzić można.

Teraz téż następuje mycie i strzyża owiec, zwłaszcza cienkowełnistych. Po wymyciu uważać, aby owce nigdy raptownie na słońcu, ale w cieniu na przewiewie wyschły. W przeciwnym razie wełna wiele traci. Końce zwierzchu sztaplu kurczą się i skręcają, co u kupców wielki brak stanowi.

Należałoby tu wspomnieć o pszczelnictwie, lecz to przedmiot zbyt ważny, potrzebujący ścisłego traktowania, aby go pobieżnie dotykać. Szkoda, i wielka szkoda, że Litwa, owa stolica miodów, tak zaniechała téj gałęzi gospodarstwa, mając do tego miejscowość i środki, jakich inne kraje nie posiadają, a gdzie pszczolnictwo obecnie rozkwitać zaczyna.

4) LIPIEC.

Otoż i żniwo za pasem, a my do niego czy gotowi? czy mamy gotowe wozy, drabiny, uprzęże? czy gumna wyczyszczone, toki naprawione, czy przewiąsła nakręcone? ba zachciałeś, a któż to na Litwie przewiąsła kręci, jeszcze czasami na jęczmień, inne zboże samo się z siebie wiąże, nie patrząc na to ile to się ziarna naociera, ile czasu wtenczas tak drogiego namarnuje i jakie to są wtenczas przewiąsła i wiązanie. Czyżby to trudno, tak jak na całym świecie się dzieje, z kulowéj słomy nakręcić przewiąseł zimową porą rankami i wieczorami, a potém ich tylko namoczył i wyniósł? czyż jeszcze z sierpem tylko wyjdziemy, czyżby nam kosa, którą cały świat przyjął i używa, tnąc na ścianę nie oszczędziła połowy robotnika? W tym roku mieliśmy już w użyciu na naszéj ziemi kilka żniwiarek francuz-

которую принялъ и употребляетъ весь свѣтъ, сваливая хлѣбъ стѣною, не сберегла бы намъ половины рабочихъ рукъ? Въ настоящемъ году уже пущены были въ дѣло на нашей землѣ нѣсколько жатвенныхъ машинъ французскихъ, англійскихъ, американскихъ, а изъ нашихъ Г. Домейко, въ Россіи мы слышали о двухъ, а преимущественно о такъ называемой ручной телѣжкѣ.

Дай Богъ, чтобы которая нибудь изъ нихъ достигла какъ можно скорѣе своего практическаго совершенства, т. е. чтобы исполняла работу дешевле руки, скорѣе и лучше.

Общимъ правиломъ жатвы вообще, какъ бы она ни производилась, должно быть то, чтобы жать хлѣбъ зеленоватый, не допуская до совершенной зрѣлости. Хозяинъ имѣетъ въ то время лучшую солому и зерно, что по практическому разсчету наименѣе составляетъ до 10 процентовъ, сверхъ того ничего не теряется черезъ осыпку.

Теперь также слѣдуетъ заготовлять рожь на посѣвъ. Хорошо тому, кто имѣетъ рожь въ снопахъ (разумѣется, если она была урожайна) отъ прошлаго года; такое зерно ровнѣе всходитъ и сильнѣе растетъ, иначе надобно прибѣгать къ околачиванію, а гдѣ дѣйствуетъ молотильня, то просѣвать рукою, и брать на сѣмена самое отборное зерно.

Въ этомъ мѣсяцѣ надобно тщательно беречь скотъ, чтобы жары и пастбища, во время засухи покрытыя пылью, не развили въ немъ расположенія къ воспалительнымъ болѣзнямъ, купать скотъ въ то время, когда онъ не измученъ, никогда во время жара, но по вечерамъ и по утрамъ. Если скотина скучна, не имѣетъ аппетита и, какъ простой народъ говоритъ, не пережевываетъ жвачки, давать то простое лекарство, которое всегда употребляемо было съ хорошимъ успѣхомъ, и которое я считаю предохранительнымъ средствомъ противъ первоначальной болѣзни, происходящей отъ засоренія желудка и неопаснаго еще состоянія воспалительной болѣзни. Взять горсть льнянаго сѣмени, всыпать въ кварту воды, сдѣлать отваръ, всыпать въ него 2 ложки глауберской соли, ложку поваренной, и кофейную ложечку селитры, и такой пріемъ давать по 3 раза въ день. Никакою воспалительною болѣзнью пренебрегать нельзя, но лишь только замѣчены будутъ жаркое дыханіе, насжившаяся шерсть, вздрагиваніе и дрожь, немедленно обратиться къ врачу.

kich, angielskich, amerykańskich, z naszych W. Domejki, w Rossyi o parże słyszeliśmy a mianowicie o owéj ręcznéj tak zwanéj, teleżce.

Oby która z nich doszła jak najprędzéj do swéj praktycznéj doskonałości, t. j., aby wykonywała robotę taniéj jak ręka, prędzéj i lepiéj.

Ogólnem prawidłem żniwa być powinno bez względu czém ono się dokonywa, aby żąć zboże zielonkawe, niedopuszczając do zupełnéj dojrzałości. Ma wtenczas gospodarz lepszą słomę i ziarno, które praktycznie obliczone o 10 procentów najmniéj stanowi, bynajmniéj przez osypanie nie traci.

Teraz to należy przygotować zboża na nasienie, dobrze robi kto ma w snopie żyto (rozumie się jeżeli było dorodne) roku zeszłego; takie ziarno równiéj obchodzi i silniejsze daje rośliny, inaczéj do okłotu uciekać się należy, a gdy działa młocarnia, to ręcznie odwiewać i samo czoło na nasienie brać należy.

Bydła w tym miesiąca pilnie strzedz należy, aby upały i pasza w czasie suszy zapylona nie usposobiły do chorób zapalnych, pławić je wtenczas, gdy niezmęczone, nigdy w czasie upału, lecz nad wieczór i rano. W razie posępności bydlęcia, braku apetytu i nieprzeżuwania, co lud nazywa, że bydlę żujki nie żuje, dać to proste lekarstwo, którego zawsze z dobrym skutkiem używano a które uważam za środek zaradczy przeciw pierwiastkowi choroby, powstałéj z zamulania żołądka i lekkiego stanu zapalnego. Z garści siemienia lnianego zalanéj kwartą wody, zrobić odwar, wsypać do niego 2 łyżki soli glauberskiéj, łyżkę kuchennéj, i łyżeczkę od kawy saletry i dawać taką dozę 3 razy na dzień. Ze wszelką zaś chorobą zapalną nie żartować, lecz skoro tylko oddech gorący, sierć najeżona, dreszcze a z niemi trzęsienie się, udać się zaraz do lekarza.

5) АВГУСТЪ.

Продолжается уборка оставшихся яровыхъ хлѣбовъ, преимущественно гречихи. Въ выборѣ совершенно безплодныхъ полей подъ гречиху, заключается причина жалкаго ея роста, такъ что ее надобно рвать. По оцѣнкѣ рабочихъ рукъ выходитъ, что тамъ, гдѣ гречиху надобно рвать, ее и собирать не стоитъ. Въ этомъ мѣсяцѣ у насъ производится озимой посѣвъ,— основаніе нашихъ хлѣбныхъ продуктовъ.

Самою лучшею порою посѣва въ нашемъ климатѣ считается время между 10 и 20 числами этого мѣсяца. Раньше и позже этихъ чиселъ посѣвъ не такъ вѣренъ. Главное условіе есть то, чтобы сѣять рожь на пашню, совершенно вылежавшуюся, то есть чрезъ три недѣли по запашкѣ; во вторыхъ, чтобы сѣять въ сухое время и на пашню совершенно сухую, такъ чтобы за боронами вилась пыль. Это такъ важно, что въ противномъ случаѣ лучше нѣсколько времени обождать. Здѣсь мы говоримъ о посѣвѣ въ паровомъ полѣ, а засѣвая послѣ гороха, если онъ былъ хорошъ и оставилъ чистую пашню, то запашка съ перваго раза дѣлается полосами и спустя нѣсколько времени засѣвается, точно также послѣ клевера никакъ не льзя переворачивать остатковъ его въ землѣ; но если клеверъ росъ худо, пашня засорена травами, то надобно въ началѣ Іюня воздѣлать такъ какъ паръ. Сѣяніе ржи, употребляемое въ малыхъ хозяйствахъ послѣ гречихи и картофеля, не хорошо, и никогда не даетъ хорошаго урожая.

Пшеница требуетъ почвы, заключающей въ составныхъ частяхъ своихъ глину, и при томъ въ значительной пропорціи, сверхъ того сильно унавоженной. Обработка земли подъ пшеницу, по свойству самой почвы, должна быть самая тщательная, т. е. придется пропахать ее три, а иногда и 4 раза. Никогда не совѣтую сѣять пшеницу на почвѣ искуственной, т. е. только сильно унавоженной, но для нея несвойственной; здѣсь пшеница всегда пропадаетъ или вылегаетъ. На такой почвѣ лучше имѣть хорошую рожь, нежели худую пшеницу.

Послѣ посѣва озимаго хлѣба слѣдуетъ, какъ можно скорѣе, приступать къ пахавію поля подъ яровое, ибо только на пашнѣ, рано поднятой, жниво и трава, доколѣ стоитъ теплое время, пере-

5) SIERPIEŃ.

Jeszcze sprzęt reszty jarzyny, mianowicie gryki.— Wybieranie pól zupełnie płonnych pod grykę, jest powodem nędznego jéj wzrostu tak że ją rwać trzeba; gdybyśmy obliczyli robotnika, to niezawodnie, gdzie grykę rwać trzeba nie wartoby jéj wcale zbierać. W tym to miesiącu uskuteczniamy usiew oziminy, téj podstawy naszych produktów zbożowych.

Czas siejby żyta najwłaściwszy w naszym klimacie jest między 10 a 20 tego miesiąca. Wcześniejsza i poźniejsza siejba nie tyle pewna. Głównym warunkiem jest, aby siać żyto na rolą zupełnie odleżałą t. j. po zoraniu jéj w zagon 3 tygodnie. Powtóre, aby siać w porze i na rolą zupełnie suchą, żeby się za bronami kurzyło. Jest to tak ważne, że lepiéj nieco w razie przeciwnym zaczekać.— Tu mówimy o siejbie po poparze t. j. ugorze, siejąc po grochu kiedy ten był dobry i rolą czystą zostawił orze się od razu grochowianisko w zagon, a po odleżeniu zasiewa, to samo po koniczynie. Broń boże koniczyniska nie odwracać, lecz gdy koniczyna nędzna, rola zachwaszczona, to należy od początku Czerwca tak jak popar uprawiać.— Siew żyta w małych gospodarstwach po gryce i kartofli praktykowany, niewłaściwy i nigdy dobrego plonu nie wyda.

Pszenica ta wymaga gruntu, zawierającego w swych częściach glinę i to w znacznym stosunku. Oprócz tego silnie nawiezionego. Uprawa pod nię z natury samego gruntu musi być staranniejszą t. j. trzy najmniéj, czasem i 4-ty orki użyć wypadnie: nigdy nie radzę siać pszenicy na gruncie forsowanym, t. j. tylko silnie unawiezionym a dla niéj niewłaściwym, bo na nim pszenica zawsze przepada, lub wylega. Lepiéj na takim gruncie mieć dobre żyto jak nędzną pszenicę.

Po siejbie oziminy należy co najrychléj przystępować do podorywki gruntu pod jarzynę, bo tylko na roli wcześnie podoranéj ścierń i trawa póki ciepło przegniją chwasty obejdą i przeto się wy-

гниваютъ, сорныя травы подрастаютъ и тѣмъ самимъи стребляются, потому прежде всего вспахивай пашню, предназначенную подъ картофель, горохъ, ячмень, и такую пашню непремѣнно, если почва не тяжела, на зиму должно заборонить; подъ овсы, если ихъ хочешь посѣять безъ перепашки, можно пахать позже и пашню оставить на зиму безъ боронованія.

6) СЕНТЯБРЬ.

Распашку на зиму продолжать безостановочно. Вывозить лѣтній навозъ изъ скотныхъ дворовъ. Теперь наступаетъ уборка огородныхъ и всякихъ корнеплодныхъ растеній.

Выкопанный картофель сейчасъ же на полѣ сортировать, т. е. отбирать мелкій. Мы имѣемъ уже для этого машину, сортирующую при помощи 2 человѣкъ 30 бочекъ картофеля ежедневно на три сорта, которая въ то же время и очищаетъ его; очищенный картофель предъ окончательной уборкой его въ погреба, ямы или кучи, надобно долго сушить на открытомъ воздухѣ и, послѣ складки, до самыхъ сильныхъ примерозковъ непрестанно провѣтривать и даже кучи въ хорошую погоду совершенно открывать. Кормовую свеклу для употребленія зимою слѣдуетъ хранить въ деревянныхъ погребахъ, а для дальнѣйшаго сбереженія въ продолговатыхъ ямахъ.

Скота утромъ во время приморозковъ не выгонять, но когда уже совсѣмъ сойдетъ иней. Въ это время бываетъ много листьевъ отъ свеклы и другихъ огородныхъ растеній; очистивши надлежащимъ образомъ ихъ можно давать по утрамъ скоту, и даже не худо понемногу давать и ячной соломы, потому что захваченная морозомъ трава стельнымъ коровамъ чрезвычайно вредитъ.

Продавать сбракованныхъ овецъ, откормленныхъ на жнивахъ.

7) ОКТЯБРЬ.

Продолжай распашку, пока можно; возить торфъ въ скотные дворы и овчарни на подстилку на нижній пластъ. Принимайся также за починку хлѣвовъ, скотныхъ дворовъ и конюшенъ, чтобы твои домашнія животныя имѣли на зиму теплое и выгодное помѣщеніе. Теплой дворъ половина корму, не говоря уже о здоровьѣ въ немъ для стельныхъ коровъ, телятъ и удоѣ молока. Для

niszczą, dla tego co najpiérw orz rolą przeznaczoną pod kartofle, grochy, jęczmienie, i taką rolą koniecznie, jeśli grunt nie zbyt ciężki na zimę zabronować należy, pod owsy, gdy je siać masz po ziembli, można zorać póżniéj i rolą niebronowaną na zimę zostawić.

6) WRZESIEŃ.

Podorywkę na zimę wciąż uskuteczniać. Letni nawóz z obór powywozić. Zbiór z ogrodów i wszelkich roślin okopowych teraz następuje.

Kartoflę wykopaną, którą od razu na polu sortować t. j. wybierać drobną należy, a do czego mamy już nawet maszynę sortującą za pomocą 2-ch ludzi 30 be. dziennie na trzy gatunki i oczyszcza z ziemi: otoż taką kartoflę należy przed schowaniem jéj ostatecznêm do sklepów, dołów, lub kopców jak najdłużéj suszyć na wolném powietrzu, oraz po złożeniu jéj do samych silniejszych przymrozków ciągle luftować a nawet kopce całkiem jak pogoda odkrywać. Buraki pastewne do użycia na zimę należy chować w drewnianych sklepach, na dalszą konserwę w groblach t. j. podłużnych rowach.

Bydła z rana w czasie przymrozków nie wypędzać, ale jak całkiem śrzon zginie. Jest teraz wiele naciny z buraków, ogrodowin, to te z piasku oczyszczone bydłu rankami dawać, a nawet i trochę jęczmionki nie zawadzi, trawa bowiem zmarzła krowom cielnym nadzwyczaj szkodzi.

Braki od owiec na ścierniach wypaszone przedawać.

7) PAŹDZIERNIK.

Jeszcze orz póki się da, podwozić torfu do obór, owczarni, gnojowiska na spodnią warstwę. Oraz weź się do opatrzenia chlewów, obór, stajeń, abyś na zimę ciepłe i wygodne pomieszczenie twoim zwierzętom przygotował, ciepła obora połowa karmu, ani mówić o zdrowiu dla krów cielących się, dla młodzieży i saméj wydojności mléka: W tym to celu na całéj Litwie w téj porze wożą tak zwane

этой цѣли во всей Литвѣ въ эту пору возятъ такъ называемыя вышки, т. е. тоненькія жерди, которыя кладутся на брусьяхъ, сверху прикрываемыя соломой, что составляетъ родъ потолка. Эти жерди, высохшія черезъ зиму, лѣтомъ обыкновенно сожигаютъ и такъ ежегодно онѣ пропадаютъ; такой потолокъ не удерживаетъ тепла, кормъ, сваливаемый на немъ, дѣлается для скота и овецъ ядомъ, въ шерсти у овецъ, отъ падающей сверху соломы, всегда бываетъ много потрухи, а сколько произошло пожаровъ отъ висящей съ потолка соломы! Обычай этотъ такъ укоренился, что если увидите фасады овчаренъ, дворовъ, конюшенъ, украшенные рѣзьбою, колоннами, капителями, то будьте увѣрены, что внутри, не смотря на все это, вмѣсто досчатаго потолка, найдете эти несчастныя вышки.

8) НОЯБРЬ.

Въ это время полевыя работы обыкновенно прекращаются. Скотъ надобно уже совсѣмъ поставить на зимній кормъ въ хлѣвахъ; поздняго выгона скота на луга и озими никому не совѣтую.

Запирая скотъ на зиму, главное дѣло строго его разсортировать, т. е. стельныхъ коровъ и близкихъ къ отеленію отдѣлить, дойныхъ, яловицъ, телятъ годовалыхъ и нынѣшняго года, всѣхъ поставить порознь, чтобы каждому былъ соотвѣтственный уходъ и кормъ.

Дойныхъ и стельныхъ коровъ надобно кормить обильно, и кормы давать сочные, какъ то: свеклу, картофель и огородныя растенія. Все это разрѣзывается на мелкія части и смѣшивается съ сѣчкой и мякиной; на молоко лучше дѣйствуетъ кормъ сырой, нежели вареной. Хорошо такой кормъ въ чанахъ продержать въ тепломъ мѣстѣ сутки, чтобы онъ согрѣлся; скотъ будетъ ѣсть еще охотнѣе. Отъ времени до времени, т. е. черезъ каждыя 2 недѣли, надобно давать скотинѣ соли по 2 лота на штуку, а еще лучше распустить ее въ водѣ и вспрыснуть кормъ. Но при всѣхъ такихъ сѣчкахъ, при обливаніяхъ кипяткомъ, при бардѣ, солодовинахъ и т. п. не забывать того, что если хочешь имѣть скотъ здоровый, то, по крайней мѣрѣ разъ въ день, давай ему, не жалѣя, соломы какъ она есть, безъ того отправленіе пережевыванія и пищеваренія совершается неправильно, и раньше или позже разовьется

wyżki, t. j. żerdki, które się na belkach kładą, na nich słoma i to tworzy pewien rodzaj stolowania. Żerdzi te przez zimę wyschłe, przez lato regularnie popalą i marnują rok rocznie. Stolowanie takie ani ciepła nie trzyma, karm na niém składany, staje się dla bydła i owiec trucizną, owce w wełnie z trzęsącéj się z góry słomy pełno potruchy mają, a ileż to pożarów od wiszącéj słomy ze stolowania powstało! Zwyczaj ten tak jest silny, że gdy zobaczysz frontony owczarni, obór, stajeń ozdobione rzeźbami, kolumnami, kapitelami, to możesz być pewien, że wewnątrz mimo tego wszystkiego napotkasz w miejscu sufitu lub stolowania z desek, owe nieszczęśliwe wyżki.

8) LISTOPAD.

Teraz zwykle robota w polu ustaje. Bydło już całkiem na oborze postawić należy, późnego bowiem paszenia po łąkach i runiach nikomu nie radzę.

Główna rzecz ustawiając bydło, ściśle je rozgatunkować, t. j. krowy cielne i na samém ocieleniu osobno, dojne, jałówki, cielęta t. j. przezimki, i tegoroczne wszystko poosobno ustawić należy, abyśmy stosownie dozorować i karmić mogli.

Krowy dojne i cielne należy karmić obficie i pokarmami soczystémi, jako to: burakami, kartoflą, ogrodowinami. Wszystko to się drobno kroi i miesza z sieczką i miękiną, surowe lepiéj na mléko działają jak gotowane. Dobrze jest taki karm w kadziach potrzymać w ciepłém miejscu 24 godzin, aby się sam zagrzał, a bydło jeszcze chciwiéj jeść go będzie. Od czasu do czasu t. j. co 2 tygodnie, należy dawać bydłu soli po 2 łoty na sztukę, najlepiéj rozprowadzić z wodą i skropić karm. Lecz przy wszystkich takich sieczkach, parzeniach, braże, słodzinach i t. p., nie zapominać o tém, że jeśli chcesz miéć bydło zdrowe, to przynajmniéj raz na dzień daj mu obficie słomy w całku, bez tego funkcya przeżuwania i trawienia niewłaściwie się odbywa i wcześniéj lub późniéj doczekasz się strasznéj i nieuleczonéj choroby. Rozumie się, że w każdéj oborze, bydło dorosłe winno być na uwięzi, krowy na samém ocieleniu w osobnych zagro-

страшная, неизлечимая болѣзнь. Само собою разумѣется, что въ каждомъ дворѣ взрослый скотъ долженъ быть на привязи, а коровы передъ отеленіемъ въ отдѣльныхъ загородкахъ. Безъ привязи можно держать яловицъ, и телята также должны стоять свободно.

Общее правило относительно телятъ перволѣтковъ, которое примѣняется и ко всѣмъ домашнимъ животнымъ, есть то, что если хочешь имѣть рогатой скотъ и лошадей красивыхъ, хорошо сложенныхъ и рослыхъ, то не жалѣй въ первомъ году здороваго, изобильнаго и питательнаго корма.

dach. Wolno utrzymywać, jałównik i cielęta wolno także stać powinny.

Ogólne prawidło co do piérwszoletnich cieląt, które się stosuje do wszystkich zwierząt gospodarskich jest to, że chcesz mieć bydło, konie i to piękne, dobrze sformowane i niemałe, to nie żałuj w piérwszym roku karmu zdrowego, obfitego i posilnego.

9) ДЕКАБРЬ.

Молотьба, подвозъ матеріаловъ по санному пути и дровъ на отопленіе и въ винокурню,— вотъ хозяйственныя работы. Главнымъ занятіемъ долженъ быть хорошій уходъ за скотомъ. Справедливо говорятъ, что скотъ должно какъ можно лучше кормить съ осени, ибо если онъ теперь захирѣетъ, то послѣ ничѣмъ не откормишь, и скотина ногъ не потянетъ.

Въ этомъ мѣсяцѣ начинаютъ телиться коровы, и телята, родившіеся въ Декабрѣ, Январѣ и Февралѣ бываютъ самыя лучшія на племя. Телятъ отъ первотелокъ, если только хороши, воспитывай ни на что не обращая вниманія, если же слабы, то дозволяй имъ сосать матку по крайней мѣрѣ 3 недѣли по той причинѣ, что только теленокъ отсосетъ надлежащимъ образомъ и возбудитъ къ дѣятельности молочные органы у молодой коровы, что имѣетъ чрезвычайное вліяніе на всю ея дальнѣйшую молочность. Во время теленія коровы гораздо лучше не помогать, но предоставить природѣ, развѣ только положеніе теленка будетъ не натуральное, тогда намазавши руку деревяннымъ масломъ или сливками впустить ее въ средину, и тамъ дать надлежащее положеніе теленку, но никогда сильно не тянуть. Послѣ отеленія никогда не сдаивать молодива прежде, нежели насосется теленокъ, а потомъ уже остальное на чисто выдоить. Корову содержать въ теплѣ, и въ продолженіе трехъ дней не поить холодною водою, но давать теплое пойло изъ льнянаго сѣмени, пшеничныхъ отрубей, съ примѣсью горсти обыкновенной соли. Если бы не смотря на то мѣсто не отходило, то давать во внутрь три раза въ день по бутылкѣ отвара изъ

9) GRUDZIEŃ.

Młóćba, zwozka materyałów gdy sanna, drzewa na opał i do browaru: oto roboty gospodarskie. Głównem zajęciem jest dopatrzenie inwentarzy, słusznie bardzo utrzymują, że bydło z jesieni najlepiéj karmić należy, bo jeśli je teraz zachudzisz, poźniéj niczém nie odkarmisz i zwierzę na nogi upadnie.

Cielenie krów teraz się rozpoczyna, i cielęta także z Grudnia, Stycznia i Lutego do hodowli najlepsze. Cielęta od pierwiastek, jeśli tylko piękne, to hoduj na nic nie zważając, jeśli słabe, to daj przynajmniéj 3 tygodnie ssać z tego powodu, że ciele tylko należycie odciągnie i do działalności pobudzi organa mleczne u młodéj krowy, co na całą jéj następną mleczność nadzwyczajny wpływ wywiera. Przy cieleniu się krowy najlepiéj nie pomagać, ale zostawić naturze, chyba że położenie płodu niewłaściwe, to wtenczas rękę oliwą lub śmietanką zwilżyć, i wprowadzić do środka i tam dać właściwe położenie płodowi, nigdy gwałtownie nie ciągnąć. Po ocieleniu się nigdy nie zdajać wpierw młodziwa, aż się cielę wprzód nassie, a potém resztę czysto wydajać. Krowę utrzymywać ciepło, i przez trzy dni nie poić zimną wodą, ale dawać letnie pojło z siemienia lnianego, otrębi pszennych i garści zwyczajnéj soli. Gdyby mimo tego miejsce nie odchodziło, to dać do środka trzy razy w dzień po butelce odwaru z nasienia lub korzeni pietruszki i cébuli, t. j. nasienia łyżkę stołową, lub 4 grube korzenie pietruszki kraje się w kostkę, wrzucić do tego dwie duże cébule i gotować pod nakryciem, nim się zrobi silny odwar.

сѣмени или кореньевъ петрушки и луку. т. е. взять столовую ложку сѣмени, или раскроить продолговатыми кусочками 4 спорые корешка петрушки, къ тому прибавить двѣ большія луковицы и варить накрывши, доколѣ не сдѣлается крѣпкій отваръ.

Совѣтуютъ разные способы воспитыванія телятъ, но я держусь того мнѣнія, что чѣмъ долѣе теленокъ сосетъ матку, тѣмъ лучше. Потому надобно дозволять ему сосать по крайней мѣрѣ 8 недѣль. Передъ отлученіемъ давать ему овса и мелкаго сѣна, и пріучать пить чистую воду. Въ первомъ году не выгонять на пастбище до яроваго жнива, но давать овесъ и сѣно, осенью заблаговременно поставить въ хлѣвѣ. Соль въ комкахъ для лизанія безпрерывно должна находиться у телятъ, а лѣтомъ возлѣ скотнаго двора отгородить мѣсто, гдѣбы телята могли бѣгать.

Lubo dają różne sposoby hodowania cieląt, jednak jestem tego zdania, że im dłużéj ciele ssie matkę, tém lepsze. Dla tego 8 tygodni najmniéj ssać mu pozwolić. Na ostatnich tygodniach dawać mu owsa i drobnego siana, aż się przyzwyczai za napój czystą wodę. W piérwszym roku aż do żniw jarych na paszą nie wypędzać, lecz dawać owies i siano. I wcześnie z jesieni na stajni postawić. Sól w bryłkach do lizania winna być ciągle u cieląt, a latem tuż przy oborze wygrodzić miejsce, gdzieby cielęta biegać mogły.

10) ЯНВАРЬ и 11) ФЕВРАЛЬ.

Въ обоихъ этихъ мѣсяцахъ продолжаются работы почти однѣ и тѣ же, т. е. молотьба, доставки, уходъ за скотомъ и т. п. Въ это время сельскій хозяинъ дѣлаетъ условія съ домашнею челядью; пріискать ее и договориться съ нею дѣло очень хлопотливое; для этого надобно имѣть извѣстную сноровку и знать существующія въ этомъ случаѣ формальности. Съ измѣненіемъ нынѣшнихъ отношеній надобно ожидать, что взаимныя отношенія хозяина и прислуги опредѣлены будутъ точнѣе и представятъ лучшую гарантію вѣрности для работника, а не будутъ зависѣть отъ фантазіи.

10) STYCZEŃ i 11) LUTY.

Wobu tych miesiącach prawie jedne, te same zajęcia, t. j. młócba, odstawki, chodzenie około bydła i t. p. W tym to czasie gospodarz ma do czynienia z czeladzią, którą namówić, wystarać się o nię jest rzecz tak kłopotliwa i trzeba mieć do tego pewną wprawę, i znajomość istniejących przy tém ceremonij. Przy zmianie dzisiejszych stosunków, spodziewać się należy, że obustronne te stosunki gospodarza i czeladzi ściśléj określone i większą rękojmią pewności robotnika przedstawią a nie od fantazyi zależeć będą.

Всю зиму надобно возить торфъ въ скотные хлѣвы, конюшни, навозныя ямы и овчарни. Относительно овчаренъ, тамъ, гдѣ стоятъ суягныя матки и вскорѣ должно послѣдовать ягненіе, надобно воздержаться привозомъ торфа, чтобы не охолодить овчарни.

Przez całą zimę wóź torf do obór, stajeń, gnojowisk i owczarni, co do owczarni, to tylko tam gdzie matki kotne, i wykot ma niezadługo nastąpić, z wożeniem torfu wstrzymać się należy, aby owczarni nie oziębić.

Періодъ ягненія овецъ принимается различно. У насъ можно поставить правиломъ, что гдѣ овчарни теплыя, кормъ дается овцамъ въ изобиліи, и состоитъ не только изъ сѣна, но изъ свеклы, кормовой моркови и маковой шелухи, наконецъ изъ картофеля, что при сухомъ кормѣ непремѣнно надобно давать объягнившимся овцамъ, иначе онѣ не будутъ имѣть молока, тамъ зимнее ягненіе всегда должно слѣдовать ранѣе. Во всякомъ другомъ случаѣ ягненіе лучше при-

Rozmaite są przyimowane czasy wykotu owiec z tego można wziąć za prawidło u nas, że gdzie owczarnie ciepłe, a przytém obficie karmu dla owiec, nie tylko siana, ale buraków, marchwi pastewnéj i makuchów, nareszcie kartofli, co matkom wykoconym przy karmie suchym koniecznie podawać należy, bo inaczéj mleka mieć nie będą, tam wykot zimowy zasługuje zawsze na pierwszeństwo. W każdym innym razie lepszy będzie wykot w połowie maja. Tu tylko należy mieć pilnych

гонять къ половинѣ Мая. Тогда уже надобно имѣть старательныхъ овчарей и удвоить число подчиненной имъ прислуги.

12) МАРТЪ.

Въ этомъ мѣсяцѣ главную роль играетъ вывозъ навоза въ поле. Кто не сдѣлаетъ того своевременно, тотъ въ рабочую пору встрѣтитъ большое замѣшательство, такъ что и времени не достанетъ. Оттого-то часто навозъ остается невывезеннымъ изъ года въ годъ, а хозяинъ поноситъ огромныя потери, не извлекая пользы изъ такого огромнаго капитала, который составляетъ основаніе всего хозяйства.

Удобреніе представляетъ собою весь оборотный капиталъ, на которомъ опирается содержаніе скота и производительность пастбищныхъ и хлѣбныхъ растеній. Благоразумное употребленіе этого капитала, такъ чтобы онъ постоянно увеличивался въ фондѣ и приносилъ большіе проценты, составляетъ задачу земледѣльца, а плодоперемѣнные сѣвообороты или благоразумное распредѣленіе растеній служитъ окончательнымъ выраженіемъ ея. Хозяинъ распредѣляетъ ихъ одни за другими такъ, чтобы соотвѣтственно постепенному разложенію навоза въ почвѣ, каждое растеніе сообразно своей природѣ находило питательныя частицы, и чтобы ни одна изъ этихъ частицъ даромъ не пропадала.

Но возвратимся къ вывозу навоза. Извѣстно, что навозы жгучіе, какъ то: овечій и лошадиный слѣдуетъ вывозить на почвы холодныя, тяжелыя, глинистыя и сырыя, а на легкія навозъ рогатаго скота, компосты и т. п.

Хорошо поступаетъ тотъ, кто лошадиный навозъ перемѣшиваетъ съ коровьимъ, или какъ обыкновенно дѣлается, лошадиный навозъ, какъ сухой и соломоватый, подстилаетъ рогатому скоту, разумѣется съ прибавленіемъ сверху соломы. Изъ такой смѣси составляется чрезвычайно хорошее и дѣйствительное удобреніе.

Одинъ и тотъ же навозъ, смотря по тому, какъ онъ перегнилъ, долженъ быть употребляемъ на разныя почвы, напримѣръ, навозъ не перегнившій, съ соломой, на почвы тяжелыя, а болѣе перегнившій на легчайшія.

Очень хорошо вывезенный навозъ немедленно растрясти и запахать, но такъ какъ это не всегда можно исполнить, то при вывозкѣ навоза

owczarzy i liczbę podręcznych przy nich owczarków podwoić.

12) MARZEC.

Tu najgłówniejszą gra rolę wywozka nawozów na pole, kto tego wcześnie nie dopełni, wielką mitręgę znajdzie w czasie roboczym, tak, że i czasu nie stanie, ztąd to częstokroć nawóz niewywieziony z roku na rok zostaje, a gospodarz traci i traci ogromnie. Zostawiając tak wielki kapitał bez procentu, który jest sprężyną całego gospodarstwa.

Nawóz reprezentuje cały kapitał obrótowy, na który się chów bydła, produkcya roślin pastewnych i zbożowych składają. Umiejętne użycie tego kapitału, tak aby on się coraz w gruncie powiększał i coraz większe przynosił procenta, stanowi zadanie rolnika, którego płodozmian czyli umiejętne umieszczanie po sobie roślin ostatecznym jest wyrazem. On bowiem umieszcza je po sobie, aby stosownie do postępu rozkładu nawozu w gruncie, każda roślina stosowne dla siebie znajdowała cząstki pożywne, i aby żadna z tych cząstek się nie marnowała.

Ale wróćmy do wywozki nawozu. Wiadomo, że nawozy gorące, jak owczy i koński, należy wywozić na grunta zimne, ciężkie, gliniaste i wilgotne, na lekkie zaś gnój bydlęcy, komposty, stawiarki i t. p.

Dobrze ten robi kto nawóz koński miesza z bydlęcym, czyli po prostu gnojem końskim jako suchym i słomiastym ściele pod bydło, rozumie się z dodatkiem po wierzchu słomy. Z takiego pomieszania robi się nadzwyczaj dzielny i skuteczny nawóz.

Jeden i ten sam nawóz, ze względu na to jak jest przegniły, na różne gatunki grunt użyty być winien, i tak nawóz nie przegniły słomiasty na grunta cięższe, więcej przegniły na lżejsze.

Najlepiej gdy nawóz wywieziony natychmiast się roztrzęsa i przyoruje, lecz, że tego nie zawsze dopełnić jesteśmy w stanie, to przy wywo-

зимнею порою я по собственному опыту могу подать слѣдующіе совѣты. Складываніе въ большія кучи, которыя потомъ развозятся, такая мѣшкотная работа, что ее почти снова надобно повторять другой разъ, въ особенности весною, когда конной работникъ такъ необходимъ на другія работы, а пѣшаго достать легче. Я поступаю такъ: вывожу навозъ въ поле зимою валами, такъ чтобы заключающимся въ нихъ навозомъ можно было удобрить 8 загоновъ, и такой валъ кладется въ одинъ рядъ вдоль всего морга; этихъ валовъ дѣлается столько, сколько предназначается навозу на моргъ, и на каждомъ складывается равное число возовъ. На мѣстахъ, черезъ которыя должны проходить эти валы, снѣгъ по возможности разгребается лопатами. Сложенные валы сверху убиваются тѣми же лопатами, и наконецъ плотно прикрываются снѣгомъ. Не думайте, чтобы это была работа мѣшкотная, или требовала много работниковъ; 4 человѣкъ слишкомъ достаточно на 20 телѣгъ; онѣ на разстояніи двухъ верстъ возятъ навозъ, очищаютъ мѣсто, убиваютъ валы и прикрываютъ плотно снѣгомъ; изъ такихъ валовъ пѣшій работникъ скоро разбрасываетъ навозъ по полю, навозъ не вывѣтривается и не перегараетъ, какъ будто онъ недавно вывезенъ изъ скотнаго двора.

Вотъ мы и окончили краткое обозрѣніе главнѣйшихъ хозяйственныхъ занятій, не касаясь вопросовъ, которые слѣдовало бы изслѣдовать строго научнымъ образомъ или излагать пространнѣе; скудость мѣста въ такомъ изданіи, какъ календарь, не дозволяетъ этого, да и самая популярность его требуетъ предметовъ общепонятныхъ, изложенныхъ въ самой простой формѣ. Наше сельское хозяйство вообще далеко отстало отъ другихъ сосѣдственныхъ краевъ; много, очень много причинъ, не всегда проистекающихъ отъ нашей вины, имѣло вліяніе на этотъ застой. Въ настоящее время, когда мѣстныя потребности, обстоятельства и отношенія указываютъ намъ совершенно иной путь, и хозяйство наше должно идти къ усовершенствованію быстрыми шагами, и оно пойдетъ безпрепятственно, если мы единодушно начнемъ дѣйствовать совокупными силами, руководимые любовію къ общему благу. Если будемъ соединять собственный интересъ съ интересомъ младшихъ братій нашихъ, если непрестанно будемъ содѣйствовать

żeniu gnoju w porze zimowéj z własnego doświadczenia następne dałbym rady: Wywożenie na wielkie kupy, z których się potém rozwozi jest tak rzeczą żmudną, że prawie ta sama się robota drugi raz powtarza, zwłaszcza na wiosnę, gdzie uprząż tak potrzebna na co innego, a pieszego robotnika dostać łatwiéj. Otoż postępuję następnie: wywożę gnój na pole zimą w wały, tak aby nawóz w nich zawarty 8 zagonów 8 skibowych mógł zagnoić, i wał taki kładę jednym zagonem wciąż całego morgu, wałów tych robi się tyle, ile nawozu na morg przeznaczam i w każdym równa liczba wozów się składa. Miejsce, gdzie te wały mają być składane, w miarę możności oczyszcza się ze śniegu łopatami. Wały złożone po wierzchu témi łopatami dobrze się ubija, i nakoniec grubo śniegiem nakrywa. Proszę nie sądzić, aby to była bardzo żmudna i potrzebująca robotnika czynność, 4-ch ludzi aż nadto na 20 furmanek, gdy te w odległości 2-ch wiorst nawóz wożą oczyści miejsce, obije wały i śniegiem grubo nakryje, z takich to wałów od razu robotnik pieszy gnój na pole roztrzęsa, gnój ani zwietrzeje, ani się przepali, lecz prawie taki jak świeżo z obory wywieziony.

Ot i skończyliśmy pobieżny przegląd zajęć główniejszych gospodarskich, nie dotykaliśmy kwestyj, któreby ściśléj naukowo rozbierać było trzeba, lub obszerniéj nad niémi się zastanawiać, boć szczupłość miejsca w piśmie takiém jak kalendarz tego nie dozwala, a z resztą popularność jego wymaga rzeczy dostępnych dla ogółu i w najprostszéj formie słowa wyłożonych. Ogół gospodarstwa naszego daleko za innémi ościennych krajów pozostał w tyle, wiele i bardzo wiele przyczyn niekoniecznie z winy naszéj wynikających na tę jego stagnacyą wpływało. Dziś gdy miejscowe potrzeby, okoliczności i stosunki na inną zupełnie każą mu wejść drogę, dziś i gospodarstwo nasze szybkim ku udoskonaleniu musi iść krokiem, a pójdzie, i pójdzie dobrze, jeśli wspólnémi siłami, zjednoczeniem, miłością dobra ogólnego powodowani działać zaczniemy. Jeśli interes własny z interesem młodszéj naszéj braci łączyć będziemy, jeśli zawsze wpływać na ich moralność i oświatę, a ztąd na szerzącą się teraz tę wstrzemięźliwość, która dla ludu jest podstawą jego materyalnego i moralnego bytu, jeśli

ихъ нравственности и образованію и распространяющейся нынѣ трезвости, на которой зиждется добрый матеріальный и нравственный бытъ простаго народа, если сами будемъ подавать ему примѣръ этой трезвости, ограничивая роскошь и безполезныя поѣздки за границу, гдѣ тратимъ деньги, въ которыхъ нуждаемся, и которые, будучи принесены на алтарь общественнаго блага, принесли бы во стократъ болѣе пользы намъ самимъ и краю.

Земледѣльческое Общество, Торговые домы, Кредитное Общество, — вотъ алтари, на которые каждый гражданинъ долженъ приносить не только остатки отъ роскоши, но и послѣднюю лепту, ибо они суть единственные двигатели къ развитію земледѣлія, къ оживленію промышлености и торговли, къ избавленію ея отъ стѣснительныхъ узъ монополіи; здѣсь обширное, благородное, общественное поле, на которомъ каждый можетъ сдѣлать добро краю.

Наше сельское хозяйство будетъ преуспѣвать лучше прежняго, если мы будемъ руководиться въ своихъ дѣйствіяхъ этими побужденіями, если будемъ любить и уважать свое состояніе, съ любовію посвятимъ познанія, капиталы и труды той землѣ, которая питала насъ и нашихъ отцевъ, которая будетъ питать также нашихъ дѣтей и внуковъ здоровымъ хлѣбомъ, лишь бы мы посѣяли на ней здоровое, собственное а не чужое зерно. Если мы полюбимъ все свое, и навсегда выбросимъ иностранные блестки изъ сердецъ, обычаевъ, изъ всей нашей общественной и семейной среды, тогда наши сельскія усадьбы дѣйствительно сдѣлаются жилищами мира, довольства и счастья, сокровищницами родныхъ прекрасныхъ качествъ, изъ которыхъ бьетъ источникъ жизни для каждаго народа. Настоящій трудъ свой, эти немногія мысли и чувства приношу моимъ единоземцамъ, какъ душевный даръ на Новый Годъ, какъ хвалебную пѣснь у яслей Спасителя, да вѣетъ божественное дыханіе надъ всѣмъ нашимъ краемъ, и любовію Христовою соединяетъ всѣхъ нашихъ братьевъ въ одну семью.

Т. Снарскій.

---

sami damy przykład téj wstrzemięźliwości, oszczędzając się w zbytkownych wydatkach, bezcelowych pojazduszkach za granicę, gdzie trwonimy grosz, którego nie mamy nad to, a który na ołtarz dobra powszechnego złożony dla nas samych i kraju stokrotne przyniósłby korzyści.

Towarzystwo Rolnicze, Domy Handlowe, Towarzystwo Kredytowe: oto są ołtarze, na które nie tylko pozostałe od zbytków, ale nawet grosz wdowi każdy obywatel ponieść powinien, boć to są jedyne środki rozwoju rolnictwa, ożywienia przemysłu i handlu, wyrwania go z krępujących więzów monopolu, to jest obszerne pole a pole szlachetne, bo obywatelskie, dozwalając każdemu dobrze zasłużyć się krajowi.

Pójdą nasze gospodarstwa, i pójdą lepiéj jak dawniéj, jeśli z tych pobudek działać zaczniemy, gdy ukochamy i uszanujemy nasz stan, ukochamy tę ziemię i poświęcimy naukę, kapitał i pracą téj ziemi, która nas, naszych ojców żywiła, a która żywić będzie nasze dzieci, i wnuki zdrowym chlebem, byleśmy w nię zdrowe i swojskie posieli ziarno. Jeśli ukochamy wszystko, co swojskie, co nasze a blichtry zagraniczne z serc, zwyczajów, z całego życia naszego towarzyskiego i rodzinnego na zawsze wyrzucimy. Wtenczas wiejskie nasze siedziby staną się istotnie przybytkami spokoju, zamożności i szczęścia, staną się skarbnicami cnót rodzinnych, z których źródło żywota dla każdego narodu wytryska. Tę pracą moję i te kilka myśli i uczuć, składam ziemianom naszym jako serdeczną na Nowy Rok wiązankę, jako kolędę użłobu Zbawiciela, którego aby boskie tchnienie wiało wciąż na kraj nasz cały, i miłością Chrystusową wszystkich braci naszych w jednę rodzinę łączyło.

T. Snarski.

ПЕРКУНАСЪ, ВЕЛЬНЯСЪ И ЛАУМА.

Отрывокъ изъ Литовской миѳологіи.

Къ многочисленнѣйшимъ памятникамъ Литовской древности, въ области слова, принадлежатъ сказки, донынѣ вѣрно сохранившіяся въ устахъ народа. Собранныя и приведенныя въ надлежащій порядокъ, онѣ могли бы составить почти полную миѳологію со всѣми вѣрованіями древнихъ Литовцевъ. Удивительно, что Литовскій народъ почти со всѣмъ забылъ свою исторію. Онъ не имѣетъ ни разсказовъ, ни пѣсенъ о своихъ богатыряхъ языческой эпохи, извѣстныхъ намъ изъ другихъ источниковъ. А если иногда и запоетъ что нибудь подобное о битвѣ или войнѣ старыхъ лѣтъ, то пѣсня эта не указываетъ названій мѣстъ и лицъ, касаясь одного дѣйствія достойнаго хвалы и подражанія. Но за то позднѣйшія событія этотъ скромный народъ сохранилъ въ своемъ чувствительномъ сердцѣ, и подробно запомнилъ названія *божковъ* или *духовъ*, независимыхъ въ своей дѣятельности отъ верховнаго существа, но въ нѣкоторыхъ отношеніяхъ низшихъ человѣка. Это верховное существо называется *Дѣвасъ-свѣтъ свѣтовъ*, а духи-*дѣвай* (боги) или *дѣвайчай* (божки). Даже *Перкунасъ*, при всемъ своемъ могуществѣ, иногда преодолѣвается человѣкомъ; что жъ теперь сказать о чертѣ (Вельнясъ), котораго можетъ обманутъ старая баба?

Исключительно злыхъ духовъ Литовецъ не знаетъ, даже самъ дьяволъ, этотъ врагъ Бога, виновникъ всѣхъ мерзостей, иногда помогаетъ человѣку, содѣйствуя его матеріальному благу.

Хотя въ вѣрованіяхъ Литовца можно замѣчать дуализмъ, но въ основаніи своемъ Литовская миѳологія есть монотеизмъ, развитый въ пандемонизмѣ (царство духовъ), который у единокровныхъ Прусаковъ, на подобіе сосѣдственныхъ при-Эльбскихъ Славянъ и Готовъ, является въ видѣ троицы (Перкунъ, Пикулисъ, Патримнасъ), неизвѣстной у Жмудиновъ и Латышей, которые вмѣстѣ съ верхними Литовцами (кальненай) принадлежатъ къ одному племени Летовъ.

PERKUNAS, WELNIAS I ŁAUMA.

Ustęp z mitologii litewskiéj.

Do najliczniejszych zabytków przeszłości litewskiéj, w dziedzinie słowa, należą klechdy, dotąd wiernie przechowane w ustach ludu. Zebrane i należycie uporządkowane, omal nie złożyłyby zupełnéj mitologii i wierzenia prastarych Litwinów. Rzecz dziwna, że lud litewski prawie całkiem zapomniał swoje dawne dzieje. Ani opowiada, ani śpiewa o własnych bohatyrach z epoki pogańskiéj, zkądinąd dobrze nam znanych. A jeśli czasem i zanóci coś takiego o bitwie czy wojnie, bardzo dawno zaszłéj, to tylko ogólnikiem, nie wymieniając miejsca i osób, a wskazując jedynie na sam czyn godny chwały i naśladowania. Ale za to poźniejszéj daty wypadki przechował ten lud cichy w swojém czułém sercu i dokładnie zapamiętał imiona *bożkow*, czyli *duchów*, w swojém działaniu niezawisłych od Najwyższéj istoty, a pod niektóremi względami niższych od człowieka. Ta Najwyższa istota zowie się *Diewas-światło światłości*, a duchy— *diewaj* (bogowie), albo *diewajcziaj* (bożkowie). Nawet *Perkunas* z całą swoją potęgą bywa pokonany przez człowieka, a cóż dopiéro mówić o czarcie (Welnias), którego stara baba oszukać może?

Wyłącznie złych duchów nie zna Litwin, bo i sam djabeł, ten przeciwnik Boga, stwórca wszelkiego brzydactwa, czasem bywa pomocny człowiekowi, przyczyniając się do jego dobra materyalnego.

Jakkolwiek w wierzeniu Litwina daje się spostrzegać dualizm, wszakże w gruncie mitologia litewska jest monoteizmem, rozwiniętym w pandemonizm (wszechduchowość), który u pobratymczych Prusaków, na wzór sąsiednich Sławian nad-Łabskich i Gotów występuje w postaci trójcy (Perkunas, Pikulis, Patrimpas), nieznanéj Żmudzinom i Łotyszom, którzy razem z górnymi Litwinami (kalnenaj) należą do jednego szczepu *letońskiego*.

Замѣчательна еще одна особенность. Богъ и весь сонмъ духовъ не пребываютъ гдѣ-то за чертой свѣта, въ какой-нибудь *Валгаллѣ*, но странствуютъ по землѣ и живутъ съ людьми. Дѣвасъ въ образѣ нищаго старика ходитъ по избамъ и селамъ, добродѣтельнымъ сообщаетъ благословеніе, а невѣрныхъ и грѣшниковъ караетъ. Одни изъ духовъ осыпаютъ людей счастіемъ, а другіе дѣлаютъ имъ вредъ. И душа, оставивъ тѣло, не вовсе избавляется отъ тѣлесныхъ узъ: за грѣхи она блуждаетъ по болотамъ въ видѣ блуждающихъ польковъ, приходитъ *на кутью* ночью на канунѣ Рождества Христова и садится за пиршественный столъ, устроиваемый въ день поминоминовенія родителей (*дзяды*-илгесъ). Даже звѣздное небо (dangus *) находится въ тѣсной связи съ человѣкомъ, въ духовномъ отношеніи, ибо каждая звѣздочка есть какъ бы свѣча жизни отдѣльнаго человѣка; она свѣтитъ сообразно дѣламъ его и гаснетъ вмѣстѣ съ смертію его. Сверхъ того солнце и мѣсяцъ (*менуо* и *сауліабралисъ*-братъ солнца) считаются какъ мужъ съ женою, или какъ братъ съ сестрою; утренняя и вечерняя звѣзда (ауштрине и вакарине— одна звѣзда подъ двумя наименованіями)— это любимицы мѣсяца.

Къ этому очерку Литовской миѳологіи, прямо снятому съ народнихъ вѣрованій, присовокупляемъ сказку, въ которой являются *Перкунасъ*, *Вельнясъ* и *Лаума*— олицетворенныя силы природы.

Однажды молодой плотникъ пустился странствовать, по свѣту. Въ дорогѣ онъ встрѣтилъ человѣка именемъ Перкунаса. Оба согласились идти въ одинъ путь. На третій день встрѣтились еще съ однимъ странникомъ— это былъ Вельнясъ (дьяволъ). Идутъ всѣ трое вмѣстѣ, нако-

(*) Dangus - небо (какъ твердь и жилище Бога по ученію христіанскому) собственно означаетъ покровъ, закрытіе: dengtie покрывать, облекать; dangtis-крытка.

Jeszcze jeden szczegół, godzien uwagi. Bóg i cały zastęp duchów nie przebywa gdzieś po za światem, w jakiejś *Walhalli*, ale wędruje po ziemi i obcuje z ludźmi. Diewas w postaci starca żebraka obchodzi chaty i sioła, cnotliwych obdarza błogosławieństwem, a na niewiernych i grzeszników zsyła karę. Jedne duchy obdzielają ludzi szczęściem, drugie wyrządzają im psotę. I dusza opuściwszy ciało, nie pozbywa się całkiem cielesności: za grzechy błąka się po bagnach w postaci błędnych ogników, przychodzi pożywać *kucyą* w nocy wigilii Bożego Narodzenia i zasiada do uczty wyprawionéj w dzień zaduszny (*dziady*-ilges). Nawet to gwiazdziste niebo (dangus *) ściśle połączone z człowiekiem, we względzie duchownym; bo każda, gwiazdeczka jest niby świecą żywota pojedyńczéj osoby: świeci ona wedle jéj czynów i gaśnie równo z jéj śmiercią. Nadto słońce i księżyc (*menuo* lub *sauliabrolis*-brat słońca) uważane bywają jako małżonkowie, albo jako brat i siostra; jutrzeńka i wieczornica (Ausztrine ir Wakarine — jedna gwiazda pod dwóma imionami)-to kochanki księżyca.

Do tego szkicu mitologii litewskiéj, żywcem zdjętego z wierzenia ludu, przyłączamy klechdę, w któréj występuje *Perkunas*, *Welnias* i *Łauma*-uosobione siły natury.

Onego czasu młody cieśla puścił się w świat na wędrówkę. W drodze spotkał człowieka, nazwiskiem Perkunas. Obaj zgodzili się pójść w jednę stronę. Trzeciego dnia zeszli się jeszcze z jednym wędrownikiem — był to Welnias (djabeł). Wszyscy trzéj idą razem, aż dostali się do obszernego lasu,

*) Dangus-niebo (jako firmament i mieszkanie Boga wedle nauki chrześciańskiéj) właściwie znaczy okrycie, obłok, obleczenie: dengtie-pokrywać, oblekać, dangtis-pokrywa.

нецъ входятъ въ обширный лѣсъ, гдѣ жило множество дикихъ звѣрей, а ѣсть было нечего. Тогда дьяволъ сказалъ: я силенъ и проворенъ, скоро достану вамъ хлѣба, говядины и разныхъ припасовъ. Перкунасъ сказалъ: а я начну сверкать и гремѣть, и всѣ звѣри разбѣгутся изъ этого лѣса. Плотникъ сказалъ: а я испеку и сварю то, что вы принесете.

По этому уговору каждый сдѣлалъ свое.

И жили они привольно подъ открытымъ небомъ. Спустя нѣсколько времени плотникъ говоритъ: знаете что, товарищи? Построимъ себѣ домикъ, и будемъ жить по людски. На что намъ жить дико? развѣ мы звѣри какіе, или что?...

Дьяволу и Перкунасу очень понравилась эта рѣчь, и они пошли искать строеваго лѣса. Плотникъ выбиралъ годныя деревья, а тѣ немедленно вырывали ихъ съ корнемъ. Сообразивши, что матеріаловъ уже довольно, плотникъ только отмѣрялъ и обозначилъ мѣсто, а товарищи въ мигъ все, какъ слѣдуетъ, сдѣлали своими когтями. Обрубили, отесали большія бревна, срубили срубъ и вскорѣ сталъ красивенькій, чистенькій домикъ. На мѣстѣ срубленнаго лѣса расчистили поле. Плотникъ сдѣлалъ огромную соху, запрегъ въ нее своихъ камрадовъ, и давай пахать. Вотъ было паханье! камни разлетались въ дребезги!... Потомъ плотникъ сколотилъ широкую борону, и привязавши къ ней этихъ двухъ бороноволоковъ, заборонилъ все поле, такъ что любо. Когда пашня такъ великолѣпно была обработана, Вельнясъ досталъ разныхъ сѣменъ, а наиболѣе огородныхъ и рѣшились какъ можно болѣе насѣять рѣпы.

Овощи уродились прекрасно, рѣпа разрослась чудесно, но каждое утро находили убыль въ полѣ и никакъ не могли догадаться, кто бы ихъ обкрадывалъ. Потому постановили стеречь по ночамъ, чтобы непремѣнно изловить вора.

Въ первую ночь пошелъ на стражу Вельнясъ. Сторожитъ онъ, между тѣмъ подъѣзжаетъ воръ, вырываетъ рѣпу, и, какъ свою, нагружаетъ на возъ. Вельнясъ вдругъ подскакиваетъ къ нему, а воръ какъ хватитъ его по спинѣ, тотъ еле живъ остался. И поѣхалъ спокойно съ рѣпой.

На другой день Перкунасъ съ плотникомъ идутъ посмотрѣть, что дѣлается въ полѣ и схваченъ ли злодѣй? Находятъ, что въ рѣпѣ опять былъ воръ. Начинаютъ бранить дьявола. Тотъ объя-

gdzie żyło mnóstwo dzikich zwierząt, a nie było czego jeść. Wtedy rzekł djabeł: jestem silny i prędki, wkrótce dostarczę wam chleba, mięsa i czego tylko potrzebujecie ku pożywaniu. A Perkunas odezwał się: jak zacznę błyskać i piorunować, tak i pouciekają wszystkie zwierzęta z tego lasu. Na to cieśla: ja zaś upiekę i smaczno zgotuję, co przyniesiecie do jedzenia.

I wedle téj umowy każdy swoje zrobił.

I żyli sobie swobodnie pod gołém niebem. Aż nareszcie przekłada cieśla: wiécie co, moi koledzy? Zbudujemy sobie domek, a po ludzku mieszkać będziemy. Na co nam dziko żyć? Czy my jakie zwierzęta, czy co?...

Djabłu i Perkunasowi bardzo się podobała ta mowa, poszli więc po budulec. Cieśla wybierał zdatne drzewa, a tamci natychmiast wyrywali je z korzeni. Kiedy już pomiarkowali, że materyału będzie dosyć, to cieśla tylko odmierzył i poznaczył, a towarzysze wnet wszystko jak potrzeba zrobili swémi pazurami. Okrzesali, ociosali duże kłody, ułożyli zrąb i wkrótce stanął domek ładniutki, śliczniutki. Z lasu użytego na budowę mieli pole. Cieśla zrobił ogromną sochę, zaprzągł do niéj swoich kamratów i dawaj orać. Toć to było oranie! aż kamienie w proch rozsypały się!... Potém cieśla urządził szeroką bronę, a uwiązawszy do niéj tych dwóch bronowłoków, zabronował całe pole, aż miło. Kiedy rola tak pysznie została pod zasiew przysposobiona, Welnias dostarczył wszelakich nasion, ale najwięcéj ogrodowiny, a głównie rzepę siać postanowili.

Ślicznie obrodziła jarzyna, rzepa rozrosła się potężnie; ale każdego ranka znajdowano szkodę w polu i w żaden sposób nie mogli odgadnąć, ktoby ich okradał. Postanowili zatém pilnować nocami, żeby koniecznie schwytać złodzieja.

Piérwszéj nocy Welnias poszedł na straż. Czuwa, aż w tém nadjeżdża złodziéj, wyrywa rzepę i jak swoję pakuje do woza. Welnias raptem podskakuje do niego, a złodziéj jak skroi go po grzbiecie, to ledwo żyw został. I pojechał sobie z rzepą.

Nazajutrz Perkunas z cieślą idą zobaczyć, co się dzieje w polu i czy winowajca pojmany? Znaleźli jak dawniéj rzepę powykradaną. Więc łają djabła. Ten tłumaczy się, że zaraz z wieczora zanie-

сняется, что съ самого вечера онъ занемогъ, а когда стало полегче, то немножко вздремнулъ, и вѣрно въ ту пору, подкрался воръ.

На другую ночь поставили на стражу Перкунаса. И съ нимъ случилось тоже, что съ дьяволомъ,— досталось славно. Онъ оправдывался передъ плотникомъ такъ, что измученный зубною болью, на минутку заснулъ, и въ это время будто бы произведена кража. На третью ночь идетъ на стражу самъ плотникъ. А онъ умѣлъ играть на скрипкѣ, такъ взялъ ее съ собою и началъ наигрывать во всю силу, чтобы прогнать сонъ и непремѣнно изловить мошеника. Между тѣмъ какъ онъ такъ потѣшается, въ полночь слышитъ, что кто-то подъѣзжаетъ, покрикивая: «*пивъ, павъ, желѣзная тельѣжка, проволочный кнутикъ!*» Раздумываетъ парень, а играть не перестаетъ. Воръ, услышавши музыку, остановился возлѣ рѣпы, а нашъ сторожъ заигралъ еще сильнѣе, думая, что тѣмъ напугаетъ немилаго гостя. Не тутъ-то было! Вору понравилась игра, и онъ подходитъ къ плотнику. И кто же это былъ? Мерзкая *Лаума*, живущая въ томъ же лѣсу, съ которою никто не могъ справиться. Она крала рѣпу; она Вельняса и Перкунаса лихо отхлестала по плечамъ своимъ проволочнымъ кнутикомъ. Нашъ парень отчасти догадывался, какъ эта барыня разсчиталась съ его товарищами и видѣлъ, что надобно съ нею быть вѣжливымъ. Черезъ минуту Лаума приближается къ нему, кланяется и говоритъ: «сдѣлай милость, позволь мнѣ, и я попробую поиграть.» Но игра какъ-то не клеилась. Плотникъ взялъ ее за руку, показывая, какъ надобно перебирать пальцами и тянуть смычкомъ. Но и это не помогло, а этой барынѣ непремѣнно хотѣлось играть, какъ музыканту. Пристаетъ она къ плотнику, чтобы онъ ее училъ, обѣщая ему за то свою благодарность. Нашъ архитекторъ соглашается, но говоритъ что у нея пальцы очень толсты— надобно ихъ сдѣлать потоньше. Лаума соглашается. Плотникъ приноситъ топоръ и клинъ, выбираетъ самый крѣпкій и здоровый пень, разсѣкаетъ по срединѣ, вбиваетъ клинъ и дѣлаетъ щель, въ которую приказываетъ Лаумѣ всунуть пальцы. Когда она впустила туда свою ручищу, плотникъ вытянулъ клинъ, щель такъ крѣпко сдавила руку, что брызнула кровь, а баба кричала благимъ матомъ, обѣщая не красть рѣпы, только бы ее пустили живою. Но плотникъ молодецъ,—

mógł, a gdy chorobsko minęło, trochę zdrzemnął i zapewne pod tę porę nadszedł złodziéj.

Drugiéj nocy Perkunasa postawiono na wartę. I z nim zaszło to samo, co z djabłem— oberwał porządnie. Usprawiedliwiał się przed cieślą bolem zębów, czém zmęczony usnął chwilkę, a wtedy jakoby dokonała się kradzież. Trzeciéj nocy sam cieśla idzie na stróżę. A umiał-ci on grać na skrzypcach. Wziął więc je z sobą i jął wyrzynać od ucha, aby sen od siebie odegnać a koniecznie pojmać psotnika. Kiedy tak sobie bawi się, o saméj północy słyszy jak ktoś nadjeżdża, wołając: »*pyw, paw, żelazny wózek, drúciany biczyk!*» Rozmaite myśli temu człeczynie przychodzą do głowy, mimo to grać nie przestaje. Złodziéj usłyszawszy muzykę, zatrzymuje się przy rzepie, a nasz stróż coraz silniéj rznie po skrzypcach od całego smyka, rozumiejąc, że tém odstraszy niemiłego sobie gościa. Ale gdzie zaś! Złodziejowi podobało się granie, więc przystąpił do cieśli. I któż to był? — Szkaradna *Łauma*, żyjąca w tymże samym lesie, a od nikogo dotąd nieposkromiona. Ona to kradła rzepę; ona Welnia i Perkuna potężnie ściągnęła po plecach swoim drócianym biczykiem. Po części domyślił się nasz człeczyna, jak się jejmość obeszła z jego towarzyszami, rozumiał przeto, że wypada z nią być grzecznie. Po chwili zbliża się *Łauma* do niego, a z ukłonem oddawszy dobry-wieczór, rzecze: »bądź tak dobry, pozwól mi, niech i ja poprobuję zagrać.» Ale jakoś nie szło granie. Wziął więc cieśla ją za rękę, pokazując jak ma przebierać palcami i ciągać smykiem. Nic to jednak nie pomogło, a téj pani gwałtem chciało się grać po muzykancku. Napiera się więc, aby cieśla ją uczył, obiecując mu swoję wdzięczność. Nasz budownik zgadza się, ale powiada, że jéj palce za grube— trzebaby trochę je ścienić. Łauma zezwala. Cieśla przynosi siekierę i klin, wyszukuje najtęższego a zdrowego pnia, zacina po środku, wbija klin i robi szczelinę, w którą każe Łaumie wsunąć palce. Kiedy wpakowała tam rączyska, wyciągnął klin, szczelina tak mocno zawarła się, że aż krew trysnęła, a baba wrzeszczała, krzyczała, przyrzekając nie kraść rzepy, byleby ją żywą puszczono. Ale cieśla zuch— porwał za dróciany biczyk i porządnie wygarbował skórę téj jędzy. A kiedy na powrót wbił klin do szpary, to niby wiatr zemknęła, zostawiwszy swój żelazny wózek i dróciany biczyk.

схватилъ проволочный кнутикъ и давай хлестать эту ягу. А когда снова забилъ клинъ въ щель, то она понеслась какъ вѣтеръ, оставивъ свою тележку и проволочный кнутикъ.

На другой день Перкунасъ и Вельнясъ приходятъ осматривать рѣпу и видятъ, что все въ цѣлости. Плотникъ начинаетъ шутить надъ ними и говоритъ: нечего сказать, молодцы вы ребята! Хвастаетесь своего силой и храбростью, а старая баба одолѣла, да еще порядочно высѣкла васъ. Съ этого времени они начали смотрѣть на него, какъ на богатыря, очень боялись и уважали его. Съ той поры перестали стеречь поле, потому что никто уже не кралъ рѣпы.

Такъ хозяйничали они нѣсколько лѣтъ, наконецъ постановили разлучиться раздумавъ, что лучше будетъ, когда одинъ останется господиномъ. Долго думали, какъ бы уладить дѣло, и наконецъ рѣшили, что все хозяйство достанется тому, кто напугаетъ другихъ.

Положено было, чтобы въ первую ночь пошелъ Вельнясъ стращать своихъ камрадовъ. Въ полночь поднялась сильная буря. Затрясся весь домикъ, стѣны трещали палаты и потолокъ ходуномъ ходили, крыша коломъ встала. Перкунасъ, услышавши такой страшный трескъ и почувствовавъ, что избушка трясется и угрожаетъ опасностью, какъ изъ огня выскочилъ въ окошко. Плотникъ, оставаясь въ избѣ, молился Богу и пѣлъ духовныя пѣсни, не обращая вниманія на то, что вокругъ его дѣется. И дьяволъ ничего не могъ ему сдѣлать. Такимъ образомъ Перкунасъ проигралъ закладъ. На слѣдующую ночь пошелъ Перкунасъ стращать дьявола и плотника. Вдругъ поднимается туча, черная какъ смола. Сверкаетъ молнія и слышенъ страшный громъ. Казалось, весь лѣсъ повалится отъ громовыхъ ударовъ, и избушка сгоритъ отъ молніи. Вельнясъ увидѣвши такіе страхи, выскочилъ въ окошко и скрылся гдѣ-то на край свѣта, боясь, чтобы Перкунасъ не ударилъ въ него, потому что онъ зналъ, что этотъ господинъ стрѣляетъ въ чертей, таскающихся по землѣ. Плотникъ снова читалъ молитвы по книжкѣ, не безпокоясь о громовыхъ страхахъ. И въ этотъ разъ онъ выигралъ.

На третью ночь вышелъ стращать плотникъ, а Перкунасъ и Вельнясъ, оставшись въ избѣ, говорили: чѣмъ онъ насъ напугаетъ?— Но вотъ, въ полночь, онъ подъѣзжаетъ къ избушкѣ

Nazajutrz Perkunas i Welnias przychodzą obejrzeć rzepę, aż widzą, że nic nie naruszono. Wtedy żartował z nich cieśla, mówiąc: nie ma co dzielni z was mężczyzni! Udajecie silnych i odważnych, a stare babsko was pokonało i do tego porządnie wysiekło wam skórę. I od tego czasu przyznali mu wielką potęgę, więc niezmiernie bali się go i byli dlań z uszanowaniem. I odtąd nie trzeba było pilnować pola, bo nikt już nie kradł rzepy.

Tak gospodarowali lat kilka, w końcu postanowili rozstać się: uznali, że lepiéj będzie, kiedy tylko jeden z nich zostanie tu panem. Więc długo radzą, jakby to rozstrzygnąć. I uradzili, że temu dostanie się całe domostwo, kto drugich wystraszy.

Stanęło na tém, że piérwszéj nocy wybrał się Welnias straszyć swoich druhów. O północku straszna zerwała się burza. Cały domek trząsł się, ściany trzeszczały, pułap i belki ruszały się, dach najeżył się. Skoro Perkunas posłyszał taki przeraźliwy łomot i poczuł jak się chatka chwieje a grozi niebezpieczeństwem, natychmiast jak podsmolony wymknął się przez okno. Cieśla zostawszy w izbie modlił się na książce i śpiewał nabożne pieśni, nie zważając, co się dzieje do koła. I nic mu djabeł nie mógł zrobić. Tak tedy Perkunas przegrał zakład. Następnéj nocy Perkunas wybrał się na postrach djabłu i cieśli. Aż wtém nagle nadchodzi chmura, czarna gdyby smoła. Widać błyskawicę i słychać straszne gromy. Zdawało się, że las calutki zawali się od pocisków piorunowych, a domek spłonie od błyskawicy. Welnias zobaczywszy takie niebezpieczeństwo, czmychnął przez okno i umknął gdzieś na koniec świata, bojąc się, aby Perkunas w niego nie uderzył, boć on dobrze wiedział, że ten jegomość strzela w djabłów, włóczących się po ziemi. Cieśla znowu modlił się na swojéj książce, nietroszcząc się o postrachy piorunowe. I tą więc razą wygrana była przy nim.

Trzeciéj nocy wyszedł cieśla robić strach, a Perkunas i Welnias zostali w izbie, mówiąc: czémże on nas wystraszy?— Ale oto o północku zajeżdża pod chatę na owym żelaznym wozku Łaumy,

на желѣзной телѣжкѣ Лаумы, покрикивая: пивъ, павъ, желѣзная телѣжка, проволочный кнутикъ! При этомъ крикѣ Перкунасу и Вельнясу показалось, что ѣдетъ сама Лаума сѣчь ихъ вторично, и немедленно дали тягу. Перкунасъ, разсыпая кругомъ себя огонь, удралъ въ окошко, а Вельнясъ вылетѣлъ черезъ дымовую трубу, со страху осквернивши всю печь. И съ той поры никогда уже не показывались въ домикѣ. Такъ плотникъ остался господиномъ жилья, гдѣ спокойно прожилъ многіе годы. За остатки послѣ дьявола взялъ большія деньги отъ аптекаря. Они донынѣ продаются людямъ на лекарство, подъ названіемъ *чертова лайна*.

Эту сказку, повсюду извѣстную въ Литвѣ и на Жмуди, Авг. Шлейхеръ, ученый Нѣмецъ и большой знатокъ Литовскихъ древностей, помѣстилъ въ составленной имъ литовской хрестоматіи, а на нѣмецкомъ языкѣ издалъ въ книжкѣ подъ названіемъ: «Litauische Mährchen, Sprichworte, Räthsel und Lieder. Weimar 1857».

Мы не дѣлаемъ никакихъ толкованій этой повѣсти, не касаемся символической стороны ея, не разоблачаемъ аллегоріи: это завлекло бы насъ очень далеко. Но не можемъ оставить безъ вниманія Лаумы, которую г. Нарбуттъ несправедливо смѣшиваетъ съ богиней Лаймой. Лаума и Лайма также противоположны одна другой, какъ понятія: *неволя и вольность*, *узничество и свобода*, *застой и прогрессъ*, *несчастіе и счастіе*.

Хотя *лау-ма* въ этимологическомъ отношеніи принадлежитъ къ одному разряду съ словомъ *лявонасъ* (вмѣсто ляу-онасъ· *ляутье*-переставать, прекращаться, останавливаться),— трупъ, но не имѣетъ ничего общаго съ олицетворенною смертью-*Гильтине* (язвительница: *гильти*-язвить).

Лаума вообще означаетъ *всякое препятствіе*, которое человѣкъ при умѣ и стараніяхъ можетъ устранить и преодолѣть, и даже употребить въ пользу. Оттого и Лаума вспомоществуетъ людямъ въ различныхъ работахъ, хотя сама не умѣетъ ничего ни начать ни окончить.

Богиня смерти-Гильтине, потому называется *язвительницею*, что она своимъ жаломъ (гелуо), высасываетъ ядъ изъ труповъ, и убиваетъ людей этимъ жаломъ, а не косою. Открываемыя въ старыхъ гробахъ ножницы (коихъ

wołając: pyw, paw, żelazny wózek, a dróciany biczyk!— Jak tamci to wołanie posłyszeli, tak im się zdawało, że sama Łauma przybywa wysiec ich powtórnie. Więc natychmiast dawaj drapaka: Perkunas siejąc do koła siebie ogniem, czmychnął przez okno, a Welnias wyleciał przez dymnik, ze strachu narobiwszy na piecu, co nie miara. I odtąd nigdy już nie pokazali się w tym domku. Tym sposobem cieśla został panem téj siedziby, gdzie szczęśliwie przepędził długie lata. Za resztki po djable wziął ogromne pieniądze od aptekarza. Sprzedają się one do dziś dnia ludziom na lekarstwo, zwane *czarciém łajnem*.

Niniejszą klechdę, powszechnie znaną na Litwie i Żmudzi, Aug. *Schleicher*, uczony niemiec i wielki znawca litewszczyzny, pomieścił w ułożonych przez siebie wypisach litewskich, a po niemiecku wydał w książce pod tytułem: «Litauische Mährchen, Sprichworte, Räthsel und Lieder. Weimar 1857.»

Nie robimy tu nad tém opowiadaniem żadnych komentarzy, nie potrącamy o jego symboliczną stronę, ani usuwamy allegoryi: poprowadziłoby to nas zbyt daleko. Nie możemy jednak pominąć Łaumy, którą p. Narbutt niesłusznie uważa za jedno z boginią Łajmą. Łauma i Łajma wręcz przeciwne sobie pojęcia, jako *niewola i wolność*, *skrępowanie i swoboda*, *zastój i postęp*, *niedola i szczęście*.

Jakkolwiek *łau-ma* pod względem etymologicznym należy do jednego rzędu z wyrazem *lawonas* (za lau-onas: *lautie*-przestawać, ustawać, wstrzymywać się) trup, wszakże nic nie ma wspólnego z u osobioną śmiercią-*Giltine* (żądlica: *giltie*-żądlić).

Łauma po prostu *wszelka zawada*, którą człowiek przy rozumie a usilności w stanie usunąć i pokonać, nawet użyć ją na dobro. Ztąd i Łauma pomaga ludziom w rozmaitych robotach, chociaż niczego nie umie zacząć ani skończyć.

Bogini śmierci-Giltine, dla tego nazywa się *żądlicą*, że swojém żądłem (gełuo) wysysa jad z trupów i nim, a nie kosą, zabija ludzi. Znajdowane w dawnych grobach nożyce, (których znaczenia dotąd jeszcze nie doszli archeologowie), wedle opo-

значенія доньшѣ еще не объяснили археологи), по разсказамъ Литовцевъ, полагаемы были возлѣ умершаго для того, чтобы онъ отрѣзывалъ языкъ (жало) Гильтинѣ, когда она придетъ къ нему вынимать смертоносный ядъ. Изъ этого разсказа видно, что Литовцы даже мертвымъ тѣламъ приписываютъ жизнь, или, какъ мы уже отчасти выше сказали, не могутъ представить матеріи безъ духа, а духа безъ покрова.

Н. Акелевичъ.

РАЗВАЛИНЫ ДОМА ВАРВАРЫ РАДЗИВИЛЛЪ ВЪ ВИЛЬНѢ.

Чѣмъ бываютъ для каждаго человѣка, взятаго въ отдѣльности, первоначальныя впечатлѣнія, вынесенныя изъ родительскаго крова, впечатлѣнія, освященныя первою слезою матери, первымъ словомъ отца, что значитъ первое біеніе сердца, когда словомъ и дѣломъ указывали ему путь чести и добродѣтели, — чѣмъ бываютъ любезныя воспоминанія юности, пылкіе порывы, безумные восторги, въ которыхъ часто грѣшитъ голова, но никогда сердце, чѣмъ, говорю, бываютъ для каждаго изъ насъ эти воспоминанія радостныхъ и счастливыхъ минутъ, такъ могущественно одушевляемыя поэзіей воображенія и сердца, что намъ достаетъ ее на всю жизнь, хотя она всегда почерпается изъ одного и того же источника, то замѣняютъ для каждаго народа страницы исторіи, живыя преданія, памятники священныхъ мѣстъ и пѣсни.

Это источники, орошающіе отечественную землю каждаго народа, чтобы не изсохло ядро его жизни.

Это стихіи жизни быта, величія и цивилизаціи основанной на родной почвѣ.

Потому утверждаю съ полною увѣренностью, и при внимательномъ размышленіи о судьбахъ народовъ каждый легко убѣдится, что каждый народъ, исчезнувшій съ лица земли, но не почеркомъ дипломатитескаго пера, здѣсь нѣтъ рѣчи о формахъ правленія и политическихъ границахъ, но повторяю, каждый народъ, разсматриваемый какъ отдѣльная отрасль племени, которая исчезла съ лица земли, погибаетъ всегда отъ собственной рѣки, т. е. бываетъ самоубійцею.

Живая исторія страны, звучащая въ серд-

wiadania Litwinów były kładzione przy umarłym dla tego, żeby ucinał język (żądło) Giltinie, kiedy ta przyjdzie do niego wypierać jad śmiertelny. Z tego opowiadania wyrozumiewamy, że Litwini nawet trupom nie odmawiają życia, czyli jak już po części nadmieniliśmy wyżéj— nie pojmują materyi bez ducha, a ducha bez obłoczy.

M. Akielewicz.

SZCZĄTKI DOMU BARBARY RADZIWIŁŁÓWNY W WILNIE.

Czém są dla każdego człowieka, oderwanie wziętego, piérwsze jego wrażenia, jakie jeszcze z rodzinnych wyniósł progów, wrażenia uświęcone piérwszą łzą matki, piérwszém słowem ojca, piérwsze uderzenie serca, gdy mu wskazywano czynem i słowem drogę prawości i cnoty.— Czém są te lube wspomnienia młodzieńcze, te gorące porywy, te szalone skoki w których głowa często grzeszy, ale serce nigdy, czém, mówię, są dla nas każdego te wspomnienia chwil radości i szczęścia, owiane tak silnie tchnieniem poezyi wyobraźni i serca, że nam jej do końca żywota wystaje, choć zawsze z tego samego czerpiemy ją źródła; tém są dla każdego narodu karty dziejów, żywe tradycye, pomniki miejsc uświęconych i pieśni.—

To są źródła, które skrapiają ojczystą ziemię każdego narodu, aby rdzeń jego żywota nie usechł.

To są pierwiastki życia, bytu, wielkości i cywilizacyi na tle swojskiém osnutéj.

Dla tego też z żywą wiarą twierdzę, o czém i głębokie zastanowienie się nad dziejami ludów z łatwością każdego przekona, że każdy naród który zginął, uważany jako szczep oddzielny plemienia, które zginęło z widowni świata, zginął zawsze z własnéj swéj ręki, to jest zbrodnią samobójstwa.

Historya narodu żywa, to jest brzmiąca w ser-

цѣ и устахъ народа, прославляемая пѣснопѣнiями поэтовъ, стройная на каждомъ шагу священными воспоминанiями достопамятныхъ мѣстъ,— это пульсъ народной жизни, это вѣрнѣйшiй признакъ ея жизненной силы, это гарантiя истиннаго существованiя.

Эту истину очень хорошо понимаютъ, или по крайней мѣрѣ какимъ-то животнымъ инстиктомъ предчувствуютъ молодые народы, преимущественно составившiеся искуственно, каковы Соединенные Штаты.

Страна эта сама творитъ себѣ исторiю, и притомъ такую, какъ будто народъ ея вдругъ возмужалъ; съ величайшими усилiями собираются для позднѣйшихъ поколѣнiй сокровища драгоцѣнныхъ историческихъ воспоминанiй, освященныхъ мавзолеями, воздвигаемыми для увѣковѣченiя лицъ и мѣстъ, на которыхъ происходили важныя народныя событiя.

Гдѣ вы не встрѣтите именъ Вашингтона и Франклина? Съ какимъ удовольствiемъ и съ какою увѣренностью Американецъ сбрасываетъ съ себя характеръ, и даже отрекается происхожденiя чуждой народности, отъ которой недавно еще отдѣлился, чтобы только быть настоящимъ Янки.

Съ радостью и мы должны встрѣчать проявленiе столь искренняго сочувствiя къ роднымъ историческимъ памятникамъ, объясняющимъ народную индивидуальность, замѣчаемаго теперь у всѣхъ Славянскихъ народовъ, и столь богатыя и блистательныя открытiя, сдѣланныя на этомъ поприщѣ, въ чемъ и здѣшнiй край не отсталъ отъ другихъ. Теперь, когда охраненiе историческихъ Славянскихъ сокровищъ ввѣрено достойнѣйшимъ мужамъ, когда они, какъ жрецы Знича, стерегутъ этотъ священный огонь, чтобы онъ не угасалъ, но разгарался болѣе яркимъ блескомъ, теперь каждый съ вѣрою и любовью можетъ приступить къ этому алтарю, и излить на него жертвенную каплю масла.

У каждаго почти народа, въ глубинѣ его знаменитыхъ подвиговъ или народныхъ преданiй, является какаянибудь историческая личность, вызванная особенной симпатiей народа, которую онъ украшаетъ разноцвѣтными одеждами родной поэзiи и воплощаетъ въ вѣчное преданiе или пѣсню.

Такъ, среди многихъ женскихъ личностей

cu i uściech ludu, sławiona pieśniami wieszczów, strojna na każdym kroku uświęceniem miejsc pamiątkowych, to puls życia narodu, to najwierniejszy objaw jego siły żywotnéj; to rękojmia rzeczywistego bytu.

Znają to dobrze, a przynajmniéj, że się tak wyrażę, instynktem zachowawczym przeczuły tę prawdę narody młode, zwłaszcza sztucznie stworzone jak Stany Zjednoczone.

Kraj ten stwarzając sobie sam historyą i to historyą od razu narodu dojrzałego, z jakąż skwapliwością stara się nagromadzić poźniejszym pokoleniom skarby drogich pamiątek dziejowych, uświęconych mauzoleami wzniesionémi dla uświęcenia miejsc, gdzie zaszły ważne dla tego narodu wypadki lub osób.

Gdzież on nie przyczepia nazwiska Waszyngtona lub Franklina, jakże ochoczo i z jakąż wiarą zrzuca z siebie charakter a nawet wypiera się źródła obcéj narodowości, z któréj niedawno wyszedł, aby mógł być czystym Jankes.

Z radością i nam patrzeć należy na ten objaw tak szczerego współczucia dla rzeczy swojskich, stanowiących pamiątki dziejowe, wyświetlających indywidualnosć narodową, postrzegany w całéj obecnie Sławiańszczyznie. I na tak obfite i świetne na téj drodze zrobione odkrycia, w czém i kraj tutejszy nie pozostał za drugiémi w tyle.— Dziś gdy najzacniejszym mężom powierzona straż skarbów dziejowych Sławiańskich, gdy oni jak kapłani Znicza, pilnują tego świętego ognia, aby nigdy nie wygasł, lecz coraz żywszym lśnił blaskiem; dziś każdemu z wiarą i sercem wolno przystąpić k temu ołtarzowi i wylać nań ofiarną kroplę oliwy.

W każdym niemal narodzie widzieć się daje na tle jego dziejów poważnych lub tradycyi ludu jakaś postać dziejowa, wywołana szczególną sympatyą narodu, którą on stroi w różnobarwne częstokroć sukienki rodzinnéj poezyi i wciela w wieczystą tradycyą lub pieśni.

Z pomiędzy wielu żeńskich postaci stoi Joan-

возвышаются Іоанна д' Аркъ во Франціи, Марія Стюартъ въ Шотландіи. У насъ являются три подобныя личности, Ванды, Ядвиги и Варвары, хотя разстояніе между ними неизмѣримо, потому что Ванду съ Лѣховымъ гнѣздомъ, съ дракономъ Вавеля мы охотно причисляемъ къ нашимъ историческимъ миѳамъ, (о чемъ предоставляемъ себѣ право поговорить подробнѣе въ другое время), а образъ Варвары блѣднѣетъ предъ лучезарнымъ историческимъ образомъ Ядвиги, облеченнымъ во все величіе царской славы, героини и Христіанки, въ которомъ нѣтъ ничего для своего Я, но все для Бога и края, гдѣ самопожертвованіе для блага страны простирается до едва возможнаго для человѣка величія, здѣсь, говорю, предъ лицемъ ея Варвара остается только женщиною, но женщиною, всегда предпочтительно любимою народомъ. Я поставилъ рядомъ эти три столь разнохарактерныя личности единственно потому, что онѣ преимущественно живутъ въ устныхъ народныхъ преданіяхъ и пѣсняхъ.

Скажу болѣе; тогда какъ образъ Ванды уже тонетъ во мракѣ забвенія, а образъ Ядвиги, по чрезвычайной колоссальности неизмѣримый обыкновенною человѣческою мѣркою, превосходитъ народное разумѣніе, Варвара сдѣлалась любимѣйшимъ мотивомъ его преданій и воспоминаній. Удивительно, что въ родной странѣ ея, въ Литвѣ, всего менѣе встрѣчается воспоминаній объ ней; я не разумѣю здѣсь преданій и воспоминаній, сохраненныхъ въ книгахъ, но говорю о тѣхъ, которыя живутъ въ устахъ народа, и вырываются слезою изъ глазъ, вздохомъ изъ груди или пѣснью.

Такихъ воспоминаній не случалось мнѣ видѣть въ Литвѣ; за то въ Польшѣ, что курганъ, то Шведскій окопъ, что замокъ или развалина, то замокъ Варвары или Боны, и съ каждымъ соединяется трогательная легенда, повѣствующая какое нибудь событіе жизни, разукрашенное мѣстною народною поэзіею. Кажется, что этотъ впечатлительный народъ, трогательными воспоминаніями, встрѣчающимися почти на каждомъ шагу, хотѣлъ вознаградить свою королеву за тѣ страданія, которыхъ былъ невольнымъ виновникомъ, и которую послѣ отъ всей души полюбилъ.

Въ доказательство этого приводимъ здѣсь одно изъ такихъ воспоминаній, живущее въ устахъ народа, связанное съ мѣстомъ, близъ котораго мы долго жили, и достаточно могли прислушаться и изучить мѣстность.

na d' Arc we Francyi; Marya Sztuart w Szkocyi; u nas pojawiają się trzy podobne postaci: Wandy, Jadwigi i Barbary, a chociéż pomiędzy niémi o całe niebo różnica, boć Wandę z gniazdem Lechowém, smokiem Wawelu, zaliczamy chętnie do mitów naszych historycznych, (o czém w czasie pomówić obszerniéj zastrzegamy sobie prawo), lubo postać Barbary, blednie przed ową promienną postacią dziejową Jadwigi, obleczoną w całą wielkość chwały królowéj, bohatyrki i chrześcianki,— gdzie nic nie ma dla swego Ja, ale wszystko dla Boga i kraju, gdzie zaparcie się siebie dla dobra kraju do zaledwie możliwie ludzkiéj posunięte wielkości, tu, powtarzam w obliczu jéj Barbara, zostaje tylko kobiétą, ale kobiétą zawsze jednającą sobie serca narodu; postawiłem te trzy tak różne postaci obok siebie jedynie dla tego, że one najwięcéj żyją w żywéj tradycyi ludu i pieśni.

Więcéj powiem gdy postać Wandy już niknie we mgle zapomnienia, Jadwigi jako zbyt wielka, nie dająca się mierzyć zwykłą piędzią ludzką, przewyższa miarę ludowego poczucia, toć za to Barbara stała się najulubieńszym tematem jego podań i wspomnień. Dziwno, że w kraju jéj rodzonym, na Litwie, najmniéj jéj wspomnień napotykamy, proszę pamiętać, że nie mówię tu o podaniach i pamiątkach spisanych w księgach, ale mówię o tych, co to żyją w uściech narodu, tryskają łzą z oka, westchnieniem z piersi lub pieśnią.

Takich wspomnień nie zdarzyło mi się widzieć na Litwie, za to w królestwie, lada kurhan, to okop szwedzki, lada zamczysko lub ruina, to zamek Barbary lub Bony, do każdego przywiązana tkliwa legenda, obejmująca jaki ustęp z jej życia, osłoniona miejscową poezyą ludu. Zda się, że ten naród, tak wrażliwy, tą tkliwą pamięcią, niemal na każdym odbitą kroku, chciał nagrodzić swéj królowéj wszystkie te cierpienia, których mimowolnym był sprawcą, a którą pożniéj tak rzewnie i serdecznie ukochał.

Na dowód tego przytaczamy tu jedno z takich wspomnień, żyjące w ustach ludu a przywiązane do miejsca, gdzieśmy długo w bliskości jego mieszkali, i ztąd nasłuchać się i przeznać miejscowość dostatecznie mogli.

I

Въ царствѣ Польскомъ, въ бывшей губерніи Сандомирской, нынѣ Радомской, въ Опатовскомъ уѣздѣ, находится мѣстечко, обыкновенно называемое Илза, а правильнѣе долженствующее именоваться Ей-Лза (ея слеза). Оно лежитъ у подножія довольно высокой горы, служащей началомъ хребта Святокржискихъ горъ, на берегу обширнаго озера. Съ этою мѣстностью соединяется слѣдующее умилительное преданіе.

ЛЕГЕНДА.

Вокругъ этой горы, на которой видны развалины, былъ вѣковый, огромный боръ; въ лѣсу было множество дикихъ звѣрей и птицъ, и паны часто съѣзжались сюда на охоту. Самъ король любилъ здѣсь охотиться, трубилъ въ свой серебряный рогъ, и въ деревянномъ замкѣ, стоявшемъ на горѣ, пировалъ послѣ охоты. Эхо разносило далеко по лѣсу звуки трубъ и раздававшіеся въ замкѣ, какъ въ пчелиномъ ульѣ, голоса веселой дружины. Замолкли эти звуки, прекратились празднества, могильная тишина покрыла и боръ, и рощи, и берега озера и стѣны стараго замка.

Заросъ травою замковый дворъ, люди разсыпались по лѣсамъ, одинъ принялся за соху, другой за рыбачьи сѣти, третій ушелъ въ дальнія стороны. Въ палатахъ, гдѣ раздавалисъ веселыя пѣсни, паукъ раскинулъ свои сѣти, да филинъ иногда прокричалъ на сторожевой башнѣ и нарушилъ царствовавшее кругомъ молчаніе. И долго такъ было, какъ стѣны замка снова огласились шумомъ и кликами, а исправленные и вновь насыпанные валы наполннились вооруженными воинами. Но не охота привлекла сюда этихъ новыхъ гостей, и не веселыя забавы; король укрылъ въ этомъ тайномъ убѣжищѣ свою жену отъ злобы и измѣны, отъ коварства и мщенія родной своей матери.

Вооруженные солдаты разставлены на валахъ, на дворахъ вѣрная дружина, а самъ король спѣшитъ въ древній городъ на сеймъ, созванный въ Краковѣ. Гонцы непрестанно летаютъ съ обѣихъ сторонъ съ письмами, но нерадостны въ нихъ вѣсти, печально въ замкѣ, а бѣдная королева только молится и плачетъ.

Увы, печальны эти вѣсти; сеймъ и вельможи хотятъ отнять у короля жену, расторгнуть бракъ и уже имѣютъ на то разрѣшеніе изъ Гнѣзна. Гдѣ разрѣшаетъ Церковь и дозволяетъ вступить въ новое супружество согласно съ волею народа, тамъ

Jest w królestwie w dawniejszéj gubernii Sandomierskiéj, dziś Radomskiéj w powiecie Opatowskim, położone miasteczko w zwyczajném narzeczu Iłza właściwie Jéj-Łza nazwane. Leży ono u stóp dość wysokiéj góry, zaczynającéj niejako pasmo gór S-to Krzyzkich, nad brzegiem obszernego, bo więcéj ćwierć milowego jeziora. Otóż do tych miejsc przywiązane tkliwe podanie, które tu streszczamy.

LEGENDA.

W około téj góry, gdzie sterczą ruiny, był bór odwieczny, ogromny, a knieje obfite i w zwierza i w ptaka nęciły panów na łowy. I król sam zapuszczał tu swoje ogary i w róg swój srebrny zadzwonił, a w zamku drewnianym, co stał tu na górze, chętnie po łowach ucztował. I echo wciąż niosło, daleko po borze, dźwięk trąb, lub huki wiwatów, co wrzały na zamku jak w ulu miodowym, głosy wesołéj drużyny. Przebrzmiały te dźwięki, wiwaty ustały, cisza zaległa grobowa i bory, i knieje, i brzegi jeziora i ściany starego zamczyska.

I trawa porosła dziedzińce zamkowe, lud się po lasach rozbieżał, ten jął się za sochę, ten za sieć rybaczą, inny w daleką szedł stronę. A w izbach, co wrzały radością, weselem, pająk rozwieszał swe sieci, lub puszczyk grobowy na baszcie zahuczy i głuche przerwie milczenie. I długo tak było, aż ściany zamkowe zawrzały znów szumem i zgiełkiem, a wały naprawne i nowo usute pełne zbrojnego żołnierza. Nie łowy to wabią dziś nowych tych gości, ani wesoła ochota, lecz król tu swą żonę w tajemném ukryciu chowa przed złością i zdradą, zawiścią i zdradą i matki rodzonéj chytrą obłudą i zemstą.

Więc zbrojne żołnierze postawił na wałach, w dziedzińcach wierną drużynę, sam się zaś śpieszy do starego grodu na sejm zwołany w Krakowie. I gońce wciąż biegą z obu stron z listami, lecz smutne pisane w nich wieści, boć smutno na zamku a biédna królowa modli się tylko i płacze.

Oj, smutne te wieści, bo sejm i magnaci wydrzéć królowi chcą żonę, rozwiązać chcą śluby, a nawet już z Gniezna gotowe mają pisanie. Gdzie Kościół rozgrzesza i w nowe wejść związki z wo-

церковное покаяніе и вина и наказаніе за грѣхъ распредѣляются на весь народъ.

Королева утопаетъ въ слезахъ, а народъ изъ окрестностей собравшись у подножія горы хочетъ взглянуть на свою владычицу, и отъ чистаго сердца привѣтствовать ее хлѣбомъ и солью. Выходитъ королева на замковое крыльцо, и хочетъ сказать ласковое слово, но скорбь давитъ грудь, и только покатился потокъ горючихъ слезъ.

Жемчужная слезинка, какъ капля росы, блеститъ семью цвѣтами на горѣ, падаетъ сверху и орошаетъ ту землю, гдѣ стоялъ весь собранный народъ, а народъ увѣковѣчилъ эту капельку росы, немедленно заложилъ здѣсь селеніе, которое впослѣдствіи распространилось, и въ память Варвары донынѣ называется Ей-Лза (Ея слеза).

Вотъ одна изъ тѣхъ мѣстныхъ легендъ, съ которыми очень часто можно встрѣтиться въ царствѣ Польскомъ, дышащая всею прелестью народной поэзіи.

Вильно, сверхъ многихъ другихъ памятниковъ, имѣло развалины дома Варвары Радзивиллъ, лежащія на берегу Виліи, нынѣ большею частію занятыя вновь построеннымъ домомъ г. Карабановича. Мы не умѣли донынѣ лучше сохранить нашихъ драгоцѣнныхъ воспоминаній. Если жилище Маріи Стюартъ, которую только послѣднія мучительныя страданія и смерть какъ бы разрѣшаютъ предъ судомъ народа отъ прежнихъ грѣховъ, если, говорю, жилище Маріи Стюартъ донынѣ сохраняется съ самыми малѣйшими подробностями, какъ будто давніе обитатели вышли только за минуту передъ тѣмъ, такъ что еще остаюся слѣды разъигрывавшихся здѣсь страшныхъ кровавыхъ драмъ, то личность Варвары, столь свѣтлая и не менѣе великая страданіями, окруженная прелестью симпатіи народа, возведенная на степень идеала народной поэзіи столькими поэтами, каковы Фелинскій, Магнушевскій, Одынецъ, эта очаровательная личность поэзіи достойна того, чтобы мы хотя въ общихъ чертахъ передали потомству тѣ мѣста, куда Сигизмундъ, оставивши все свое царское величіе на Замковой горѣ, приходилъ, какъ простой человѣкъ, открыть передъ своею Варварою сердце, горящее любовію, тѣ единственныя мѣста, которыя были свидѣтелями столь краткихъ и также единственныхъ для нея минутъ надежды и счастья.

Т. Снарскій.

lą narodu dozwala, pokutę i winę i za grzech karanie na kraj, na naród rozdziela.

Królowa we łzach tonie, a ludek z pobliża u stóp już góry zebrany chce ujrzeć swą panią i z chlebem i solą a szczérém sercem powitać, i wyszła królowa na ganek zamkowy, i chce przyjazne rzec słowo, lecz boleść tamuje dźwięk głosu i tylko strumień łez rzewnych wytrysnął.

I łezka perlista jak rosy kropelka, siedmiu barwami lśni w górze, i spada z wysoka, i rosi tę ziemię, gdzie stał zebrany lud wszystek, a lud ją uświęcił, tę rosy kropelkę, zaraz osadę założył, co wzrosła w swym czasie dla wiecznéj pamięci Jéj-Łzą po dziś nazywa.

Oto jest jedna z tych legend miejscowych, z którémi się nader często w królestwie spotkać można, tchnąca całą rzewnością ludowego poczucia.

Wilno nasze, prócz wielu pamiątek, miało szczątki domu Barbary Radziwiłłówny, po nad Wilią położone, obecnie w większéj części zajęte pod budującym się gmachem p. Karabanowicza. Nie potrafiliśmy dotąd lepiéj zachowywać naszych drogich pamiątek. Boć kiedy mieszkanie Maryi Sztuart, którą tylko wielkość ostatnich przebytych boleści i śmierć sama przed sądem narodu, niejako z win przeszłych rozgrzesza i budzi pewną sympatyą, powtarzam, kiedy mieszkanie Maryi Sztuart do dziś dnia z całą drobiazgowością zachowane, tak że zdaje się że dawni jego mieszkańcy tylko przed chwilą co wyszli, że jeszcze są ślady odgrywających się tu tak strasznych i krwawych dramatów, toć postać naszéj Barbary tak czysta, świetlana a niemniéj wielka boleścią, osłoniona urokiem sympatyi i poezyi ludu, podniesiona na stopnie ideału narodowéj poezyi przez tylu wieszczów, mianowicie Felińskiego, Magnuszewskiego, Odyńca, toć ta urocza postać dziejów naszych godna tego, abyśmy choć wspomnienie ogółowi przekazali tych miejsc, gdzie Zygmunt, zostawiwszy cały swój majestat królewski na Zamkowéj górze, przychodził, jako człowiek otworzyć przed swą Barbarą serce pełne miłości, tych miejsc jedynych, które były świadkami tak krótkich i jedynych dla niéj także chwil nadziei i szczęścia.

T. Snarski.

Таб. II.

Таб. разстояній до всѣхъ губернскихъ городовъ Россіи (изъ Почтоваго Дорож. 1852 г.)

Tablica odległości od wszystkich miast gubernialnych Rossyi (z Drożnika Pocztowego).

Названіе мѣстъ. Nazwisko miejsc.	отъ Вильны. od Wil.	отъ Ковна. od Kow.	отъ Гродна. od Grod.	отъ Минска. od Miń.
Архангельскъ Archangelsk	1792	1781½	1993	1907½
Астрахань Astrachań	2268½	2407	2370½	2081
Вильно Wilno	—	139	201	188
Витебскъ Witeb.	465	471	584½	277
Владиміръ Włodzimierz	1061	1200	1181	873
Вологда Wołogda	1270	1260	1443	1135
Воронежъ Woroneż.	1248	1387	1350	1060½
Вятка Wiatka	1863	2002	1983	1675½
Гродно Grodno	201	340	—	307½
Дербентъ Derbent	2719	2858	2795	2531
Екатеринодаръ Ekaterynodar	1860½	1999	1936½	1673
Екатеринославъ Ekaterynosław	1136½	1275	1212½	949
Житомиръ Zytomierz	775	913½	689½	587
Иркутскъ Irkuck	6028	6166½	6147½	5840
Казань Kazań	1676	1815	1796	1488½
Калуга Kaługa	834	972½	953½	646
Каменецъ-Подольскъ Kamieniec-Podolski	849	988	728	737
Кишиневъ Kiszyniew	1140	1278½	1019	1027
Кіевъ Kijów	795½	934	836	608
Ковно Kowno	139	—	340	326½
Кострома Kostroma.	1235	1374	1355	1047
Красноярскъ Krasnojarsk	5027	5165½	5146½	4839
Курскъ Kursk	1017	1156	1093	829½
Кутаисъ Kutais	2660	2798½	2736	2472
Минскъ Mińsk	188	326½	307½	—
Митава Mitawa	296	286	497½	484
Могилевъ Mohilew	458½	597	578	271
Нижній-Новгородъ Niższy-Nowogród.	1280	1419	1400	1092
Новгородъ Nowogród	642	631½	843	770½
Новочеркаскъ Nowoczerkask	1647	1785½	1723	1459
Орелъ Orzeł	892	1031	1012	704½
Пенза Penza	1606	1745	1726	1418
Пермь Perm	2253	2392	2373	2065½
Петрозаводскъ Petrozawodzk	1141	1131	1342	1322
Полтава Połtawa.	1003½	1142	1079½	816
Псковъ Pskow	450	440	651½	631
Ревель Rewel	704	694	905	892
Рига Ryga	335	325	536	523
Рязань Razań	1069	1208	1189	881
Самара Samara	1882	2020½	2001½	1694
Саратовъ Saratów	1805	1943½	1924½	1617
Симбирскъ Symbirsk	1671	1810	1791	1483½
Симферополь Symferopol	1616	1754½	1692	1428
Смоленскъ Smoleńsk	500	639	620	312
Ставрополь Stawropol	1947	2086	2023	1759½
Тамбовъ Tambów	1338	1476½	1457½	1150
Тверь Twer	889	1027½	1008½	701
Тифлисъ Tiflis	2481	2620	2557	2293½
Тобольскъ Tobolsk	3181	3320	3301	2993½
Томскъ Tomsk	4472	4611	4592	4284½
Тула Tuła	947	1086	1067	759½
Уфа Ufa	2202	2341	2322	2014½
Харьковъ Charków.	1097	1236	1173	909½
Херсонъ Cherson	1338	1477	1414	1150½
Черниговъ Czerni.	630	782½	720	456
Шемаха Szemacha	2837	3025	2962	2698½
Эривань Erywań	2731	2870	2807	2543½
Якутскъ Jakuck	8742	8881	8862	8854½
Ярославль Jarosławl	1136½	1275	1256	949
Кяхта Kiachta	6754			
Петропавловскій портъ. Piotropawłowski port	13214			

Таб. географичес. положенія нѣкоторыхъ примѣчательнѣйшихъ мѣстъ Запад. Россіи и разстояній оныхъ отъ столичныхъ и губернскихъ городовъ съ указаніемъ числа жителей. Таб. III.

Tablica położenia geograficznego niektórych miejsc godniejszych uwagi Rossyi Zachodniéj i odległości ich od miast stołecznych i gubernialnych z wykazem liczby mieszkańców.

Названіе городовъ и мѣстечекъ. Nazwisko miast i miasteczek.	Число жителей. Liczba mieszkańców.	Сѣверная широта. Szerokość północna.	Восточ. долгота отъ Ферро. Długość wschodnia od Ferro.	Времени на часахъ противъ Виленск. Czasy na zegarku względn: do Wileń.	Разстоянія. Odległości. отъ Губер. города od Gubern: miast.	отъ С. Петербург. od St. Peters:	отъ Москвы. od Moskwy.	отъ Варшавы. od Warszawy.
ВИЛЕН: ГУБ: WILEŃ: GUB:				боль. + мень. —	в	е р	с т	ы.
Вильно. Wilno	51230	54°41′	42°58′	0′ 0″		710	890	514
Вилейка. Wilejka	3582	54 30	44 35	+ 6 28″	141	803	789	645
Дисна. Dzisna	5208	55 34	45 53	+ 11 40	311	634	731	815
Друя. Druja	2235	55 47	45 8	+ 8 40		632	782	
Лида. Lida	4245	53 53	42 58	0 0	89	798	897	420½
Ошмяны. Oszmiana	4103	54 25	43 36	+ 2 32	52	761	839	555½
Свенцяны. Święciany	5960	55 8	43 49	+ 3 24	76	786	966	580
Троки. Troki	6725	54 38	42 36	— 1 28	26	736	961	530
Радошковичи. Radoszkowicze	1580	53 9	44 54	+ 7 44	153	856	738	667½
Глубокое з. ш. м. Głębokie z. sz. m.	2530	55 8	45 21	+ 9 32	248	693	889	762
Долгиново м. Dołhinowo m.	1757				249	761	832	763
Жижморы м. Żyżmory m.		54 48	42 6	— 3 28	63	845	932	249
Молодечно м. Mołodeczno m.	575				121	823	769	625
Подбродзе м. Podbrodzie m.	613	54 57	42 54	— 0 16	45	897	1071	625
Сморгони м. Smorgonie m.	592	54 29	44 4	+ 4 24	84	793	807	559
Щучинъ м. Szczuczyn m.		55 36	42 24	— 2 16	138	847	946	598
Воложинъ сел. Wołożyn wios.	1530	54 6	44 11	+ 4 52	108	818	891	652
Меречъ м. Merecz m.	2161	54 10	41 51	— 4 28	83	793	968	368
Стравеники. Strawieniki	825	54 46	42 9	— 3 16				
КОВЕН: ГУБ: KOWIEŃ: GUB:								
Ковно. Kowno	15207	54°54′	41°34′	— 5′46″		699	1029	375
Вилькомиръ. Wiłkomierz	4482	55 15	42 26	— 2 18	64	635	965	439
Новоалександровскъ. Nowoaleksandr.	1400	55 53	43 36	+ 2 32	171	529	874	546
Россіены. Rosienie	6234	50 23	40 45	— 9 2	105	805	1134	480
Тельши. Telsze	3784	55 59	39 55	— 12 22	269	758	1179	644
Шавли. Szawle	5344	55 56	40 59	— 8 6	204	683	1104	579
Поневѣжъ. Poniewież		55 44	42 1	— 3 48				505
Видзы з. ш. Widze z. sz.	2402	55 24	44 17	+ 5 16	206	570	854	
Шадовъ з. ш. Szadów z. sz.	3415	55 54	41 25	— 6 12	170	717	1070	
Юрбургъ з. ш. Jurborg z. sz.	728	55 7	40 26	— 10 18	84	783	1113	459
Кейданы м. Kiejdany m.	3728	55 17	41 39	— 5 16	42	704	1012	
Средники м. Średniki m.		55 5	41 2	— 7 54	43	742	1071	
Таурогенъ м. Taurogi m.	2434	55 27	43 28	+ 2 0	126	779	1155	501
Уцяна м. Uciana m.		55 30	43 16	+ 1 12	116	575	921	491
Янишки м. Janiszki m.		56 15	41 17	— 6 44	243	644	1143	
ГРОДНЕН: ГУБ: GROD: GUB:								
Гродно. Grodno	17257	53°41	41°30′	— 5 52″		911	1010	308
Брестъ-Литовскъ. Brześć Litewski	18058	52 5	41 19	— 6 36	198	1080	1002	185½

Названіе городовъ и мѣстечекъ. Nazwisko miast i miasteczek.	Число жителей. Liczba mieszkańców.	Сѣверная широта. Szerokość północna.	Восточ. долгота отъ Ферро. Długość wschodnia od Ferro.	Времени на часахъ противъ Виленск. Czasy na zegarku względn: do Wileń.	Разстоянія: Odległości. отъ Губер. города od Gubern: miast.	отъ С. Петербург. od St. Peters:	отъ Москвы. od Moskwy.	отъ Варшавы. od Warszawy.
				боль. + мень. —	в	е р	с т	ы.
Бѣльскъ. Bielsk	2595	52°46′	40°51′	— 8′28″	114	1025	1124	148½
Бѣлостокъ. Białystok	15827	53 8	40 55	— 8 42	74	985	1084	188½
Волковыскъ. Wołkowysk	3416	53 10	42 8	— 3 20	75	979	974	382
Кобринъ. Kobryń	6057	52 13	42 1	— 3 48	241	1036	959	228½
Пружаны. Prużany	4636	52 33	42 7	— 3 24	285	1027	949	294
Слонимъ. Słonim	8708	53 5	42 58	0 0	157	897	892	368½
Соколка. Sokołka	3008	53 26	41 13	— 7 0	37	948	1047	271
Гоніондзъ з. ш. Goniądz z. sz.	2567	53 29	40 24	— 10 16	94			
Дрогичинъ з. ш. Drohiczyn z. sz.	981				168	179	1178	282½
Клещи. Kleszcze	1218	52 35	40 59	— 7 56	137	1048	1063	251
Брянскъ м. Brańsk m.	932	52 45	40 30	— 9 52	148			
Домброва м. Dombrowa m.	1244	53 39	41 1	— 7 48	41			
Друскеники м. Druskieniki m.					45			
Заблудовъ м. Zabłudów m.	2391	53 1	41 0	— 7 52	89			
Зельва м. Zelwa m.	1245	53 9	42 29	— 2 56	97			
Кнышинъ м. Knyszyn m.	2268	53 19	40 35	— 9 32	76			
Кузница м. Kuźnica m.	1090	53 31	41 18	— 6 40	36	933	1032	344
Наревъ м. Narwa m	1855	52 55	41 11	— 7 38	101			
Одельскъ м. Odelsk м.	1485	53 24	41 25	— 6 12	37			
Свислочь м. Świsłocz m.	2167	53 3	41 47	— 4 44	122	804	663	
Семятичи м. Siemiatycze m	4542	52 26	40 31	— 9 48	157			
Супрасль м. Supraśl m	2004	53 13	41 0	— 7 52	87			
Суражъ м. Suraż m	1258	52 57	40 36	— 9 28	104			
Суховоля м. Suchowola m.	1979	53 35	40 44	— 8 56	74			
Тржцяны м. Trzciany m.	1243				113			
Хороща м. Choroszcza m.	1885	53 9	40 39	— 9 16	85			
Цѣхановецъ м. Ciechanowiec m.	2979	52 41	40 10	— 11 12	171			
Яновъ м. Janów m.	1808	53 27	40 53	— 8 20	334	1119	1000	
МИНСК. ГУБ. MIN. GUB.								
Минскъ. Mińsk	23602	53°54	45°14	+ 9′ 4″		890	702	525½
Борисовъ. Borysów	5003	54 15	46 10	+ 12 48	75	786	628	600
Игуменъ. Ihumeń	1810	53 36			66	956	719	591
Мозырь. Mozyr	4507	52 3	46 56	+ 16 28	360	987	713	763
Новогрудокъ. Nowogródek	5364	53 36	43 29	+ 2 4	143	851	845	496½
Пинскъ. Pińsk	8716	52 7	43 46	+ 3 12	253	1075	955	356
Рѣчица. Rzeczyca	4415				332	959	686	735
Бобруйскъ кр. Bobrujsk for.	10222				162	844	623	564
Докшицы з. ш. Dokszyce z. sz.	1966	54 54	45 25	+ 9 48	162	728	865	687½
Несвижъ з. ш. Nieśwież z. sz.	4230	53 13	44 21	+ 5 32	103	925	806	422
Кайдановъ. Kajdanów					41	931	743	566½
Лоевъ м. Łojów m.	1240				390	1017	743	792½
Смиловичи м. Śmiłowicze m.	435	53 45	45 40	+ 10 42	38	928	741	563½
Глускъ м. Głusk m.	1650	52 54	46 21	+ 13 32	138	941	746	

ЯРМАРКИ

знатнѣйшія внутри имперіи и за границею.

Въ Бѣшенковичахъ: въ д. СС. Петра и Пав. Ап.
Въ Г. Бобруйскѣ: 1, На Богоявленіе; 2, въ д. С. Николая Чуд., 9 Мая; 3, Въ д. Покр. Пр. Бого.
Въ М. Биржахъ Поневѣжскаго Уѣзда: 1, 6 Января; 2, Іюля 26; 3, Сентября 29.
Въ М. Хасловичахъ: 24 Іюля.
Въ Г. Харьковѣ; 1-ая, Крещенская съ 6 Января; и 2-ая Успенская съ 15 Августа, по 4 недѣли.

Въ Г. Гроднѣ: съ 26 Іюня по 26 Іюля.
Въ Долгиновѣ: въ день Вознесенія Господня.
Въ М. Друѣ: на Богоявленіе.
Въ Гомлѣ: на Новый Годъ.
Въ Янишкахъ: 1, на Срѣтеніе; 2, въ 4-тую Среду велик. поста; 3, Въ д. Тѣла Христова.
Въ Иллукштѣ: 1, На Богоявленіе, 2, На Срѣтеніе.
Въ Краславѣ: 1, Съ начала Мясопустной недѣли до великаго поста; 2, Въ д. Св. Доната или въ 1-е Воскрес. послѣ СС. Петра и Павла.
Въ Кальваріи, въ Воскресеніе послѣ Прав. Поло. Ризы: Пре: Богоро. въ Іюлѣ.
Въ Кенигсбергѣ: Іюня 24 по нов. ст.
Въ М. Лужкахъ: Вилен. Губерн. Дисненскаго Уѣзда помѣщицы Графини Чапской двѣ Ярмарки: 1-я 25 Января, а вторая 8 Сентября.
Въ Линковѣ: въ Воскресенье послѣ 16 Іюля.
Въ Любавичахъ: 1, На Богоявленіе; 2, Въ день СС. Апост. Петра и Павла.
Въ Лейпцигѣ: 1, На Новый Годъ; 2, Апрѣля 24, и 3, въ д. С. Михаила Архис. по нов. ст.
Въ М. Несвижѣ Минскаго Уѣзда, 17 Сентября.
Въ Новогрудкѣ: 1-ая, Крещенская съ 6 по 15 Января; 2-ая съ 29 Іюня по 16 Іюля.
Въ Г. Новоалександровскѣ: 1, Въ Воскресеніе послѣ Богоявленія; 2, 15 Августа.
Въ Освѣи Витебской Губ.: 1, въ послѣдній Пятокъ предъ днемъ СС. Апост. Петра и Павла; 2, въ день СС. Бориса и Глѣба 24 Іюля.
Въ Островнѣ, на Успеніе Пресвя. Богоро.
Въ Паричахъ Бобруйскаго Уѣзда: въ день Св. Прасковіи 14 Октября чрезъ 8 дней.
Въ М. Плунгянахъ: 1, въ 1-й Понедѣлокъ вел. Поста; 2, въ д. Рожденія С. Іоанна Крест.
Въ Посволѣ: въ тотъ же самый день.
Въ Полтавѣ: 1, на Вознесеніе Госп.; и 2, Ильи Пророка 20 Іюля, по четыре недѣли.

JARMARKI

pryncypalniejsze krajowe i zagraniczne.

Bieszeńkowicze: w dzień SS. Ap. Piotra i Pawła.
Bobrujsk: 1-szy na 3 Króle; 2. na S. Mikołaj t. j. 9 Maja; 3. na Pokrowy P. Maryi.
Birże w P-cie Poniewiezkim: 1-szy 6 Stycznia; 2-gi, 26 Lipca; 3-ci, 29 Września.
Chasłowicze: dnia 24 Lipca.
W Charkowie: 1-szy, Trzykrólski od 6 Stycznia; i 2-gi, na Wniebowzięcie N. P. M. od 15 Sierpnia, przez 4 tygodnie każdy.
Grodno: od 26 Czerwca do 26 Lipca.
Dołhinów: na Wniebowstąpienie Pańskie.
Druja: na 3 Króle.
Homel: na Nowy Rok.
Janiszki: 1, na Gromnicz. P. Maryi; 2, na Środopoście; 3, na Boże Ciało.
Iłłukszta: 1-szy na 3 Króle; 2, na Grom. P. M.
Krasław: 1-szy od Niedzieli mięsop. do Wielkiego postu; 2-gi, na S. Donat, to jest: w piérwszą niedzielę po Ś-tym Pietrze.
Kalwarya: w Niedzielę po Nawiedzeniu P. M.

Królewiec: 24 Czerwca, według now. kalend.
W Łużkach: Gubernii Wileń. w Pow. Dziśnieńskim, należących do Hr. Czapskiéj, 2 Jarmarki: 1-szy 25 Stycznia, a 2-gi 8 Września.
Linków: w Niedzielę po Szkapler. P. Maryi.
Lubawicze: 1, na 3 Króle; 2, w dzień SS. Piotra i Pawła.
Lipsk: 1, na Nowy Rok; 2, 24 Kwietnia; 3, w d. S. Michała Arch. według now. kalend.
Nieśwież w P-cie Mińskim, 17 Września.
W Nowogródku: 1-szy, Trzykrólski od 6 do 15 Stycznia; 2-gi, od 29 Czerwca do 16 Lipca.
Nowoaleksandrowsk: 1, w Niedzielę 1 po Jarmarku Widzkim 3 Król.; 2, 15 Sierp. wedł. now. kalend.
Oświéj, w Guber. Witebskiéj: 1, w ostatni piątek przed Świętym Piotrem; 2, na Borysa 24 Lipca.

Ostrowno: na Wniebowzięcie P. Maryi.
Parycze: w P-cie Bobrujskim, w dzień S. Parascewii 14 Października, trwa 8 dni.
Płungiany: 1-szy w Poniedziałek zapustny; 2-gi na Narodzenie S. Jana.
Poswol: także w tym dniu.
W Połtawie: 1, Na Wniebowst. Pańs.; i 2, Na S. Eliasza Pror. 20 Lipca, każdy przez 4 tygodnie.

Въ Радошковичахъ: въ день С. Троицы.
Въ М. Роголѣ: 1, На Вознесеніе; 2, въ день Тѣла Христова; 3 въ день Св. Михаила.
Въ Свенцянахъ: 1, съ 1 Янв. по 6; 2, съ 1-го Сентября по 7.
Въ М. Салантахъ: 1, на Богоявленіе; 2, въ д. С. М. Магд.; 3, въ д. С. Роха; 4, въ д. СС. Ангел.
Въ Сморгоняхъ, въ 4 Среду велик. поста.
Въ Свислочи начин. послѣ Зельвян. Ярмарки.
Въ Шкловѣ: 1, на второй недѣлѣ великаго поста; 2, въ день Тѣла Христова.
Въ Щучинѣ: 1, въ день Св. Маріи Магдалины: 2, въ день СС. Симона и Іуды.
Въ М. Шатахъ: въ день СС. Троицы.
Въ М. Шидловѣ: въ день Рожденія Пре. Богор.
Въ Шимборгѣ: въ Воскр. пос. Усп. Пр. Богор.
Въ М. Уцянѣ Вилькомир. Уѣзда: 1, на Срѣтеніе; 2, на Вознесеніе; 3, въ день Тѣла Христова; 4, въ день Ангеловъ, по недѣлѣ ярмарки.
Въ Варшавѣ: 1, въ Понедѣлокъ послѣ СС. Филиппа и Якова 1 Мая: 2, въ Понедѣлокъ послѣ дня всѣхъ Святыхъ 1 Нояб., по нов. ст.
Въ Видзахъ: 1, въ Воскр. пос. Богояв.; 2, въ 4 Среду вел. поста: 3. въ д. Пр. Бо. Шкапл.
Въ Вильнѣ: Съ 23 Апрѣля по 15 Маія.
Въ Вилькомирѣ: въ д. СС. Апост. Петра и Павла.
Въ Ворнѣ: въ Воскр. пос. СС. Петра и Павла Ап.
Въ Высокомъ: въ д. С. Якова А. 25 Іюля по но. ст.
Въ Вишневѣ помѣщика Сулистровскаго, а) 1-го Января на Новый Годъ; б) 9-го Мая въ день Св. Николая; в) въ первое Воскресенье послѣ октавы Тѣла Господня, г) 14-го Августа въ день Успенія Пресвятыя Богородицы; д) 15-го Сентября въ день Посвященія Приходскаго Костела, и е) 28-го Октября въ день Св. Ѳаддея.
Въ Зельвѣ: въ д. С. Анны 26 Іюля.

ВЪ ВОЛЫНСКОЙ, ПОДОЛЬСКОЙ И КІЕВСКОЙ ГУБЕРНІЯХЪ.

Въ Бердичевѣ: 1, 13 Января; 2, 16 Марта; 3, 12 Іюня; 4, 15 Августа; 5, 1 Ноября.
Въ Бѣлополѣ: 1, на Новый Годъ; 2, 30 Января; 3, 17 Марта; 4, 23 Марта; 5, 7 Апрѣля; 6, 9 Маія; 7, 13 Іюня; 8, 29 Іюня; 9, 1 Августа; 10, 8 Сентября; 11, 1 Октября; 12, 7 Ноября; 13, 21 Ноября; и 14, 6 Декабря.

Radoszkowicze: W dzień SSS. Trójcy.
Rogoło: 1-szy, Na Wniebowstąpienie Pań.; 2, Na Boże Ciało; 3, Na S. Michał.
Święciany: 1, od 1 Stycznia do 6; 2, od 1 Wrześ. do 7-go.
Sałanty: 1 Na 3 Króle; 2, Na S. M. Magdal.; 3, Na S. Roch; 4, Na Aniołów Stróżów.
Smorgonie: Na Środopoście.
Swisłocz: Po Zelwiańskim poczyna się.
Szkłów: 1, w N. Wstępną; 2, na Boże Ciało.
Szczuczyn: 1-szy Na Maryą Magdalenę; 2, w dz. Szymona i Judy.
Szaty: W dzień Świętej Trójcy.
Szydłów: Na Narodzenie Panny Maryi.
Szymborg: w Niedzielę po Wniebowzięciu P. M.
Uciana w P-cie Wiłkomierskim: 1, Na Gromnicz.; 2, Na Wniebowstąpienie Pań.; 3, Na Boże Ciało; 4, Na Aniołów Stróżów, po tygod. Jarmarki.
Warszawa: 1, w Ponied. po SS. Filipa i Jakóba; 2, w Poniedz. po Wszystkich SS., trwają po 3 tygodnie według nowego kalendarza.
Widze: 1, w Niedzielę po 3 Królach; 2, Na Środopoście; 3, Na N. P. Maryą Szkaplerną.
Wilno: Od 23 Kwietnia do 15 Maja.
Wiłkomierz: w dzień SS. Piotra i Pawła Apost.
Worno: w Niedzielę po SS. Piotra i Pawła Ap.
Wysokie: w dzień S. Jakóba Ap. 25 Lipca po n. s.
W Wiszniewie obywatela Sulistrowskiego, a) 1-go Stycznia na Nowy Rok; b) 9 Maja w dzień Swiętego Mikołaja; c) w piérwszą niedzielę po oktawie Bożego Ciała; d) 15 Sierp. w dzień Wniebowzięcia N M. P.; e) 14 Września w dzień Poświęcenia Kościoła Prarafialnego; i f) 28 Paźdz. w dzień S-go Tadeusza.
Zelwa: w dzień S-téj Anny.

NA WOŁYNIU, PODOLU i w GUBERNII KIJOWSKIEJ.

W Berdyczewie: 1, 13 Stycznia; 2, 16 Marca; 3, 12 Czerwca; 4, 15 Sierpnia; 5, 1 Listopada.
Białopolu: 1, Na Nowy Rok; 2, 30 Stycz.; 3, 17 Marca; 4, 23 Marca; 5, 7 Kwietnia; 6, 9 Maja; 7, 13 Czerwca; 8, 29 Czerwca; 9, 1 Sierpnia; 10, 8 Września; 11, 1 Październ.; 12, 7 Listop.; 13, 21 Listop.; 14, 6 Grudnia.

Въ М. Черномъ-Островѣ: 1, въ день Св. Станислава, 8 Мая; 2, въ день ССС. Троицы; 3, на Покровы П. Б., 1 Октября; 4, 28 Декабря.

Въ Янушполѣ: 1, въ день С. Ѳеодосія, 11 Января; 2, въ день Св. Николая, 9 Мая; 3, въ день С. Панталеона. Сверхъ того, торги бываютъ въ 1-хъ числахъ каждаго мѣсяца.

Въ Ярмолинцахъ Подоль. Губ.: 1, въ Воскр. на провод. нед.; 2, въ день СС. Петра и Павла; 2, въ день Св. Николая Чудот. 6 Декабря.

Въ Ивницы Житомир. Уѣз.: 1, На Новый Годъ; 2, 24 Февраля; 3, 12 Апрѣля; 4, 2 Іюля; 5, 6 Сентября; 6, 11 Ноября; 7, 4 Декабря.

Въ Кузминѣ: 1, На Богоявл.; 2, 2 Февраля; 3, на Середопостѣ; 4, 23 Апр.; 5, 9 Мая; 6, 24 Іюня; 7, 1 Августа; 8, въ д. Симеона 1 Сентяб.; 9, 1 Октября; 10, 8 Ноября; 11, 6 Декабря.

Въ Кульчинахъ: 1, На Проводной Недѣ.; 2 На Вознес., по цѣлой нед. Иные же, какъ то: въ д. 40 Мучениковъ, въ день СС. Петра и Павла Апост. и въ день С. Панталеона, по три дня.

Въ Коростышевѣ: 1. На Богоявл.; 2, по Сырной Недѣлѣ; 3, На Средопостѣ; 4, 8 Мая; 5, 29 Іюня; 6, 20 Іюля; 7, 8 Сентября.

Въ Калушѣ надъ рѣкою Днѣстромъ: 1, на Богоявл.; 2, въ д. С Казимира; 3, въ д. С. Іоанна Непомука; 4, въ д. Успенія Прес. Богоро.; 5, въ день Всѣхъ Святыхъ.

Въ Козынѣ Богуславскаго Уѣзда: 1, 2 Февраля, 2, 25 Марта; 3, 23 Апрѣля; 4, 29 Іюня; 5 1 Августа; 6, 8 Ноября; 7, 4 Декабря.

Въ Круте Балтскаго Уѣзда: 1, На Новый Годъ; 2, 23 Апрѣля; 3, 20 Іюля; 4, 1 Октября.

Въ М. Калиновкѣ Винницкаго Уѣзда: Каждыя двѣ Недѣли въ теченіи года.

Въ Любарѣ: 1, въ день Св. Войцѣха 24 Апрѣля; 2, въ день С. Іоанна Крест. 24 Іюня.

Въ Макаровѣ: 1, На Новый Годъ; 2, 30 Января; 3, 9 Марта; 4, На Зборное; 5, 25 Марта; 6, 6 Апрѣля; 7, въ день С. Іоанна Дав. 8, 6 Іюня; 6, 29 Іюня; 10, 1 Августа; 11, 8 Сент. 12, 23 Октября; 13, 1 Нояб.; 14, 21 Нояб.

Въ Мирополѣ: 1, На Новый Годъ; 2, 27 Января; 3, 10 Марта; 4, 25, Апрѣля; 5, 8 Мая; 6, 25 Маія; 7, 29 Іюня; 8, 27 Іюля; 9, 29 Августа; 10, 1 Октября; 11, 20 Октября; 12, 6 Декаб.

Въ Пулинахъ: 1, 10 Марта; 2, 29 Мая; 3, 26 Сент.; Сверхъ того, каждаго мѣсяца, 1 числа.

Czarnym-Ostrowie na Podolu: 1, w dzień Świętego Stanisława, 8 Maja; 2, w dzień SSS. Trójcy; 3, w dzień Pokrowy N. M. P., 1 Października, 4, w dzień Młodzianków 28 Grudnia.

Januszpolu: 1, w dzień S. Teodozego, 11 Stycznia; 2, w dzień S. Mikołaja, 9 Maja; 3, w dzień S. Pantaleona. Prócz tego targi 1-szych dni każdego miesiąca.

Jarmolińcach na Podolu: 1, w Przewodną Niedzielę; 2, w dzień SS. Piotra i Pawła; 3, w d. S. Mikołaja, 6 Grudnia.

Iwnicy w P-cie Żytomier.; 1, na Nowy Rok: 2, 24 Lut.; 3, 12 Kwiet.; 4, 2 Lipca; 5, 6 Wrześ.; 6, 11 Paźdz.; 7, 4 Grudnia.

Kuzminie: 1, w dzień 3-ch Królów; 2, Lutego; 3, w Środopoście.; 4, 23 Kwietnia; 5, 9 Maja; 6, 24 Czer.; 7, 1 Sier.; 8 w d. S. Symeona 1 Wrz.; 9, 1 Październ.; 10, 8 Listop.; 11, 6 Grudnia.

Kulczynach: 1, w Niedz. Przewodną; 2, w dzień Wniebowstąpienia Pańskiego, po tygod. Inne zaś, jako to: w dzień 40 Męczenników, SS. Piotra i Pawła, i Pantaleona, po 3 dni.

Korostyszowie: 1, w dzień 3 Królów; 2, w Niedz. Syrną; 3, w Środopo.; 4, 8 Maja; 5, 29 Czer.; 6, 20 Lipca; 7, 8 Września.

Kałuszu nad Dniestrem: 1, w dzień 3-ch Królów; 2-gi, w dzień S. Kazimierza; 3, w dz. S. Jana Nepomucena; 4-ty, w dzień Wniebowzięcia N. M. P.; 5, w dzień Wszystkich SS.

Kozynie w Powiecie Bogusławskim: 1, 2 Lutego; 2, 25 Marca; 3, 23 Kwietnia; 4, 29 Czerwca; 5, 1 Sierpnia; 6, 8 Listop.; 7, 4 Grudnia.

Krute w Powiecie Bałckim; 1, na Nowy Rok; 2, 23 Kwietnia; 3, 20 Lipca; 4, 1 Paździer.

Kalinówce w Powiecie Winnickim: Co dwie Niedziele jarmark, w ciągu roku.

Lubarze: 1, w dzień S. Wojciecha; 2, w dzień Narodzenia S. Jana Chrzciciela.

Makarowie: 1, na Nowy Rok; 2, 8 Stycz.; 3, 9 Mar.; 4, Zborne; 5, 25 Mar.; 6, 6 Kwiet.; 7, w dzień S. Jana Daw.; 8, 6 Czerwca; 9, 29 Czerwca; 10, 1 Sierp.; 11, 8 Wrześ.; 12, 23 Paździer.; 13, 1 Listop.; 14, 21 Listopada.

Miropolu: 1, na Nowy Rok; 2, 27 Stycz.; 3, 10 Marca; 4, 25 Kwietnia; 5, 8 Maja; 6, 25 Maja; 7, 29 Czerwca; 8, 27 Lipca; 9, 29 Sierpnia; 10, 1 Paździer. 11, 20 Paźdz.; 12, 6 Grudnia.

Pulinach: 1, 10 Marca; 2, 29 Maja; 3, 26 Wrześ.; A nadto: pierwszego każdego miesiąca.

Въ Паволочи: 1, На Новый Годъ; 2, 25 Января; 3, На 1-й Недѣлѣ Вел. поста; 4, На 5-й Недѣлѣ Вел. поста; 5, На Проводной Недѣлѣ; 6, въ д. С. Марка Еван: 25 Апрѣля; 7, 8 Маія; 8 въ д. ССС. Троицы; 9, въ 3 Недѣлѣ послѣ Сошес. С. Духа; 10, 24 Іюня; 11, 20 Іюля; 12, 24 Іюля; 13, 6 Августа; 14, 21 Августа; 15, 14 Сентября; 16, 1 Октября; 17, 26 Окт.; 18, 8 Нояб.; 19, 30 Нояб.; 20, 9 Дек.; 21, 26 Дек.;

Въ Старомъ Константиновѣ: 1, На Новый Годъ; 2, На Сыропус. недѣлѣ; 3, 17 Марта; 4, 25 Марта; 5, 6 Апрѣля; 6, 18 Мая; 7, 12 Іюня; 8, 20 Іюля; 9, 15 Августа; 10, 8 Сентября; 11, 1 Октяб.; 12, 26 Октября; 13, 30 Нояб.

Въ Славутѣ: 1, 30 Января; 2, 23 Апрѣля; 3, 34 Іюня; 4, 24 Августа; 5, 1 Нояб.; 6, 21 Нояб.

Въ Судилковѣ: 1, на Богоявленіе; 2, на Срѣтеніе; 3, въ день 40 Мучениковъ; 4, въ Мирон. Недѣлѣ; 5, 23 Апрѣля; 6, 24 Іюня; 7, 25 Іюля; 8, 29 Августа; 9, 14 Сентября; 10, 26 Октяб. 11, 21 Ноября; 12, 9 Декабря.

Въ Вишневцѣ Волын. Губерн.: 1, На Срѣтеніе; 2, въ день С. Георгія, 23 Апрѣля; 3, въ день Рожд. С. Іоанна Кре. 24 Іюня; 4, въ день С. Ильи Про.; 5, въ д. С. Димитрія 26 Октября.

Pawłoczy: na Nowy Rok; 2, 25 Stycz.; 3, w 1-szą Niedzielę postu; 4, w 5-tą Niedzielę postu; 5, w Niedz. przewodną; 6, w d. S. Marka Ew. 25 Kwiet.; 7, 8 Maja; 8, w dzień SSS. Trójcy; 9, w 3 tygod. po Zesł. D. S-go; 10, 24 Czerwca; 11, 20 Lipca; 12, 24 Lipca; 13, 6 Sierpnia; 14, 29 Sierp.; 15, 14 Wrześ.; 16, 1 Paździer.; 17, 26 Paźdz.; 18, 8 Listop.; 20, 9 Grudnia; 21, 26 Grudnia.

W Starym Konstantynowie: 1, na Nowy Rok; 2, w samych ostatnich Zapustnych; 3, 17 Mar.; 4, 25 Mar.; 5, 6 Kwiet.; 6, 18 Maja; 7, 12 Czer.; 8, 20 Lipca; 9, 15 Sierpnia; 10, 8 Września; 11, 1 Paździer.; 12, 26 Paźdz.; 13, 30 Listop.

Sławucie: 1, 30 Stycz.; 2, 23 Kw.; 3, 24, Czer.; 4, 24 Sierp; 5, 1 Listop.; 6, 21 Listop.

Sudziłkowie: 1, w d. 3 Królów; 2, w d. Gromnicz. N. M. P. 2 Lut.; 3, w d. 40 Męcz.; 4, w Niedz. Mirona; 5, 23 Kwiet.; 6, 24 Czer.; 7, 25 Lip. 8, 29 Sierp.; 9, 14 Wrześ.; 10, 26 Paździer.;

Wiszniowcu na Wołyniu: 1, w dzień Gromnicz. N. M. P.; 2, w dzień. S. Jerzego, 23 Kwietnia; w dzień Narodz. S. Jana Chrz.; 4, w dzień S. Dymitrego 26 Października.

ВѢДОМОСТЬ

о времени пріема корреспонденціи и полученіи Почтъ въ Виленской Губернской Почтовой Конторѣ.

Дни.	Пріемъ корреспонденціи.	Полученіе почтъ.
Воскресеніе.	Письма опущенныя въ ящикъ до 9 часовъ утра, на тракты: Свенцянскій и Трокскій отправляются съ почтами тогоже дня, а опущенныя послѣ 9 ч. будутъ съ слѣдующею почтою; а принимается вся вообще корреспонденція до 2-хъ часовъ по полудни на тракты: С. Петербургскій, Рижскій и Ковенскій, въ царство Польское, Юрбургъ, Россіены, Таурогенъ и за границу чрезъ Вержболово, Михаловицы и Столупяны.	Изъ Свенцянъ въ 2. ч. 45 м. по полуночи и легкая почта изъ Москвы и вообще изъ всѣхъ городовъ по этому тракту а за Москвою лежащіе въ 8 ч. по полудни.
Понедѣльникъ.	Въ города по тракту до С. Петербурга, а также въ Ковно, царство Польское и за границу чрезъ Маріямполь, Вержболово и Столупяны вся вообще корреспонденція до 2-хъ часовъ по полудни.	Почты не получаются.
Вторникъ.	На тракты: Гродненскій, Слонимскій, Свенцянскій, Троки, Вилейскій и Дисненскій вся вообще корреспонденція; а на легкую почту въ Ошмяну, Молодечно, Минскъ и далѣе до Москвы и за Москвою лежащіе Города отъ 9 ч. по полудни до 12 ч. и отъ 4-хъ ч. по полудни до 6 часовъ.	Изъ С. Петербургскаго тракта, а также Ковна, Ц. Польскаго и изъ Заграницы по полуночи въ 15 м. Изъ трактовъ; Гродненскаго, Слонимскаго по полудни въ 9 ч. 20 м. тяжелая изъ Москвы и Обыкновенная изъ Дисненскаго тракта въ 9 ч. 55 м. и Трокъ въ 10 ч. 45 м. Изъ трактовъ: С. Петербургскаго, Рижскаго, Митавскаго, Ковенскаго, изъ Заграницы и Царства Польскаго всякаго рода корреспонденціи въ 11 ч. 45 м. по полудни.
Среда.	На тракты: С. Петербургскій, Рижскій, Митавскій, всякаго рода корреспонденція; а на тракты: Ковенскій, Царство Польское, Юрбургъ, Таурогенъ и мѣста Заграничныя только легкая корреспонденція до 2-хъ часовъ по полудни; а также Троки и Свенцяны простая корреспонденція до 10 ч. по полуночи.	Изъ Свенцянъ въ 2 ч. 45 м. по полуночи, и легкая изъ Московскаго тракта въ 8 ч. по полудни.
Четвергъ.	По тракту: до С. Петербурга, Ковна, Царство Польское и за границу чрезъ Маріямполь, Вержболово и Столупяны вся вообще корреспонденція до 2-хъ ч. по полудни; а на тяжелую почту по Московскому тракту а равно простыя письма до Ошмяны и Минска отъ 9 ч. по полуночи до 2-хъ ч. по полудни и отъ 4-хъ часовъ по полудни до 6-ти часовъ.	Экстра-почта изъ С. Петербурга, и трактовъ: Ковенскаго, Таурогенскаго и заграничныхъ мѣстъ въ 9 ч. 45 м. по полудни.
Пятница.	На Экстра-почту по С. Петербургскому тракту, казенные пакеты, письма простыя, страховыя и съ документами; а въ Ковно, Царство Польское и за границу всякаго рода корреспонденція до 2-хъ ч. по полудни; На легкую почту по Московскому тракту до Москвы и за Москвою лежащіе города до 6-ти ч. по полудни.	Почты не получаются.
Суббота.	На тракты: Гродненскій, Слонимскій, Дисненскій, Свенцяны и Троки всякаго рода корреспонденція: на тяжелую почту до Москвы и во всѣ мѣста за Москвою лежащіе города; а также пріемъ простыхъ писемъ и казенныхъ пакетовъ: въ Ошмяну, Молодечно, Минскъ, Несвижъ, Пинскъ, Игуменъ, Бобруйскъ, Рогачевъ, Пропойскъ, Чериковъ, Рославлъ, Юхновъ, Медынь, Малый Ярославецъ, Подольскъ, Москву и во всѣ мѣста за Москвою лежащія по тракту отъ 9 часовъ по полуночи до 12 ч. и отъ 4-хъ часовъ по полудни до 6 часовъ.	Изъ С. Петербургскаго тракта, Ковна, Ц. Польскаго и изъ Заграницы по полуночи въ 15 м. Изъ трактовъ Гродненскаго и Слонимскаго въ 9 ч. 20 м. по полудни, и тяжелая изъ Московскаго тракта и Обыкновенная изъ Дисненскаго въ 9 ч. 55 м. по полудни. изъ Трокъ въ 10 ч. 45 м. по полудни; а изъ С. Петербургскаго, Рижскаго, Митавскаго, Ковенскаго, Ц. Польскаго и изъ Заграницы въ 11 ч. 45 м. по полудни.

Въ Паволочи: 1, На Новый Годъ; 2, 25 Января; 3, На 1-й Недѣлѣ Вел. поста; 4, На 5-й Недѣлѣ Вел. поста; 5, На Проводной Недѣлѣ; 6, въ д. С. Марка Еван: 25 Апрѣля; 7, 8 Маія; 8 въ д. ССС. Троицы; 9, въ 3 Недѣлѣ послѣ Сошес. С. Духа; 10, 24 Іюня; 11, 20 Іюля; 12, 24 Іюля; 13, 6 Августа; 14, 21 Августа; 15, 14 Сентября; 16, 1 Октября; 17, 26 Окт.; 18, 8 Нояб.; 19, 30 Нояб.; 20, 9 Дек.; 21, 26 Дек.;

Въ Старомъ Константиновѣ: 1, На Новый Годъ; 2, На Сыропус. недѣлѣ; 3, 17 Марта; 4, 25 Марта; 5, 6 Апрѣля; 6, 18 Мая; 7, 12 Іюня; 8, 20 Іюля; 9, 15 Августа; 10, 8 Сентября; 11, 1 Октяб.; 12, 26 Октября; 13, 30 Нояб.

Въ Славутѣ: 1, 30 Января; 2, 23 Апрѣля; 3, 34 Іюня; 4, 24 Августа; 5, 1 Нояб.; 6, 21 Нояб.

Въ Судилковѣ: 1, на Богоявленіе; 2, на Срѣтеніе; 3, въ день 40 Мучениковъ; 4, въ Мирон. Недѣлѣ; 5, 23 Апрѣля; 6, 24 Іюня; 7, 25 Іюля; 8, 29 Августа; 9, 14 Сентября; 10, 26 Октяб. 11, 21 Ноября; 12, 9 Декабря.

Въ Вишневцѣ Волын. Губерн.: 1, На Срѣтеніе; 2, въ день С. Георгія, 23 Апрѣля; 3, въ день Рожд. С. Іоанна Кре. 24 Іюня; 4, въ день С. Ильи Про.; 5, въ д. С. Димитрія 26 Октября.

Pawłoczy: na Nowy Rok; 2, 25 Stycz.; 3, w 1-szą Niedzielę postu; 4, w 5-tą Niedzielę postu; 5, w Niedz. przewodną; 6, w d. S. Marka Ew. 25 Kwiet.; 7, 8 Maja; 8, w dzień SSS. Trójcy; 9, w 3 tygod. po Zesł. D. S-go; 10, 24 Czerwca; 11, 20 Lipca; 12, 24 Lipca; 13, 6 Sierpnia; 14, 29 Sierp.; 15, 14 Wrześ.; 16, 1 Paździer.; 17, 26 Paźdz.; 18, 8 Listop.; 20, 9 Grudnia; 21, 26 Grudnia.

W Starym Konstantynowie: 1, na Nowy Rok; 2, w samych ostatnich Zapustnych; 3, 17 Mar.; 4, 25 Mar.; 5, 6 Kwiet.; 6, 18 Maja; 7, 12 Czer.; 8, 20 Lipca; 9, 15 Sierpnia; 10, 8 Września; 11, 1 Paździer.; 12, 26 Paźdz.; 13, 30 Listop.

Sławucie: 1, 30 Stycz.; 2, 23 Kw.; 3, 24, Czer.; 4, 24 Sierp; 5, 1 Listop.; 6, 21 Listop.

Sudziłkowie: 1, w d. 3 Królów; 2, w d. Gromnicz. N. M. P. 2 Lut.; 3, w d. 40 Męcz.; 4, w Niedz. Mirona; 5, 23 Kwiet.; 6, 24 Czer.; 7, 25 Lip. 8, 29 Sierp.; 9, 14 Wrześ.; 10, 26 Paździer.;

Wiszniowcu na Wołyniu: 1, w dzień Gromnicz. N. M. P.; 2, w dzień. S. Jerzego, 23 Kwietnia; w dzień Narodz. S. Jana Chrz.; 4, w dzień S. Dymitrego 26 Października.

ВѢДОМОСТЬ

о времени пріема корреспонденціи и полученіи Почтъ въ Виленской Губернской Почтовой Конторѣ.

Дни.	Пріемъ корреспонденціи.	Полученіе почтъ.
Воскресеніе.	Письма опущенныя въ ящикъ до 9 часовъ утра, на тракты: Свенцянскій и Трокскій отправляются съ почтами того же дня, а опущенныя послѣ 9 ч. будутъ съ слѣдующею почтою; а принимается вся вообще корреспонденція до 2-хъ часовъ по полудни на тракты: С. Петербургскій, Рижскій и Ковенскій, въ царство Польское, Юрбургъ, Россіены, Таурогенъ и за границу чрезъ Вержболово, Михаловицы и Столупяны.	Изъ Свенцянъ въ 2. ч. 45 м. по полуночи и легкая почта изъ Москвы и вообще изъ всѣхъ городовъ по этому тракту а за Москвою лежащіе въ 8 ч. по полудни.
Понедѣльникъ.	Въ города по тракту до С. Петербурга, а также въ Ковно, царство Польское и за границу чрезъ Маріямполь, Вержболово и Столупяны вся вообще корреспонденція до 2-хъ часовъ по полудни.	Почты не получаются.
Вторникъ.	На тракты: Гродненскій, Слонимскій, Свенцянскій, Троки, Вилейскій и Дисненскій вся вообще корреспонденція; а на легкую почту въ Ошмяну, Молодечно, Минскъ и далѣе до Москвы и за Москвою лежащіе Города отъ 9 ч. по полудни до 12 ч. и отъ 4-хъ ч. по полудни до 6 часовъ.	Изъ С. Петербургскаго тракта, а также Ковна, Ц. Польскаго и изъ Заграницы по полуночи въ 15 м. Изъ трактовъ; Гродненскаго, Слонимскаго по полудни въ 9 ч. 20 м. тяжелая изъ Москвы и Обыкновенная изъ Дисненскаго тракта въ 9 ч. 55 м. и Трокъ въ 10 ч. 45 м. Изъ трактовъ: С. Петербургскаго, Рижскаго, Митавскаго, Ковенскаго, изъ Заграницы и Царства Польскаго всякаго рода корреспонденціи въ 11 ч. 45 м. по полудни.
Среда.	На тракты: С. Петербургскій, Рижскій, Митавскій, всякаго рода корреспонденція; а на тракты: Ковенскій, Царство Польское, Юрбургъ, Таурогенъ и мѣста Заграничныя только легкая корреспонденція до 2-хъ часовъ по полудни; а также Троки и Свенцяны простая корреспонденція до 10 ч. по полуночи.	Изъ Свенцянъ въ 2 ч. 45 м. по полуночи, и легкая изъ Московскаго тракта въ 8 ч. по полудни.
Четвергъ.	По тракту: до С. Петербурга, Ковна, Царство Польское и за границу чрезъ Маріямполь, Вержболово и Столупяны вся вообще корреспонденція до 2-хъ ч. по полудни; а на тяжелую почту по Московскому тракту а равно простыя письма до Ошмяны и Минска отъ 9 ч. по полуночи до 2-хъ ч. по полудни и отъ 4-хъ часовъ по полудни до 6-ти часовъ.	Экстра-почта изъ С. Петербурга, и трактовъ: Ковенскаго, Тауроrенскаго и заграничныхъ мѣстъ въ 9 ч. 45 м. по полудни.
Пятница.	На Экстра-почту по С. Петербургскому тракту, казенные пакеты, письма простыя, страховыя и съ документами; а въ Ковно, Царство Польское и за границу всякаго рода корреспонденція до 2-хъ ч. по полудни; На легкую почту по Московскому тракту до Москвы и за Москвою лежащіе города до 6-ти ч. по полудни.	Почты не получаются.
Суббота.	На тракты: Гродненскій, Слонимскій, Дисненскій, Свенцяны и Троки всякаго рода корреспонденція: на тяжелую почту до Москвы и во всѣ мѣста за Москвою лежащіе города; а также пріемъ простыхъ писемъ и казенныхъ пакетовъ: въ Ошмяну, Молодечно, Минскъ, Несвижъ, Пинскъ, Игуменъ, Бобруйскъ, Рогачевъ, Пропойскъ, Чериковъ, Рославлъ, Юхновъ, Медынь, Малый Ярославецъ, Подольскъ, Москву и во всѣ мѣста за Москвою лежащія по тракту отъ 9 часовъ по полуночи до 12 ч. и отъ 4-хъ часовъ по полудни до 6 часовъ.	Изъ С. Петербургскаго тракта, Ковна, Ц. Польскаго и изъ Заграницы по полуночи въ 15 м. Изъ трактовъ Гродненскаго и Слонимскаго въ 9 ч. 20 м. по полудни, и тяжелая изъ Московскаго тракта и Обыкновенная изъ Дисненскаго въ 9 ч. 55 м. по полудни. изъ Трокъ въ 10 ч. 45 м. по полудни; а изъ С. Петербургскаго, Рижскаго, Митавскаго, Ковенскаго, Ц. Польскаго и изъ Заграницы въ 11 ч. 45 м. по полудни.

W I A D O M O Ś Ć

o czasie przyjmowania korrespondencyi i odbieraniu poczt w Pocztowéj Gubernialnéj Kantorze Wileńskiéj.

Dni.	Przyjmowanie korrespondencyi.	Odbieranie poczt.
Niedziela.	Listy wrzucone do jaszczyka do godziny 9-téj rano, na trakty Święciański i Trocki odsyłają się z pocztami tegoż dnia, a wrzucone po g. 9-téj będą odsyłane z następującą pocztą; przyjmuje się zaś cała w ogólności korrespondencya do godziny 2-giéj po południu, na trakty: Petersburski, Ryzki i Kowieński, do królestwa Polskiego, Jurborga, Rosień, Taurog i za granicę przez Wierzbołowo, Michałowce i Stołupiany.	Ze Święcian o g. 2 m. 45 po północy i lekka poczta z Moskwy; a w ogólności ze wszystkich miast na tym trakcie i za Moskwą leżących o g. 8 po północy.
Poniedziałek.	Do miast na trakcie do Petersburga, oraz do Kowna, królestwa Polskiego i za granicę przez Maryampol, Wierzbołowo i Stołupiany i wszelka w ogólności korrespondencya do g. 2-giéj po południu.	Poczty się nie odbierają.
W t o r e k.	Na trakty: Grodzieński, Słonimski, Święciański, Trocki, Wilejski i Dziśnieński wszelka w ogólności korrespondencya; na lekką zaś pocztę do Oszmiany, Mołodeczna, Mińska i daléj do Moskwy i za Moskwą leżących miast od g. 9-téj po północy do g. 12-téj i od 4-téj po południu do godziny 6-téj.	Z traktu Petersburskiego, oraz Kowna, kr. Polskiego i z za granicy po północy o m. 15. Z traktów: Grodzieńskiego, Słonimskiego po południu o g. 9 m. 20. Ciężka z Moskwy i zwyczajna z traktu Dziśnieńskiego o g. 9 m. 55 i Trok o g. 10 m. 45. Z traktów: Petersburskiego, Ryzkiego, Mitawskiego, Kowieńskiego, z za graniey i królestwa Polskiego wszelkiego rodzaju korrespondencya o g. 11 m. 45 po południu.
Ś r o d a.	Na trakty: Petersburski, Ryzki, Mitawski wszelkigo rodzaju korrespondencya; na trakty zaś: Kowieński, królestwo Polskie, Jurborg, Taurogi i miejsca zagraniczne tylko lekka korrespondencya do g. 2-giéj po południu; oraz do Trok i Święcian prosta korrespondencya do g. 10-téj po północy.	Ze Święcian o g. 2-giéj m. 45 po północy i lekka z traktu Moskiewskiego o godzinie 8 po południu
Czwartek.	Na trakty: do Petersburga, Kowna, królestwa Polskiego i za granicę przez Maryampol, Wierzbołowo i Stołupiany wszelka w ogólności korrespondencya do g. 2-giéj po południu; na ciężką zaś pocztę po trakcie Moskiewskim; tudzież proste listy do Oszmiany i Mińska od g. 9-téj po północy do g. 2-giéj po południu i od g. 4-téj po południu do godziny 6-téj.	Ekstra-poczta z Petersburga i traktów: Kowieńskiego, Taurozkiego i miejsc zagranicznych o g. 9 m. 45 po południu.
Piątek.	Na ekstra-pocztę na trakt Petersburski, pakiety skarbowe, listy proste, zaassekurowane i z dokumentami; do Kowna zaś, królestwa Polskiego i za granicę wszelkiego rodzaju korrespondencya od g. 2-giéj po południu: na lekką pocztę na trakt Moskiewski do Moskwy i miast leżących za Moskwą do godziny 6-téj po południu.	Poczty się nie odbierają.
S o b o t a.	Na trakty: Grodzieński, Słonimski, Dziśnieński, Święciany i Troki wszelkiego rodzaju korrespondencya: na ciężką pocztę do Moskwy i do wszystkich miast za Moskwą leżących; oraz przyjmowanie prostych listów i pakietów skarbowych: do Oszmiany, Mołodeczna, Mińska, Nieświża, Pińska, Ihumenia, Bobrujska, Rohaczewa, Propojska, Czerykowa, Rosławla, Juchnowa, Medynia, Małego Iarosławca, Podolska, Moskwy i do wszystkich miejsc za Moskwą leżących na trakcie od godziny 9-téj po północy do g. 12 i od godziny 4-téj po południu do godziny 6-téj.	Z traktu Petersburskiego, Kowna, kr. Polskiego i z za granicy po północy o m. 15. Z traktów: Grodzieńskiego i Słonimskiego o g. 9 m. 20 po południu i ciężka z traktu Moskiewskiego i zwyczajna z Dziśnieńskiego o g. 9 m. 55 po południu. Z Trok o g. 10 m. 45 po południu; a z traktu Petersburskiego, Ryzkiego, Mitawskiego, Kowieńskiego, królestwa Polskiego i z za granicy o g. 11 m. 45 po południu.

